

Directie
Criminaliteitspreventie

Ministerie van Justitie
Postbus 20301, 2500 EH 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3706710 Telefax 070 - 3707905

**Criminaliteit en
de detailhandel**

Resultaten van een enquête
onder detaillisten, 1991

92/05

Criminaliteit en de detailhandel

Resultaten van een enquête onder detaillisten, 1991

Van Dijk, Van Soomeren en Partners
*In opdracht van de Directie
Criminaliteitspreventie van het
Ministerie van Justitie*

Maart 1992

(c) 1992, Stafafdeling Informatievoorziening
Directie Criminaliteitspreventie
Ministerie van Justitie

ISBN 90-5319-016-3

Inhoud

Samenvatting	
Summary	
Inleiding	
Deel I Detailhandel totaal	1
1 Enkele totaalgegevens over criminaliteit	3
1.1 Percentage slachtoffers van delicten	3
1.2 Aantal gepleegde delicten	3
1.3 Schade en ernst	4
1.4 Criminaliteit en branche	5
1.5 Criminaliteit en grootte van de vestiging	6
2 De delicten nader bekeken	7
2.1 Diefstal	7
2.1.1 <i>Diefstal van koopwaar</i>	7
2.1.2 <i>Samenvattend</i>	8
2.1.3 <i>Diefstal van geld of waardepapieren</i>	8
2.1.4 <i>Samenvattend</i>	9
2.2 Inbraak	9
2.2.1 <i>Samenvattend</i>	10
2.3 Graffiti en vernieling	10
2.4 Beroving en bedreiging	11
2.5 Samenvattend over alle delicten	12
2.6 Risicokenmerken en slachtofferschap	12
2.6.1 <i>Lokatie en risico</i>	13
2.6.2 <i>Buurtkenmerken en risico</i>	13
3 Reacties op criminaliteit	15
3.1 Aangifte	15
3.2 Afhandeling van betrapte dieven	16
3.2.1 <i>Lik op stuk</i>	17
3.3 Beveiliging	17
3.3.1 <i>Kosten beveiliging</i>	18
3.4 Contacten met derden	19
3.4.1 <i>Contacten met naburige detaillisten</i>	19
3.4.2 <i>Contacten met instanties</i>	20
3.5 Verzekering	20
4 Kosten en ontwikkeling van winkelcriminaliteit	23
4.1 De totale kosten van criminaliteit	23
4.2 Is criminaliteit tegen winkels toe- of afgenomen?	24
Deel II Brancheplaatjes	29
Inleiding	31
5 Levensmiddelen	33
5.1 Basisgegevens over criminaliteit	35
5.2 Vergelijking met de totale detailhandel	37
5.3 Reacties op de criminaliteit	37

5.4	De kosten van de criminaliteit	38
5.5	Samenvattend	38
5.6	Aandachtspunten voor preventie	39
6	Genotsartikelen	41
6.1	Basisgegevens over criminaliteit	43
6.2	Vergelijking met de totale detailhandel	45
6.3	Reacties op criminaliteit	45
6.4	Samenvattend	46
6.5	Aandachtspunten voor preventie	46
7	Textiel & schoeisel	47
7.1	Basisgegevens criminaliteit	49
7.2	Vergelijking met de totale detailhandel	50
7.3	Reacties op criminaliteit	51
7.4	Kosten van criminaliteit	52
7.5	Samenvattend	52
7.6	Aandachtspunten voor preventie	52
8	Woninginrichting	53
8.1	Basisgegevens criminaliteit	55
8.2	Vergelijking met de totale detailhandel	56
8.3	Reacties op criminaliteit	57
8.4	Kosten van criminaliteit	58
8.5	Samenvatting	58
8.6	Aandachtspunten voor preventie	58
9	Technische huisraad	59
9.1	Basisgegevens criminaliteit	61
9.2	Vergelijking met de totale detailhandel	63
9.3	Reacties op criminaliteit	63
9.4	Kosten van criminaliteit	64
9.5	Samenvatting	64
9.6	Aandachtspunten voor preventie	64
10	Boek & kantoor	65
10.1	Basisgegevens criminaliteit	67
10.2	Vergelijking met de totale detailhandel	69
10.3	Reacties op criminaliteit	69
10.4	Kosten van criminaliteit	70
10.5	Samenvatting	70
10.6	Aandachtspunten voor preventie	70
11	Doe-het-zelf & ontspanning	71
11.1	Basisgegevens criminaliteit	73
11.2	Vergelijking met de totale detailhandel	75
11.3	Reacties op criminaliteit	75
11.4	Kosten van criminaliteit	76
11.5	Samenvatting	76
11.6	Aandachtspunten voor preventie	76
12	Lichaamsverzorging	77
12.1	Basisgegevens criminaliteit	79
12.2	Vergelijking met de totale detailhandel	80
12.3	Reacties op criminaliteit	81
12.4	Kosten van criminaliteit	82
12.5	Samenvatting	82
12.6	Aandachtspunten voor preventie	82

13	Warenhuizen	83
13.1	Basisgegevens criminaliteit	85
13.2	Vergelijking met de totale detailhandel	87
13.3	Reacties op criminaliteit	87
13.4	Kosten van criminaliteit	88
13.5	Samenvatting	88
13.6	Aandachtspunten voor preventie	88
14	Benzine	89
14.1	Basisgegevens criminaliteit	91
14.2	Vergelijking met de totale detailhandel	93
14.3	Reacties op criminaliteit	93
14.4	Kosten van criminaliteit	94
14.5	Samenvatting	94
14.6	Aandachtspunten voor preventie	94
	Bijlagen	
	1 Beschrijving van populatie en steekproef	99
	2 Overzichtstabellen	101
	Overzicht DCP-publicaties	107

Samenvatting

In september 1991 is een telefonische enquête gehouden onder bijna 2000 vestigingen in de detailhandel in Nederland. Doel van de enquête was gegevens te achterhalen over de omvang en schade door criminaliteit tegen winkels, daarnaast werden gegevens gevraagd over aangiftegedrag, genomen preventiemaatregelen en andere reacties op criminaliteit. In de enquête zijn de volgende delicten onderzocht: diefstal (van koopwaar en van geld/waardepapier), inbraak in de vestiging, graffiti, vernieling, beroving en bedreiging van personeel.

In het totaal hebben ongeveer 1000 winkeliers meegewerkt aan het onderzoek. Om te kunnen komen tot schattingen van het totale aantal delicten en de totale schade door winkelcriminaliteit in Nederland, zijn de uitkomsten van de enquête herwogen en 'opgeblazen' naar de totale populatie van Nederlandse vestigingen in de detailhandel. De resulterende gegevens zijn vervolgens geanalyseerd naar branche.

Belangrijkste uitkomsten van het onderzoek zijn:

- * De detailhandel is vaker slachtoffer van criminaliteit dan het totale bedrijfsleven: 63% van de vestigingen in de detailhandel werd in één jaar tijd slachtoffer van een of meer van de onderzochte delicten. Voor het totale bedrijfsleven werd (in 1988) een slachtofferpercentage gevonden van 42%.
- * In het totaal werden, in één jaar tijd, ruim 2,5 miljoen delicten gepleegd tegen de detailhandel. De totale directe schade hiervan bedroeg bijna 1,4 miljard gulden.
- * Diefstal van koopwaar (winkeldiefstal) is het meest prominente delict, zowel wat betreft het percentage slachtoffers (48%) als wat betreft het aantal gepleegde delicten en de opgelopen schade (570 miljoen gulden).
- * Inbraak in de vestiging is een goede tweede met 19% slachtoffers en 450 miljoen gulden schade. Vrij veel inbraken (65%) blijven steken in een poging.
- * Diefstal van geld of waardepapieren komt niet veel voor, maar levert toch een hoge totale schade op (190 miljoen gulden), omdat het bij deze diefstallen om aanzienlijke bedragen gaat.
- * Vernielingen komen veel voor en leveren daardoor toch nog een aanzienlijke totale schade op, namelijk 110 miljoen gulden. Graffiti komt minder vaak voor en levert aanzienlijk minder schade op: 19 miljoen gulden.
- * Bedreiging van personeel in functie werd gemeld door 7% van de vestigingen, in 20% van de gevallen ging het om een vrij ernstige bedreiging, waarbij fysiek geweld en/of wapens gebruikt werden.
- * Berovingen kwamen in 2% van de vestigingen voor, en leverden een totale schade op van 21 miljoen gulden.
- * Er zijn grote verschillen tussen de branches in het risico dat zij lopen om slachtoffer te worden van criminaliteit. Hoog-risico branches zijn: warenhuizen, winkels voor technische huisraad en (kantoor)boekhandels.
- * Van de in de enquête gemelde delicten werd 10% aangegeven bij de politie. Belangrijkste redenen om geen aangifte te doen zijn de inschatting dat het doen van aangifte geen baten oplevert. Ook lijkt er sprake van een zekere berusting ('er is toch niets aan te doen'). Degenen die (meestal) wel aangifte doen zijn in meerderheid tevreden over de aangifteprocedure.
- * Gepakte winkeldieven worden vrij vaak intern 'afgehandeld': men legt de dief een schadevergoeding of alternatieve straf op, een kleine groep winkeliers gaat zo ver dat men de dief enige tijd vasthoudt in de vestiging of zelfs fysiek te lijf gaat.
- * Winkeliers nemen diverse maatregelen ter voorkoming van diefstal en inbraak. Er is een duidelijke voorkeur voor organisatorische en (de goedkopere) technische maatregelen. Meer kostbare (bijvoorbeeld elektronische) vormen van beveiliging worden niet veel toegepast. De gemiddelde vestiging geeft per jaar 9.400 gulden uit aan beveiliging. In het totaal wordt tussen de 0,7 en 1,1 miljard gulden per jaar uitgegeven aan beveiliging, een

groot deel hiervan (400 miljoen gulden) komt voor rekening van een klein aantal (3%) vestigingen met een zeer hoog beveiligingsniveau.

- * Samenwerken met anderen in de preventie en bestrijding van criminaliteit is nog geen gemeengoed in de detailhandel: een kwart van de detaillisten heeft in dit kader contacten met naburige detaillisten (onderlinge alarmering), en 30% zoekt contact met de politie.
- * Een kwart van de slachtoffers van criminaliteit ontving een vergoeding van de verzekering in verband met criminaliteitsschade; meestal betrof het inbraakschade (51% van de gevallen), soms vernielingsschade (29%). Verzekeringen keerden in het totaal ruim 0,5 miljard gulden uit aan schadevergoedingen in verband met criminaliteit, in één jaar tijd.
- * De totale kosten van criminaliteit bestaan uit: de directe schade, de kosten van preventie en beveiliging en de verzekeringskosten. Bij elkaar opgeteld bedragen de totale kosten van criminaliteit voor de detailhandel ruim 2 miljard gulden in één jaar tijd.
- * Een globale vergelijking met eerdere onderzoeken naar criminaliteit in de detailhandel levert de (voorzichtige) conclusie op, dat het aantal slachtoffers en het aantal delicten in de afgelopen 5 jaar lijkt te zijn afgenomen. De schade die de slachtoffers lijden als gevolg van criminaliteit is in dezelfde periode echter aanzienlijk toegenomen. Criminaliteit drukt dus zwaarder op een kleiner aantal vestigingen.

Summary

September 1991, a victim survey was held among almost 2,000 retail shops in The Netherlands. Questions were asked about the level of victimization, criminal damage, reporting to the police, preventive measures and other reactions to crime. The following types of crime were examined: theft (both merchandise and money), burglary, graffiti, vandalism, robbery and threat of employees.

About 1,000 retail shop owners participated in the survey. To compute total numbers of crimes and damages, the data were weighed according to size of business sectors in The Netherlands. The results were subsequently analysed for separate branches.

The most important results of the survey are:

- Victimization of retail shops is higher than the average of the total business world: in one year about 63% of all retail shops had to cope with one or more crimes of the types mentioned. Although in 1988, the victimization rate of the business world was 42%.
- In one year, more than 2,500,000 crimes were committed, with a total damage (direct) of Dfl. 1.4 Billion (US \$ 790 Million¹).
- Theft of merchandise was most frequently committed, as well for the victimization rate (48%) as for the total of offenses and damage (Dfl. 500 Million; US \$ 280 Million).
- Second in the list of crimes is burglary, with a victimization rate of 19% and a total damage of Dfl. 450 Million (US \$ 252 Million). About 65% of the cases are attempted burglaries.
- Although theft of money doesn't happen very frequently, the total damage is relatively high: Dfl. 190 Million (US \$ 105 Million), as the loot is very high in most cases.
- Vandalism of retail stores is relatively common, with a total damage of Dfl. 110 Million (US \$ 62 Million). The part of graffiti is less significant (total damage Dfl. 19 Million; US \$ 11 Million).
- Threat of employees during work was reported by 7% of the shop owners. In 20% of the cases the threat was relatively serious: physical violence and/or the use of weapons.
- 2% of the retail shops were robbed, with a total damage of Dfl. 21 Million (US \$ 12 Million).
- Between separate branches, the risk of victimization varies. Branches with a high risk are: department stores, office stationer's and shops for household appliances.
- From the crimes reported in the survey, about 10% was reported to the police. The most significant reason for not reporting is the assumption that 'you don't gain anything by reporting'. There is also a widespread resignation: 'There is nothing you can do about crime anyway'. The majority of those who report crimes to the police most of the time, are pleased with the actual procedure.
- Shoplifters, caught in the act of stealing, are rather frequently dealt with by the shop owners themselves: they have to pay compensation or get 'alternative' sanctions. A small group of shop owners even locks up thieves or uses physical force.
- Shop owners take various preventive measures. They give preference to organizational and (cheap) technical measures. Expensive (e.g. electronic) preventive measures are hardly used. The average shop owner spends about Dfl. 9,400 (US \$ 5,500) a year on security. Between Dfl. 0.7 (US \$ 400 Million) and Dfl. 1.1 Billion (US \$ 620 Million) is spend yearly by all retail shop owners, but only about 3% account for the greater part (Dfl. 400 Million).
- There is hardly any co-operation between retail shop owners, neither in prevention, nor in fighting crime. Only 25% adapts measures such as 'Inter-shop alarm and alert systems' and 30% asks the police for advice.

¹ 1 US \$ = Dfl 1.78

- About 25% of all retail shop owners that reported crimes, got payed by their insurance companies for damage done. Most reported were damage because of burglary (51%) and vandalism (29%). In one year's time, the insurance companies payed about Dfl. 500 Million (US \$ 280 Million) in compensation for criminal damage.
- In one year the total costs for the retail business of direct damage, insurance, preventive measures and security were more than Dfl. 2 Billion (US \$ 1,1 Billion).
- Compared to earlier surveys on crime in the retail business, the number of victims and the number of crimes appear to be decreased in the last 5 years. Nevertheless, in the same period the damage because of crime has risen considerably. Therefore, crime is affecting less shops, but if so, victimization is more serious.

Inleiding

Er zijn redenen om aan te nemen dat de detailhandel behoort tot de branches in het bedrijfsleven die veel schade lijden door criminaliteit. De typerende kenmerken van bedrijven in deze branche (grote toegankelijkheid, aantrekkelijk uitgestalde waren) maken de vestiging niet alleen aantrekkelijk voor koopgraag publiek, maar hebben ook een magneetwerking op lieden met minder goede bedoelingen. Ook uit diverse onderzoeken blijkt dat de detailhandel onevenredig zwaar getroffen wordt door de criminaliteit¹. Deze onderzoeken bestrijken echter deelterreinen van het totale criminaliteitsprobleem in de detailhandel en de uitkomsten zijn al enigszins verouderd.

Juist omdat de detailhandel te kampen heeft met een aantal specifieke vormen van criminaliteit, achtte de Directie Criminaliteitspreventie een nieuw, apart onderzoek nodig. Dit onderzoek is onlangs uitgevoerd door het onderzoeksbureau van Dijk, van Soomeren en Partners (DSP) en het Marktonderzoeksbureau Mediad.

Onderzoeksopzet

DSP heeft een vragenlijst ontwikkeld, die telefonisch is afgenomen door het marktonderzoeksbureau Mediad. Aan de deelnemende winkeliers (een steekproef uit het bestand van de Kamers van Koophandel) werd kort tevoren een mailing verstuurd. Deze bestond uit een brief van het Ministerie van Justitie, waarin werd verzocht medewerking te verlenen aan het onderzoek, en een invulformulier waarop de winkeliers alvast een aantal feitelijke gegevens konden invullen. Vervolgens werden de winkeliers gebeld; 58% van de gebelde winkeliers was bereid aan het onderzoek mee te werken².

De eenheid van analyse is de individuele bedrijfsvestiging, die al dan niet deel uit kan maken van een bedrijfsketen. De totale groep detaillisten is onderverdeeld in 10 branches³:

- levensmiddelen
- genotsartikelen
- textiel & schoeisel
- wonen (woninginrichting en huisraad)
- technische huisraad (audio, video, foto) & juweliers
- boeken & kantoorbehoeften
- doe-het-zelf & ontspanning
- lichaamsverzorging
- warenhuizen
- benzinestations.

Om per branche uitspraken te kunnen doen is er naar gestreefd om minimaal 80 vestigingen per branche te enquêteren.

In het onderzoek is alleen aandacht besteed aan criminaliteit waar de detaillisten direct schade van ondervinden (slachtoffer van worden). Er is daarbij geen aandacht besteed aan de vraag in hoeverre er sprake is van zogenaamde *interne criminaliteit* (criminaliteit gepleegd door eigen personeel). Ook delicten gericht op eventuele bedrijfswagens zijn niet meegenomen in het onderzoek.

De uitkomsten van het onderzoek zijn achteraf herwogen op de kenmerken branche en grootte. Deze herweging houdt in dat de (scheef verdeelde) proporties in de steekproef zijn omgerekend

1 In het DCP-rapport 'Bedrijfsleven en Criminaliteit' (1989), waarin wordt gerapporteerd over de uitkomsten van de Slachtoffer Enquête Bedrijven (SEB), wordt de detailhandel aangewezen als één van de 'hoog-risico'-groepen. In het betreffende onderzoek is echter het delict winkeldiefstal buiten beschouwing gelaten. Ook het EIM (1986) en het NIPO (1985) hebben onderzoek gedaan naar criminaliteit in de detailhandel. Deze onderzoeken worden besproken in hoofdstuk 4 van dit rapport.

2 Er zijn 1984 winkeliers gebeld. Van hen konden of wilden 840 winkeliers niet meewerken aan het onderzoek. Daartoe behoorde een groep winkels die deel uitmaken van een grotere bedrijfsketen en die van het hoofdkantoor geen toestemming kregen informatie te verstrekken. Verder waren enkele enquêtes niet geschikt voor verwerking. Uiteindelijk bleven ongeveer 1000 respondenten over.

3 In bijlage 1 treft u een overzicht aan van de branche-indeling, het aantal vestigingen in de steekproef en het totaal aantal vestigingen in die branche.

naar de werkelijke proporties in de totale populatie. De *herwogen resultaten* hebben dus betrekking op de *totale populatie* van (ruim 123.000) vestigingen in de detailhandel in Nederland.

Vraagstellingen

In het onderzoek zijn gegevens gevraagd over *het jaar voorafgaand* aan het vraaggesprek. De gesprekken zijn gevoerd in september 1991. Alle gepresenteerde gegevens hebben dus betrekking op de periode september 1990 - september 1991.

In het onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- 1 Hoeveel bedrijven zijn slachtoffer geworden van criminaliteit?
- 2 Van hoeveel delicten zijn deze bedrijven slachtoffer geworden?
- 3 Op welke wijze worden geconstateerde gevallen van criminaliteit en betrapte daders afgehandeld?
- 4 Hoeveel schade hebben deze bedrijven geleden als gevolg van deze delicten?
- 5 Welke maatregelen nemen bedrijven ter preventie van criminaliteit? Wat zijn daarvan de kosten?
- 6 Wat zijn de totale kosten van criminaliteit, rekening houdend met directe schade, kosten van beveiliging en kosten van verzekeringspremies?
- 7 Is er een verband tussen bepaalde vestigingskenmerken enerzijds en de kans dat de vestiging slachtoffer wordt van criminaliteit anderzijds?

In het onderzoek zijn de volgende delicttypen onderzocht:

<i>Diefstal</i>	diefstal van koopwaar uit de winkel (winkel-diefstal)
	diefstal van geld en waardepapieren
<i>Inbraak</i>	geslaagde inbraken in de vestiging
	pogingen tot inbraak in de vestiging
<i>Graffiti</i>	het zonder toestemming bekladden of beschrijven van ruiten, muren of andere oppervlakken
<i>Vernieling</i>	het opzettelijk beschadigen van bedrijfsbezit, zonder winstbejag als doel
<i>Berooving</i>	het toeëigenen van geld of goederen onder bedreiging met geweld (fysiek geweld/wapen)
<i>Bedreiging</i>	verbale en/of fysieke bedreiging van personeel in functie.

Beperkingen van het onderzoek

Een telefonisch enquête-onderzoek kent uiteraard beperkingen: men kan in een telefoongesprek niet al te diep op de besproken onderwerpen ingaan. Bovendien diende het tijdsbeslag op de winkeliers niet al te groot te zijn. De enquête richtte zich dan ook vooral op het achterhalen van basisgegevens over criminaliteit (omvang, schade, aangifte) en nauwelijks op de toedracht of achtergrond van de gerapporteerde delicten. Hierdoor is het bij de interpretatie van de gegevens in een aantal gevallen niet mogelijk om een verklaring te geven van de - soms opmerkelijk - uitkomsten.

Een tweede beperking betreft de betrouwbaarheid van de door de winkeliers verstrekte informatie: winkeliers houden over het algemeen geen aparte registratie bij van criminele incidenten en de schades die dit oplevert⁴. Bovendien is bij de diefstal-delicten, naast de onomstotelijk vastgestelde delicten (door betrapping van een dader), ook gevraagd naar het aantal *vermoedens* van diefstal. Dit laatste is uiteraard een minder 'hard' gegeven dan het aantal betrapte daders (zie ook hoofdstuk 2).

De laatste en wellicht belangrijkste beperking van dit onderzoek is gelegen in het feit dat de gegevens uit de steekproef, na herweging, zijn 'opgeblazen' naar de totale populatie winkels in Nederland. Dit was nodig om een raming te kunnen maken van de landelijke omvang van en schade door criminaliteit tegen de detailhandel. Door deze opblaasoperatie verliest men

4 Het delict (geslaagde) inbraak vormt hierop een uitzondering: aangezien na een inbraak vaak een schadeclaim wordt ingediend bij de verzekering zijn er veelal administratieve gegevens voorhanden over het aantal inbraken, de schades, etc.

gemakkelijk uit het oog dat de gepresenteerde uitkomsten soms gebaseerd zijn op de antwoorden van een zeer klein aantal vestigingen. Dit probleem treedt met name op bij de brancheplaatjes in deel II, waar gegevens worden uitgesplitst naar deelpopulaties (branche) met een gemiddelde omvang van 90 respondenten. Om te voorkomen dat te verstrekkende conclusies worden getrokken uit een te klein aantal gegevens, worden er in dit rapport geen gegevens verstrekt over het aantal delicten en de schade van delicten, als de originele groep respondenten kleiner is dan 10 vestigingen (zie ook de inleiding bij deel II).

Leeswijzer

Dit rapport bestaat uit twee delen en drie bijlagen:

- deel I behandelt de belangrijkste uitkomsten van de enquête voor de gehele detailhandel;
- in deel II bevat de brancheplaatjes, waarin per branche een beeld wordt geschetst van de criminaliteitsproblematiek;
- in de bijlagen zijn een populatiebeschrijving (bijlage 1), een aantal overzichtstabellen (bijlage 2) en een literatuurlijst (bijlage 3) opgenomen.

We raden de lezer, die vooral geïnteresseerd is in de uitkomsten van een of enkele branches, aan om in ieder geval eerst deel I te lezen. In dit eerste deel worden een aantal algemene zaken besproken, die van belang zijn voor een juist begrip van de in deel II gepresenteerde branchegegevens.

Deel I Detailhandel totaal



CHRIS PENNARTS/HH

1 Enkele totaalgegevens over criminaliteit

1.1 Percentage slachtoffers van delicten

Tabel 1 geeft een overzicht van het aantal slachtoffers van de onderzochte delicten (linker kolom). Dit aantal is in de rechterkolom vertaald in het zogenaamde slachtofferpercentage: het percentage vestigingen dat slachtoffer werd van de delicten.

Tabel 1: Slachtoffers van criminaliteit naar delict 1990/1991 (N=123.070 vestigingen)

Delict	Aantal slachtoffers abs.	Percentage slachtoffers %
Diefstal koopwaar	59.100	48
Diefstal geld/waardepapier	11.900	10
Inbraak	23.000	19
Graffiti	17.800	14
Vernieling	17.500	14
Beroving	2.600	2
Bedreiging	9.200	7
Totaal	77.600	63

Uit de tabel blijkt dat 63 % van alle Nederlandse detaillisten in het jaar voorafgaand aan het onderzoek slachtoffer is geworden van één of meer van de onderzochte delicten.

Deze uitkomst bevestigt dat de detailhandel binnen het bedrijfsleven behoort tot de hoog risico-groepen. Voor het totale bedrijfsleven geldt namelijk dat 42 % in één jaar tijd slachtoffer werd van criminaliteit⁵.

Diefstal van koopwaar is het delict dat de meeste slachtoffers maakt, maar de delicten inbraak, vernieling en graffiti kennen ook hoge slachtofferpercentages. De slachtofferpercentages van inbraak en gelddiefstal liggen beduidend hoger dan voor het totale bedrijfsleven⁶. Wat betreft vernieling en bedreiging scoort de detailhandel ongeveer gelijk aan het totale bedrijfsleven⁷.

1.2 Aantal gepleegde delicten

Uit het onderzoek blijkt dat criminaliteit meestal niet beperkt blijft tot één incident: vooral diefstal van koopwaar en graffiti komen zeer veelvuldig voor in vestigingen die slachtoffer werden van deze delicten. In tabel 2 staat vermeld hoeveel delicten er gemiddeld gepleegd werden in de getroffen vestigingen (linker kolom).

5 Dit gegeven is ontleend aan de Slachtoffer Enquête Bedrijven (1989), die zich richtte op het gehele Nederlandse bedrijfsleven en waarover gepubliceerd is in het DCP-rapport 'Bedrijfsleven en Criminaliteit'. In de rest van dit rapport refereren we aan deze enquête met de term 'SEB (1989)'.

6 SEB (1989): slachtofferpercentage inbraak in bedrijfsvestigingen is 15%, slachtofferpercentage gelddiefstal is 2%.

7 SEB (1989): slachtofferpercentage vernieling aan opstallen is 15%, slachtofferpercentage van bedreiging is 8%.

Tabel 2: Het aantal gepleegde delicten, 1990/1991 (N=77.620 slachtoffers)

Delict	Gemiddeld aantal delicten per getroffen vestiging abs.	Totaal aantal delicten abs.
Diefstal koopwaar	34,7	2.052.100
Diefstal geld/waardepapier	3,2	37.800
Inbraak	3,0	69.700
Graffiti	10,8	190.900
Vernieling	7,7	134.500
Beroving	1,2	3.100
Bedreiging	6,2	57.000
Totaal	32,8	2.545.000

In het totaal werden, in één jaar tijd, ruim 2,5 miljoen delicten gepleegd in de detailhandel. Diefstal van koopwaar maakt, met ruim 2 miljoen delicten, zo'n 80% uit van het totaal aantal gepleegde delicten in de detailhandel. Op grote afstand volgen graffiti en vernieling.

1.3 Schade en ernst⁸

De delicten verschillen onderling sterk in de hoeveelheid financiële schade die zij veroorzaken: bij een beroving zijn meestal veel grotere bedragen in het spel dan bij een eenvoudige diefstal. Tabel 3 laat zien hoeveel schade een getroffen vestiging gemiddeld leed door een delict in één jaar tijd. Daaruit blijkt dat slachtoffers van inbraak en gelddiefstal de grootste schades lijden. Diefstal van koopwaar levert, ondanks het grote aantal slachtoffers en het grote aantal delicten, toch nog minder schade per getroffen vestiging op dan de minder veelvuldig voorkomende delicten inbraak en gelddiefstal.

Tabel 3: Gemiddelde directe schade van criminaliteit 1990/1991 (N=77.620)

Delict	Gemiddelde schade per getroffen vestiging (guldens)	Totale schade gehele detailhandel (x 1 miljoen gulden)
Diefstal koopwaar	9.600	567,9
Diefstal geld/waardepapier	17.400	190,8
Inbraak	19.000	453,5
Graffiti	1.000	18,6
Vernieling	6.100	106,9
Beroving	8.100	20,9
Totaal	17.500	1.358,6

De totale schade die winkeliers in één jaar tijd opliepen door criminaliteit bedraagt zo'n 1,4 miljard gulden in één jaar tijd. Als we kijken naar deze totaalbedragen dan springen diefstal van koopwaar en inbraak eruit als de delicten die de hoogste *totale* kostenposten geven voor de detaillist.

⁸ in de tabellen over schades ontbreekt het delict 'bedreiging' omdat bij dit delict geen sprake is van directe financiële verliezen voor het bedrijf: als er bij de bedreiging geld of goederen zijn onttreemd spreken we van 'beroving'. Bedreiging kan wel, evenals beroving, aanzienlijke emotionele schade aanrichten, zeker als het vaker voorkomt. De gehanteerde onderzoeksmethode (telefonisch interview met de bedrijfsleider) is echter niet geschikt om dit soort gevolgen van gewelddadige delicten te onderzoeken.

Het gaat hier overigens om de directe 'bruto'-schade: de bruto kosten van reparatie of vervanging, niet rekening houdend met eventuele vergoeding door verzekeringen⁹.

Een veel gebruikte graadmeter voor de *ernst* van de gepleegde delicten is de schade *per incident, per individueel gepleegd delict*.

Tabel 4: Gemiddelde schade per incident

Delict	Gemiddelde schade per incident (guldens)
Diefstal koopwaar	275
Diefstal geld/waardepapier	5.050
Inbraak	6.250
Graffiti	100
Vernieling	800
Beroving	6.750
Totaal	550

Geslaagde inbraken, berovingen en diefstallen van geld/waardepapier leveren hoge schades per incident op, terwijl het bij diefstal van koopwaar en graffiti om relatief kleine bedragen per geval gaat.

1.4 Criminaliteit en branche

De gegevens over slachtofferschap en schade zijn nader geanalyseerd naar branche. In het tweede deel van dit rapport wordt uitgebreid aandacht besteed aan deze analyse. Hieronder een overzicht van de percentages slachtoffers naar branche.

Tabel 5: Percentage slachtofferschap naar branche (N=123.070 vestigingen)

Branche	Percentage slachtoffers van criminaliteit %
warenhuizen	89
technische huisraad	80
boek & kantoor	80
benzinestations	76
genotsartikelen	75
lichaamsverzorging	74
textiel	66
levensmiddelen	55
wonen	53
doe-het-zelf & ontspanning	49
totaal	63

⁹ = Zie voor een totaalplaatje van de kosten van criminaliteit hoofdstuk 4.

Uit de tabel blijkt dat niet alle branches evenveel risico lopen wat betreft criminaliteit. Als we kijken naar het totale criminaliteitsrisico, dan kunnen we grofweg drie groepen onderscheiden:

- Een groep met een *hoog risico*: warenhuizen, winkels voor technische huisraad¹⁰ en (kantoor)boekhandels.
- Een *middengroep*: benzinestations, winkels voor genotsartikelen en lichaamsverzorging en textielwinkels.
- Een groep met een *relatief laag risico*: levensmiddelenwinkels, woninginrichting en doe-het-zelf/ontspanning.

De risico's van diverse delicten variëren overigens nogal per branche. In de brancheplaatjes wordt dit verder uitgewerkt. Verschillen in slachtofferschap per branche hangen ten dele ook samen met verschillen in grootte: in sommige branches komen vrijwel alleen grote vestigingen voor (bijvoorbeeld warenhuizen) of juist kleine vestigingen (bijvoorbeeld benzinestations). Zie ook bijlage 1, beschrijving van de populatie.

1.5 Criminaliteit en grootte van de vestiging

Het valt te verwachten dat grote winkels¹¹ vaker slachtoffer worden van criminaliteit.

Tabel 6: Percentage slachtoffers naar grootteklasse 1990/1991 (N=123.070 vestigingen)

Delict	Grootteklasse (aantal werknemers dat minimaal 12 uur p.w. werkt)					Totaal %
	1 %	2-4 %	5-9 %	10-19 %	20+ %	
Diefstal koopwaar	41	50	67	66	75	48
Diefstal geld	3	15	18	23	33	10
Inbraak	11	23	23	35	26	19
Graffiti	6	17	22	33	28	14
Vernieling	7	17	17	31	25	14
Beroving	1	2	5	5	3	2
Bedreiging	2	8	12	24	26	7
Totaal	49	63	75	76	81	63
totaal aantal vestigingen	40.770	62.838	13.477	4.056	1.920	123.071

Uit de tabel blijkt dat criminaliteitsrisico's inderdaad toenemen met de grootte van de winkel. Dat geldt met name voor diefstal van koopwaar, diefstal van geld/waardepapier en bedreiging. Inbraak, graffiti, vernieling en beroving vinden hun hoogtepunt in de middelgrote winkels (10-19 werknemers). Beroving komt wat vaker voor in de grootteklassen 5-9 en 10-19 werknemers.

¹⁰= Inclusief een kleine groep juweliers.

¹¹ In het onderzoek is de grootte gemeten aan de hand van het aantal werknemers met een dienstverband van minimaal 12 uur per week.

2 De delicten nader bekeken

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de diverse onderzochte delicten. Aan het eind van dit hoofdstuk wordt een relatie gelegd tussen criminaliteitsrisico's en een aantal vestigingskenmerken, die mogelijk van invloed zijn op die risico's.

2.1 Diefstal

Bij het delict diefstal is een onderscheid gemaakt naar diefstal van koopwaar uit de winkel en diefstal van geld of waardepapieren uit de vestiging. Diefstal van koopwaar is wat meestal wordt bedoeld met 'winkel-diefstal'.

Bovendien is een onderscheid gemaakt tussen *betrappingen* (dader gepakt) en *vermoedens* van diefstal (geen dader gepakt). Immers, slechts een beperkt deel van de gepleegde diefstallen wordt ontdekt door betrapping op heterdaad. Daarnaast kunnen (vermoedelijke) diefstallen ontdekt worden bij controles van de kassagelden, de voorraden, etc. Daarom is aan de winkeliers ook gevraagd om - naast het aantal betrapte dieven - ook aan te geven hoeveel diefstallen er vermoedelijk zijn gepleegd. Dit laatste gegeven is uiteraard wat minder 'hard' dan de cijfers over betrappingen. De in dit rapport gepresenteerde aantallen delicten en schadecijfers hebben betrekking op het totale aantal diefstallen, dus betrappingen en vermoedens tezamen.

Tabel 7: Basisgegevens diefstal koopwaar en diefstal geld/wardepaper

	Diefstal van koopwaar	Diefstal van geld
Percentage slachtoffers waarvan:	48	10
- daders betrap + vermoedens	28	5
- alleen daders betrap	3	1
- alleen vermoedens	17	4
Totaal aantal gemelde delicten waarvan:	2.052.100	37.800
- daders betrap	462.400	9.700
- vermoedelijk gepleegd	1.589.700	28.100
Totale schade door dit delict (in miljoenen guldens)	567,9	190,8
Gemiddelde schade (guldens):		
- per getroffen vestiging	9.600	17.400
- per incident	275	5.050

2.1.1 Diefstal van koopwaar

Dit delict springt direct in het oog als de meest prominente criminaliteitsvorm in de detailhandel: 48% van de detaillisten heeft hiermee te maken gehad of heeft vermoedens in die richting.

Ruim 31% van de vestigingen heeft daadwerkelijk daders betrap. Daarnaast hebben de meeste van deze 'betrappers' ook nog vaak vermoedens dat er koopwaar is gestolen: 28% zit ook in de groep vestigingen met vermoedens. De rest van de groep 'vermoeders' (17%) heeft wel vermoedens dat er koopwaar is gestolen, maar heeft geen daders betrap.

Ook de *omvang* van het delict is groot: als we betrappingen en vermoedens samen nemen gaat het om ruim 2 miljoen gevallen. Daarmee maakt dit delict ruim 80% uit van het totaal aantal delicten tegen de detailhandel. Kijken we naar de verhouding tussen het aantal betrappingen en

het aantal vermoedens, dan blijkt dat er ongeveer in een kwart van de gevallen sprake is van een betrapte dader. De overige delicten zijn vermoedens.

De *totale schade* van diefstal van koopwaar bedraagt zo'n 570 miljoen gulden per jaar, deze schade maakt daarmee 42% uit van de totale schade door criminaliteit in de detailhandel.

De gemiddelde *schade per geval* is bij diefstal van koopwaar laag in vergelijking met andere delicten. In deel II zal overigens blijken dat er op dit punt grote verschillen zijn tussen de branches: de gemiddelde schade per geval varieert van f 60,- voor de genotsartikelenbranche tot f 1.185,- voor de branche doe-het-zelf en ontspanning.

Doordat diefstal van koopwaar zo vaak voorkomt, is de gemiddelde *schade per getroffen vestiging* toch nog f 9.600,-. Ook hier zien we weer aanzienlijke verschillen per branche: slachtoffers in de genotsartikelenbranche leden gemiddeld de laagste schade (f 2.100,- per vestiging), warenhuizen meldden de hoogste schade (ruim f 73.000,- per vestiging). Uiteraard speelt verschil in grootte van de vestigingen hierbij een rol.

2.1.2 *Samenvattend*

Diefstal van koopwaar is het meest prominente delict in de detailhandel:

- 48% van de vestigingen is hiervan slachtoffer geworden;
- het maakt 81% uit van alle tegen de detailhandel gepleegde delicten;
- het is verantwoordelijk voor 42% van de totale criminaliteitsschade.

Ongeveer een kwart van het totaal aantal (vermoedelijke) diefstallen is geconstateerd door betrapping van een dader. Hieruit kunnen we afleiden dat:

- de pakkans voor winkeldieven nog verre van optimaal is: driekwart van de daders ontkomt ongezien;
- de totale omvang van het delict moeilijk hard is vast te stellen: het is immers lang niet altijd duidelijk of bepaalde achteraf geconstateerde vermissingen toegeschreven moeten worden aan diefstal en of er dan sprake is van één diefstal of van meerdere, los van elkaar staande, diefstallen.

2.1.3 *Diefstal van geld of waardepapieren*

In de enquête is, in navolging van het EIM-onderzoek uit 1986, apart gevraagd naar diefstal van geld of waardepapier. Dit delict heeft een ander karakter dan diefstal van koopwaar en de vereiste preventiemaatregelen zijn andersoortig. Uit de enquête blijkt (zie tabel 7) dat dit type diefstal beduidend minder vaak voorkomt dan diefstal van koopwaar: 10% van de vestigingen had hier (vermoedelijk) mee te maken in het jaar voorafgaand aan het onderzoek. Niet iedereen heeft daders betrap, 6% van de vestigingen betrapte gelddieven, de overige 4% heeft alleen vermoedens dat er geld of waardepapieren gestolen zijn.

De *omvang* van diefstal van geld/wardepapier is circa 38.000 delicten in 1 jaar tijd, waarbij betrapingen en vermoedens zijn samengenomen. In een kwart van deze gevallen was sprake van een betrapping. De omvang van dit delict mag dan gering zijn (1% van het totaal aantal delicten tegen de detailhandel), de *totale schade* door diefstal van geld/wardepapier is toch vrij aanzienlijk (ruim 190 miljoen gulden). Dit wordt veroorzaakt door het feit dat het bij deze vorm van diefstal om behoorlijke bedragen gaat: de gemiddelde *schade per geval* bedraagt ruim f 5.000,-.

Het gaat hier dus om iets ernstigers dan een simpele 'greep uit de kas(sa)'. Ook hier zien we weer grote verschillen tussen branches, met als minimum de (kantoor-)boekhandels met een schade van circa f 300,- per geval en als uitschieter naar boven de branche woninginrichting met een schade van bijna f 60.000,- per geval. De gemiddelde *schade per getroffen vestiging* bedraagt voor dit delict circa f 17.500,-. Dit schadebedrag is bijna het dubbele van de schade door diefstal van koopwaar (f 9.600,- per getroffen vestiging). Door deze hoge schadecijfers bij diefstal van geld/wardepapier maakt dit delict 14% uit van de totale schade door criminaliteit tegen de detailhandel.

2.1.4 *Samenvattend:*

- Diefstal van geld/waardepapier is wat betreft het aantal slachtoffers en totale omvang niet een veel voorkomend delict.
- De schade die deze delicten aanrichten is echter aanzienlijk (190 miljoen gulden per jaar); na diefstal van koopwaar en inbraak vormt dit delict de grootste schadepost.
- Net als bij diefstal van koopwaar is de pakkans van gelddieven vrij laag: de gelddief heeft 75% kans om ongezien te ontkomen. Gezien de ernst van deze delicten is het vergroten van de pakkans zeker noodzakelijk.
- Het geringe aantal betrappingen moet ook hier tot de conclusie leiden dat de totale omvang van het delict moeilijk in kaart te brengen is.

2.2 Inbraak

Bij het delict inbraak is apart gevraagd naar geslaagde inbraken (waarbij de inbrekers zijn binnengekomen in het pand) en pogingen tot inbraak (inbrekers niet binnengekomen). Er is alleen gevraagd naar inbraken in de vestiging en niet naar inbraak in eventuele bedrijfsvoertuigen.

Tabel 8: Basisgegevens inbraak in de vestiging

	Geslaagde inbraak	Inbraakpoging	Inbraak totaal
Percentage slachtoffers	9	16	19
waarvan:			
- geslaagde inbr. + pogingen	6	6	6
- alleen geslaagde inbraken	3	-	3
- alleen pogingen	-	10	10
Totaal aantal gemelde delicten	24.400	45.300	69.700
Totale schade door dit delict (in miljoenen guldens), waarvan:	435,6	17,9	453,5
- buitenschade (waarde gestolene)	338,9	n.v.t.	338,9
- braakschade	96,7	17,9	114,6
Gemiddelde schade (guldens):			
- per getroffen vestiging	37.900	900	19.000
- per incident	17.900	400	900

Bij één op de vijf vestigingen is in het jaar voorafgaand aan het onderzoek ingebroken en/of een poging tot inbraak geweest. Bij 10% van de vestigingen zijn alleen inbraakpogingen geweest, 6% heeft zowel geslaagde inbraken als inbraakpogingen te melden en bij 3% waren alle inbraken geslaagd.

De *omvang* van dit delict is bijna 70.000 inbraken in 1 jaar tijd, daarmee maakt het 3% van alle delicten tegen de detailhandel uit. Opvallend is het hoge percentage pogingen: 65% van de gevallen bleef de inbraak steken in een poging. In ruim 24.000 gevallen (35%) slaagden de inbrekers wel in hun opzet. Er zijn overigens duidelijke verschillen tussen de branches wat betreft de proportie pogingen, waarbij met name de branches genotsartikelen, woninginrichting en warenhuizen zich in gunstige zin onderscheiden (circa 90% pogingen). Een opmerkelijke uitschieter naar beneden wordt gevormd door de (kantoor-)boekhandels, met slechts 38% pogingen. Voor deze branche vormt inbraak dan ook de grootste schadepost: 66% van de totale criminaliteitsschade in de boekenbranche is te wijten aan schade door inbraak.

De *totale schade* door inbraak is vrij aanzienlijk (ruim 450 miljoen gulden); de schade door inbraak maakt 33% uit van de totale criminaliteitsschade in de detailhandel. Wat de schade betreft is inbraak een goede tweede na diefstal van koopwaar.

De schade per geval van een geslaagde inbraak bedraagt gemiddeld bijna f 18.000,- per geval. Hiervan is circa 20% schade door braak en 80% schade door het verloren gaan van goederen (buitschade). De gemiddelde schade per geval van een inbraakpoging bleef beperkt tot een krappe 400 gulden. Door de hoge proportie pogingen komen we tot een totale gemiddelde schade per geval van f 6.250,- (geslaagd en poging tezamen genomen).

Schade per getroffen vestiging: inbraakslachtoffers leden in 1 jaar tijd gemiddeld voor f 19.000,- schade door inbraak (inclusief pogingen). Voor slachtoffers van geslaagde inbraken ligt dit bedrag veel hoger (bijna f 38.000,- per vestiging), slachtoffers van alléén pogingen leden gemiddeld 900 gulden schade in 1 jaar tijd.

2.2.1 Samenvattend:

- Na diefstal van koopwaar is inbraak het delict dat de meeste slachtoffers maakt. Ook wat betreft de totale schade van het delict is inbraak een 'goede tweede' na diefstal van koopwaar.
- De hoge totale schade door inbraak wordt vooral veroorzaakt door de aanzienlijke schadeposten die geslaagde inbraken met zich meebrengen.
- De vrij hoge proportie pogingen (tweederde van het totaal aantal inbraken) werpt een gunstig licht op het beveiligingsniveau van de vestigingen. Er zijn overigens duidelijke verschillen tussen de branches wat betreft de proportie pogingen, een opmerkelijke uitschieter in negatieve zin is de branche (kantoor-)boekhandel.

2.3 Graffiti en vernieling

Onder *graffiti* wordt verstaan: het zonder toestemming van de eigenaar bekladden of beschrijven van oppervlakken in/aan de vestiging. 'Graffiti in opdracht', zoals wel wordt toegepast op rolluiken, telt dus niet mee.

Het slachtofferpercentage van graffiti is gelijk aan dat van vernieling: 14%. Aangezien de slachtoffers gemiddeld bijna 11 gevallen van graffiti (in 1 jaar) opgeven, bedraagt de totale omvang van graffiti ruim 190.000 gevallen. Dat is 8% van het totaal aantal tegen de detailhandel gepleegde delicten.

De totale schade door graffiti is, vergeleken met andere delicten, niet groot: nog geen 19 miljoen gulden. Dit is slechts 1% van de totale schade door criminaliteit tegen de detailhandel.

Er wordt een gemiddelde schade per geval (= kosten verwijdering) gemeld van f 100,-.

De gemiddelde schade per getroffen vestiging is per jaar dus zo'n f 1.000,-.

Graffiti komt relatief vaak voor bij warenhuizen (50% slachtoffer, winkels voor technische huisraad (25%) en genotsartikelen (23%).

Tabel 9: Basisgegevens graffiti en vernieling

	Graffiti	Vernieling
Percentage slachtoffers	14	14
Totaal aantal gemelde delicten	190.900	134.500
Totale schade door dit delict (in miljoenen guldens)	18,6	106,9
Gemiddelde schade (guldens):		
- per getroffen vestiging	1.000	6.100
- per incident	100	800

Vernielingen van bedrijfsbezit werden gemeld door ongeveer 17.500 vestigingen (14%). Gemiddeld kregen de slachtoffers zo'n 8 keer in 1 jaar te maken met vernielingen. De totale *omvang* van het delict vernieling bedraagt bijna 135.000 gevallen; dit is 5% van het totaal aantal tegen de detailhandel gepleegde delicten.

De *totale schade* door vernielingen ligt beduidend hoger dan de schade door graffiti: 107 miljoen gulden in 1 jaar tijd. Dit betekent dat 8% van de totale criminaliteitsschade in de detailhandel op het conto van vernielingen komt.

De gemiddelde *schade per geval* is circa 800 gulden. Voor slachtoffers van vernieling is dus sprake van een gemiddelde *schade per getroffen vestiging* van ruim f 6.000,- per jaar.

Er zijn overigens twee branches voor wie vernielingen een veel hogere kostenpost vormen, namelijk de branche genotsartikelen (23% van de totale criminaliteitsschade in die branche is schade door vernieling) en benzinestations (44%).

2.4 Beroving en bedreiging

In de enquête is *beroving* omschreven als het afhandig maken van geld of goederen onder dreiging van geweld (verbaal, fysiek of met een wapen).

Gemiddeld is één op de 50 vestigingen in het jaar voorafgaand aan het onderzoek slachtoffer geworden van een beroving. Berovingen komen relatief veel voor bij benzinestations (13% slachtoffer)¹².

In het totaal gaat het om een *omvang* van ruim 3.000 berovingen en een *totale schade* van zo'n 21 miljoen gulden.

Naast de fysieke en emotionele schade die een beroving kan aanrichten, is de financiële schade aanzienlijk: de gemiddelde *schade per geval* is f 6.750,-. Aangezien de meeste vestigingen slechts één keer in 1 jaar slachtoffer werden van beroving, ligt de gemiddelde *schade per getroffen vestiging* niet veel hoger (8.100 gulden).

Tabel 10: Basisgegevens beroving en bedreiging

	Beroving	Bedreiging
Percentage slachtoffers	2	7
Totaal aantal gemelde delicten	3.100	57.700
Totale schade door dit delict (in miljoenen guldens)	20,9	n.v.t.
Gemiddelde schade (guldens):		
- per getroffen vestiging	8.100	n.v.t.
- per incident	6.750	n.v.t.

Bedreiging of intimidatie van personeel in functie is voorgekomen bij 7% van de vestigingen. Bedreigingen komen opvallend veel voor in warenhuizen (38% slachtoffer) en benzinestations (20% slachtoffer). De *omvang* van dit delict bedraagt circa 57.000 bedreigingen in één jaar tijd. Zoals al eerder werd gezegd is niet gevraagd naar de financiële schade: als er bij de bedreiging geld of goederen zijn ontvreemd is er sprake van een beroving. Aan de slachtoffers van bedreiging is wel gevraagd op welke wijze personeel bedreigd is (verbaal, fysiek of met een

¹² Ook winkels met genotsartikelen en technische huisraad lijken vaker slachtoffer te worden (beiden 6% slachtoffers), het betreft echter voor beide branches een groep van minder dan 10 slachtoffers in de originele steekproef.

wapen) en of er letsel is opgelopen¹³. Er is alleen gevraagd naar het laatst gebeurde incident. In bijna 80% van de gevallen werd alleen verbaal geweld gebruikt, in 15% fysiek geweld en in 6% van de gevallen werd bedreigd met een vuist-, steek- of vuurwapen. In verreweg de meeste gevallen loopt het personeel geen fysiek letsel op: slechts in 3% van de gevallen was er sprake van licht letsel, in 1% van de gevallen noemde men het letsel 'redelijk zwaar'.

2.5 Samenvattend over alle delicten

- Binnen het totale plaatje van de winkelcriminaliteit springt diefstal van koopwaar er op bijna alle fronten uit: wat betreft het aantal slachtoffers, het aantal delicten en de totale schade staat deze vorm van criminaliteit duidelijk op de eerste plaats. Daarbij zij vermeld dat de omvang van het delict moeilijk precies vast te stellen is, aangezien veel diefstallen niet op heterdaad, maar door bijvoorbeeld controles achteraf ontdekt worden.
- Diefstal van geld komt beduidend minder voor: er zijn minder slachtoffers en het aantal gemelde delicten is niet groot. Toch is er sprake van een aanzienlijke kostenpost, omdat de gestolen bedragen hoog zijn. Ook bij dit delict is de exacte omvang niet goed vast te stellen, omdat veel zich afspeelt in de sfeer van vermoedens.
- Inbraak staat, wat betreft het aantal slachtoffers en de totale schade, als tweede op de criminaliteitsranglijst. Een groot deel (65%) van de inbraken bestaat uit pogingen tot inbraak, die niet veel schade opleveren. De schade van geslaagde inbraken is daarentegen zeer hoog (bijna f 18.000,- per geval), waardoor het delict inbraak toch nog goed is voor 33% van de totale schade door criminaliteit.
- Graffiti is, gezien tegen de achtergrond van de overige criminaliteit, geen groot probleem. Hoewel het aantal gevallen redelijk hoog is, is de schade vrij gering.
- Vernieling komt vaker voor dan graffiti en brengt ook hogere kosten met zich mee: 8% van de totale criminaliteitsschade is veroorzaakt door vernielingen.
- Berovingen concentreren zich in bepaalde branches: benzinestations, genotsartikelenwinkels en winkels voor technische huisraad.
- Bedreigingen concentreren zich ook in bepaalde branches: vooral personeel van benzinestations en warenhuizen moet het ontgelden. In ruim 20% van de gevallen is de bedreiging vrij ernstig: er is sprake van fysiek geweld en/of gebruik van een wapen. Fysiek letsel als gevolg van een bedreiging komt zeer weinig voor.

2.6 Risicokenmerken en slachtofferschap

Uit het voorgaande blijkt al enigszins hoezeer het percentage slachtoffers, het aantal delicten en de aangerichte schade verschillen per branche. Bij de analyse van de gegevens vormt de analyse naar branche dan ook de belangrijkste ingang.

Daarnaast zijn er echter bepaalde factoren aan te wijzen die ook kunnen samenhangen met bepaalde criminaliteitsrisico's, maar die niet sterk gebonden zijn aan branche-typen. Te denken valt aan de ligging van de vestiging in de gemeente, bepaalde fysieke kenmerken van de vestiging, en kenmerken van de buurt waarin de vestiging gelegen is. In de enquête zijn enkele vragen hierover opgenomen. In de onderstaande analyse is 'risico' opgevat als de kans dat men slachtoffer wordt van criminaliteit¹⁴.

13 Er is niet gevraagd naar financiële schade: als er onder bedreiging geld of goederen afhandig worden gemaakt is er sprake van een beroving.

14 Er is dus alleen gekeken naar slachtofferpercentages, los van de aantallen delicten die slachtoffers meldden.

2.6.1 Lokatie en risico

In de enquête is gevraagd naar de ligging van de vestiging (centrum, buiten centrum, buiten bebouwde kom) en naar het aantal naburige detaillisten. De overgrote meerderheid van de vestigingen (91%) ligt binnen de bebouwde kom, en 46% ligt in het centrum van een gemeente. Alleen van de benzinestations ligt een groot deel (40%) buiten de bebouwde kom.

Voorts blijkt dat ruim de helft (53%) van de vestigingen minstens 10 andere winkels in de directe omgeving heeft, 32% heeft enkele (1-9) andere winkels in de buurt en 13% ligt geheel geïsoleerd van andere winkels. In de onderstaande tabel staat vermeld, welke slachtofferpercentages gevonden werden voor de verschillende groepen.

Tabel 11: Lokatie en risico

Ligging in de gemeente	binnen de bebouwde kom			totaal	
	buiten bebouwde kom	buiten centrum	in het centrum		
percentage slachtoffers	50	52	71	63	
Aantal naburige winkels	geen	1-9	10-29	>29	totaal
percentage slachtoffers	39	45	72	79	63

Uit de tabel blijkt duidelijk dat een centrale ligging en/of de nabijheid van veel naburige detaillisten zeker geen garantie is voor meer veiligheid. Sterker nog: afgelegen winkels worden minder vaak slachtoffer van criminaliteit dan winkels die centraal liggen en/of veel andere winkels in hun buurt hebben. Echt vreemd is deze uitkomst niet: hoe 'drukker' de ligging, des te groter is de kans dat kwaad in de zin hebbend figuren de winkel binnenkomen. Ook uit de SEB (1989) kwam naar voren, dat de factor 'mensen' de grootste risicofactor vormde voor bedrijven.

2.6.2 Buurtkenmerken en risico

Aan de winkeliers is gevraagd in hoeverre de volgende problemen in hun buurt een rol spelen: criminaliteit, overlast van jongeren, verkeersoverlast en verloedering van de gebouwde omgeving. In de onderstaande tabel staat vermeld, hoe hoog de slachtofferpercentages zijn voor de verschillende groepen.

Tabel 12: Buurtkenmerken en risico (in de cellen het percentage slachtoffers)

	(helemaal) geen probleem	neutraal	(vrij) groot probleem	totaal
- criminaliteit in de buurt	36	65	86	63
- overlast jongeren	45	72	94	63
- verloedering gebouwen	57	67	72	63
- verkeersoverlast	59	62	66	63

Uit de tabel blijkt dat de (beoordeelde) criminaliteitsproblemen in de buurt en overlast van jongeren duidelijk samenhangen met het eigen risico om slachtoffer te worden van criminaliteit. De groepen die aangegeven deze zaken een probleem te vinden, zijn ook de groepen met (zeer) hoge slachtofferpercentages. Ook de buurtproblemen verloedering en verkeersoverlast laten een dergelijk verband zien, maar dit is minder duidelijk dan bij de twee andere buurtproblemen. Overigens moet hierbij wel worden opgemerkt worden dat de buurtkenmerken heel subjectief gemeten zijn (oordeel van de winkeliers). Het is aannemelijk dat winkeliers die zelf problemen hebben met criminaliteit, wat somberder oordelen over de problemen en gevaren in hun omgeving.

3 Reacties op criminaliteit

Winkeliers kunnen de kans dat ze slachtoffer worden van criminaliteit op verschillende manieren beïnvloeden. In de enquête zijn vragen gesteld over de volgende onderwerpen:

- het doen van *aangifte* van delicten bij de politie
- de *afhandeling* van betrapte (winkel)-dieven
- *beveiligings- en preventiemaatregelen* tegen diefstal en inbraak
- *contacten* met andere organisaties/instanties in verband met (preventie van) criminaliteit
- dekking van de schade via *verzekeringen*.

3.1 Aangifte

Lang niet alle gerapporteerde delicten worden aangegeven bij de politie. Hoe hoog het aangiftepercentage is, verschilt per type delict. In tabel 13 staan in de linkerkolom vermeld welk percentage van het totaal aantal *delicten* werd aangegeven bij de politie. In de rechterkolom staat vermeld welk percentage van de *slachtoffers* nooit aangifte doet van het betreffende delict¹⁵. Voor de delicten diefstal koopwaar, diefstal geld, graffiti, vernieling en bedreiging geldt, dat meer dan de helft van de slachtoffers nooit aangifte doet.

Tabel 13: Aangifte van delicten (N= 77.620)

Delict	Aangifte percentage %	Percentage slachtoffers dat nooit aangifte doet %
Diefstal koopwaar ¹⁶	8	54
Diefstal geld ¹⁷	29	67
Inbraak geslaagd	95	2
Inbraak poging	78	43
Graffiti	3	90
Vernieling	12	63
Beroving	98	4
Bedreiging	14	63
Totaal gemiddeld	11	-

Uit een nadere analyse blijkt dat er een groep winkeliers is die vrij consequent aangifte doet van gepleegde delicten. Dit is echter een minderheid: ongeveer 35% van de totale groep slachtoffers. Aan de resterende 65% is gevraagd wat hun motieven zijn om niet altijd aangifte te doen. Dit leverde de volgende antwoorden op.

¹⁵ De tabel moet dus als volgt gelezen worden: van het delict 'diefstal koopwaar' doet 54% van de ondervraagden nooit aangifte. De overige 46% doet wel (eens) aangifte en het aantal aangiften die deze groep heeft gedaan vormt 8% van het totaal aantal in de enquête gemelde delicten.

¹⁶ Bij diefstal is het aangiftepercentage berekend op basis van het aantal betrappingen en vermoedens samen.

¹⁷ Idem.

Tabel 14: Redenen om geen aangifte te doen (N=50.320) (meerdere antwoorden mogelijk)

	Genoemd door %
Niet de moeite waard	22
Tijdgebrek	13
Teveel rompslomp	13
Politie kan niets doen	12
Politie doet toch niets	12
Er is geen dader betrapt	11
Wordt vaak intern afgehandeld	7
Bang voor represailles	6
Daders zijn bekenden	4
Geen verzekeringsclaim mogelijk	2
Weet niet/wil niet zeggen	6

Het niet doen van aangifte lijkt vooral de uitkomst van een simpele kosten-batenafweging. Wat levert aangifte doen me op: wordt de dader gepakt, krijg ik mijn geld terug? En: wat kost het me qua tijd en rompslomp? Ook lijkt er sprake van een soort berusting: een aantal winkeliers heeft de indruk dat de politie toch niets doet of niets kan doen. In veel gevallen lijkt de gevraagde inspanning van het doen van aangifte niet op te wegen tegen de verwachte opbrengst.

3.2 Afhandeling van betrapte dieven

Uit de voorgaande tabellen bleek dat het doen van aangifte van delicten eerder uitzondering dan regel is. Alleen geslaagde inbraken en berovingen worden wel consequent aangegeven.

Een zeer groot deel van de gepleegde diefstallen wordt nooit gemeld aan de politie. Als diefstallen achteraf worden geconstateerd (bij het controleren van voorraden of het opmaken van de kas), dan is het nog wel te begrijpen dat men geen aangifte doet: de kans is dan bijzonder klein dat er ooit een dader gevonden wordt. Maar hoe handelt de winkelier die wél een dief op heterdaad betrapt? De volgende tabel geeft daar een antwoord op.

Tabel 15: Afhandeling gepakte dieven (N=26.910)

	Percentage dat deze methode 'vrijwel altijd' of 'vaak' toepast %
Aangifte bij politie	58
Met waarschuwing laten gaan	29
Opleggen schadevergoeding	19
Zelf opleggen 'alternatieve straf'	7
Contact opnemen met ouders	6
Gebruik fysiek geweld	4
Tijdje vasthouden in de winkel	3

Uit de tabel blijkt dat een deel van de winkeliers wel naar de politie stapt met een betrapte dief, er is echter ook een vrij aanzienlijke groep die dat *niet* doet (24% doet het nooit, 16% doet het soms). Winkeliers blijken regelmatig het recht in eigen hand te nemen, door een betrapte dader een schadevergoeding of 'alternatieve straf' op te leggen. Absoluut buiten het boekje gaan degenen die een dader enige tijd vasthouden in de vestiging of zelfs overgaan tot gebruik van geweld. Gelukkig betreft het hier een kleine groep.

Het niet-doen van aangifte, als er een dief betrapt is, is niet goed terug te leiden op een tijdrovende aangifteprocedure. Desgevraagd blijkt 87% van de wel-aangevers gebruik te maken van een aangifteprocedure die weinig extra inspanning van hen vergt: 13% maakt gebruik van een standaard-aangifteformulier en 74% kan volstaan met een telefonische aangifte. Slechts 10%

zegt dat men persoonlijk aangifte moet gaan doen op het politiebureau. Van de wel-aangevers is dan ook 75% tevreden over de gehanteerde aangifteprocedure.

3.2.1 Lik-op-stuk

Aan de respondenten is ook gevraagd of er in hun gemeente een lik-op-stukbeleid wordt toegepast door het Openbaar Ministerie. Een dergelijk beleid houdt in dat zaken van gepakte winkeldieven versneld worden afgehandeld. Het bestaan van een dergelijk beleid zou winkeliers kunnen stimuleren meer aangifte te doen van gepakte daders. Desgevraagd blijkt 43% van de slachtoffers niet te weten of er in hun gemeente een lik-op-stukbeleid wordt gevoerd. Eén op de 5 winkeliers (20%) meldt dat er wel zo'n beleid is, 37% meent van niet. Over het algemeen oordeelt men wel positief over dit beleid: 74% van de ondervraagden vindt het een goed middel om winkeldieven aan te pakken (5% vindt van niet, 21% twijfelt).

3.3 Beveiliging

Gezien de forse risico's die winkeliers lopen, mag verwacht worden dat zij de nodige maatregelen nemen om criminaliteit te voorkomen of de schade ervan te verkleinen. In de enquête is gevraagd naar beveiliging tegen diefstal en inbraakbeveiliging. In de tabellen 16 en 17 wordt een overzicht gegeven van de door de vestigingen genoemde beveiligings- en preventiemaatregelen. Daarbij is een onderscheid gemaakt naar de vestigingen die wel slachtoffer zijn geworden van het betreffende delict (diefstal respectievelijk inbraak) en vestigingen die geen slachtoffer zijn geworden.

Tabel 16: Diefstalpreventie en slachtofferschap diefstal (meerdere antwoorden mogelijk)

Genoemd door:	slachtoffers diefstal koopwaar %	niet- slachtoffers %	totaal %
Organisatorische maatregelen			
overzichtelijke indeling winkel	54	25	40
instructie personeel	41	22	32
bordjes "bij diefstal..."	15	5	10
controle paskamers ¹⁸	8	1	5
kleedklemmen ¹⁹	4	-	2
vertragingshaken ²⁰	2	-	1
Technische maatregelen			
spiegels	40	18	29
afgesloten vitrines	30	10	20
elektronische artikelbeveiliging	15	7	11
gesloten TV-circuit	15	2	9
speciale verpakkingen	4	2	3
Genoemd door:	slachtoffers diefstal geld/waardepap. %	niet- slachtoffers %	totaal %
Preventie gelddiefstal			
afroemen kassagelden	38	31	32
kluis bij kassa	24	9	11
beschermkap op kassa	13	8	8
weet niet/wil niet zeggen			14

18 = Deze maatregelen zijn alleen toepasbaar voor een deel van de detailhandel: textielwinkels en warenhuizen.

19 Idem.

20 Zie noot 18.

Uit de tabel blijkt dat winkeliers vooral veel *organisatorische* maatregelen nemen om diefstal tegen te gaan. Toch zijn er ook veel winkeliers die nog steeds nalaten om deze voor de hand liggende en goedkope maatregelen te nemen. Technische maatregelen, die meestal een financiële investering vergen, worden slechts door een kleine groep genomen²¹.

Voor alle genoemde maatregelen geldt, dat zij vaker worden genomen door winkels die slachtoffer zijn geworden van diefstal, dan door de winkels die geen diefstallen melden.

Bij de maatregelen ter preventie van inbraak treffen we ongeveer hetzelfde beeld aan.

Tabel 17: Inbraakpreventie en slachtofferschap inbraak (meer antwoorden mogelijk)

Genoemd door:	slachtoffers	niet-	totaal
	inbraak %	slachtoffers %	
inbraakwerend hang- en sluitwerk	77	59	62
rolluiken	19	13	14
andere vorm van glasafscherming	9	7	7
speciaal glas	29	10	14
eenvoudig inbraakalarm	45	26	29
zwaailicht op buitengevel	11	9	9
stil alarm & aansluiting meldkamer	28	10	14
alarmopvolging door bewakingsdienst	7	4	5
bewaking door surveillancedienst	2	2	2
vaste manbewaking	22	23	24
gesloten TV-circuit	11	4	6
waardevolle goederen gemerkt	15	3	5
geen maatregelen	5	23	20

Eén op de 5 winkeliers blijkt *geen enkele* inbraakpreventiemaatregel genomen te hebben.

Degenen die wel iets doen aan inbraakpreventie beperken zich tot eenvoudige maatregelen als het aanbrengen van stevig hang- en sluitwerk (62%), een eenvoudig inbraakalarm (29%) of een vorm van glasafscherming (rolluiken, speciaal glas, tralies etc.; tezamen ruim 30%).

Slachtoffers van inbraak zijn actiever op het gebied van inbraakbeveiliging dan niet-slachtoffers.

3.3.1 Kosten beveiliging

Gevraagd naar de jaarlijkse kosten van beveiliging blijft 40% van de winkeliers het antwoord schuldig. Daarnaast blijkt een grote groep ondervraagden (38%) hooguit duizend gulden per jaar aan beveiliging uit te geven. Verder is er een kleine groep vestigingen (3%) met een hoog beveiligingsniveau: zij geven meer dan f 50.000,- per jaar uit aan beveiliging.

21 Er zijn overigens grote verschillen tussen de branches in het aantal en type maatregelen dat men neemt. In deel 2 (brancheplaatjes) wordt daar nader op in gegaan.

22 Percentage respondenten is kleiner dan 0,5%.

23 Idem.

24 Zie noot 22.

Tabel 18: Jaarlijkse kosten van beveiliging (N=123.070)

Kosten	%
tot 1.000 gulden	38
1.000 - 5.000 gulden	11
5.000 - 50.000 gulden	9
50.000 - 150.000 gulden	2
meer dan 150.000 gulden	1
weet niet/wil niet zeggen	40
Totaal gemiddeld per vestiging:	f 9.400,-
Totale kosten per jaar	
minimaal	696,3 miljoen gulden
maximaal	1151,4 miljoen gulden

In de tabel staat een minimum- en maximumschatting van het totale bedrag dat jaarlijks wordt uitgegeven aan beveiliging. Dit heeft te maken met het feit dat een grote groep respondenten (40%) de vraag over de jaarlijkse kosten van beveiliging niet kon of wilde beantwoorden. Bij de minimumschatting zijn de niet-antwoorders buiten beschouwing gelaten. Bij de maximumschatting zijn de niet-antwoorders wel meegerekend op basis van het gemiddelde kostenbedrag per vestiging (f 9.400,- per jaar).

De werkelijke totale kosten voor beveiliging liggen dus ergens tussen de 0,7 en 1,1 miljard gulden.

Een aanzienlijk deel van deze kostenpost (400 miljoen gulden) komt voor rekening van genoemde kleine groep (3%) vestigingen met een hoog beveiligingsniveau.

3.4 Contacten met derden

Detailisten hoeven hun problemen met criminaliteit niet in hun eentje op te lossen. Er is altijd de mogelijkheid om contact op te nemen met lotgenoten (naburige detailisten) of met instanties of organisaties die hen kunnen bijstaan bij het oplossen van problemen rond criminaliteit en criminaliteitspreventie. In hoeverre maken winkeliers gebruik van deze mogelijkheden?

Uit tabel 19 blijkt dat de meeste detailisten niet erg actief zijn in het zoeken van hulp of raad bij anderen.

3.4.1 Contacten met naburige detailisten

Slechts een kwart van de detailisten heeft contact gelegd met collega's in de omgeving, om te bekijken wat men gezamenlijk tegen criminaliteit kan ondernemen. Degenen die wel contact opnamen met naburige winkels maakten voornamelijk afspraken over onderlinge alarmering en hulp.

Tabel 19: Contacten met anderen in verband met criminaliteit (N=123.070)

Type contact	Percentage winkeliers dat dit doet %
Naburige detaillisten²⁵	25
waarvan:	
onderlinge alarmering	11
afspraken over hulp	8
gezamenlijk advies inwinnen	4
gezamenlijke deelname acties	2
gezamenlijk contact beveiligingsbedrijf	2
gezamenlijk cursus volgen	1
Politie	28
waarvan:	
doen van aangifte	21
overleg surveillance/wijkagent/recherche	14
vragen advies/informatie	9
overleg korpsleiding	3
Gemeente	4
Andere organisaties	7
waarvan:	
branche-organisatie	1
beveiligingsbedrijf	1
moederbedrijf	1
verzekering	1
veiligheidsfunctionaris	1
overige	2

3.4.2 Contacten met instanties

Van de totale groep winkeliers is nog geen 30% naar de *politie* gestapt. Degenen die dat wel deden, hadden vaak meerdere vormen van contact: het ging niet alleen om het doen van aangifte, maar ook om overleg met politie-functionarissen en het ontvangen van advies en informatie over criminaliteitspreventie. Over deze contacten met de politie was men in 90% van de gevallen zeer tot redelijk tevreden.

Een gering aantal detaillisten zocht contact met de *gemeente* in verband met criminaliteitsproblemen of de preventie van criminaliteit. De rol van *andere organisaties* bij het oplossen of voorkomen van criminaliteit is evenmin erg groot: 7% van de winkeliers had contact over dit onderwerp met andere organisaties. Opmerkelijk is overigens de lage score (1%) van beveiligingsbedrijven.

3.5 Verzekering

Criminaliteitsrisico's worden meestal niet als zodanig gedekt door verzekeraars. Alleen inbraak is als apart risico te verzekeren, voor het overige kan men soms delen van een schade verhalen op verzekeringen die risico's verbonden met het pand, de inventaris of bepaalde bedrijfsmatige activiteiten dekken.

Het is daarom onmogelijk om in een korte telefonische enquête een volledig beeld te krijgen van de rol die verzekeringen spelen bij het afdekken van schade door criminaliteit. Om in elk geval een globaal inzicht te krijgen in de rol van verzekeringen, zijn enkele vragen over verzekering gesteld. Er is gevraagd of men in de afgelopen 12 maanden een uitkering van de verzekering

²⁵ Driekwart van de winkeliers (75%) heeft geen contact met naburige detaillisten. Hierin zit een groep detaillisten (13%), die dit ook niet kan, omdat de winkel geïsoleerd ligt van andere winkels.

heeft ontvangen in verband met schade door criminaliteit, op welk delict deze uitkering betrekking had en hoe groot de uitgekeerde vergoedingen waren. De vragen zijn alleen gesteld aan winkels die in de afgelopen 12 maanden slachtoffer zijn geworden van criminaliteit.

Tabel 20: Verzekering tegen criminaliteit (N= 76.620)

Uitkering ontvangen in verband met criminaliteit	25	%
Welk delict werd vergoed?	%	(N=19.600)
diefstal koopwaar	14	
diefstal geld	-	
inbraak	51	
graffiti	-	
vernieling	29	
beroving	-	
bedreiging	-	
overige/anders	1	
onbekend	5	
Omvang uitkering		
gemiddeld per vestiging	25.700 gulden	
totaal alle vestigingen	503,6 miljoen	

Een kwart van de slachtoffers van criminaliteit heeft een vergoeding van de geleden schade ontvangen van een verzekering. Het betrof vooral inbraakschade (51%), daarnaast werd soms vernielingsschade vergoed (29%). De uitgekeerde vergoedingen beliepen een totaalbedrag van ruim een half miljard.

Aan de winkeliers is ook gevraagd welk deel van de schade door criminaliteit volgens hen werd gedekt door verzekeringen. Hun antwoord is aan de rooskleurige kant: men schatte dat tweederde (66%) van de schade werd vergoed. Kijken we echter naar de totale gemelde schade door criminaliteit, die ruim 1,3 miljard bedraagt, dan blijkt dat minder dan de helft van de schade door criminaliteit vergoed wordt door de verzekering.

4 Totale kosten en ontwikkeling van winkelcriminaliteit

4.1 De totale kosten van criminaliteit

In het vorige hoofdstuk zijn de verschillende kostenaspecten van criminaliteit (schade, kosten beveiliging, uitkeringen van de verzekering) apart aan de orde geweest.

In tabel 21 wordt een en ander op een rijtje gezet.

De in de tabel opgenomen verzekeringskosten zijn berekend op basis van de veronderstelling dat ongeveer 80% van de betaalde premies wordt uitgekeerd als schadevergoeding²⁶. De winkeliers hebben in 1990/1991 voor 503 miljoen gulden aan schadevergoedingen ontvangen. De totale opgebrachte premie bedraagt dan circa 630 miljoen gulden. Het *verschil* tussen betaalde premies en uitgekeerde vergoedingen (630 - 503 miljoen gulden) is opgenomen als 'verzekeringskosten', het geld dat de verzekerde 'kwijt is' aan de verzekering.

Tabel 21: Totale kosten van winkelcriminaliteit, 1990/1991

Totale kosten 1990/1991 (x 1 miljoen gulden)	
Directe schade	1.350
Beveiliging (minimaal): ²⁷	700
Verzekeringskosten	130
Totale kosten	2.180

Uit de tabel blijkt dat criminaliteit de winkeliers in Nederland minimaal ruim 2 miljard gulden per jaar kost. Circa tweederde van de kosten wordt veroorzaakt door de directe schade als gevolg van delicten, en een derde door de kosten van beveiliging en verzekering in verband met criminaliteitsrisico's.

Hoe verhoudt dit bedrag zich nu tot omzet en winst in de detailhandel?

Aan de winkeliers is gevraagd hun eigen visie daarop te geven. Nogal veel winkeliers (28%) blijven daarop het antwoord schuldig. De overige winkeliers zijn van mening dat de directe schade door criminaliteit 1 à 2% van de omzet kost (gemiddeld 1,4%).

De inschatting van de winkeliers blijkt vrij reëel. De omzet van de gevestigde detailhandelsbedrijven bedraagt ongeveer 110 miljard gulden (exclusief BTW)²⁸. De totale kosten van winkelcriminaliteit (2,180 miljoen) bedragen dus 2% van de omzet²⁹. De directe schade door criminaliteit (1.350 miljoen) bedraagt 1,2% van de omzet.

26 Deze veronderstelling is ontleend aan het onderzoek 'Bedrijfsleven en Criminaliteit' (1989): in de uitgebreide rapportage (van Hoek, de Savornin Lohman en van Soomeren, 1989) is aandacht besteed aan de verzekeringsproblematiek.

27 = Van de beveiligingskosten is een minimum- en een maximum-schatting gemaakt (zie hoofdstuk 3). De maximaal kosten van beveiliging bedragen 1.150 miljoen gulden.

28 Bron EIM Zoetermeer.

29 De in deze paragraaf gebruikte omzet- en winstcijfers wijken af van de cijfers zoals gebruikt in het DCP-rapport 'Bedrijfsleven en criminaliteit(1989). In dat rapport (pagina 21/tabel 12) is bij de relatering van de criminaliteitschade aan de omzet en winst de groot- en detailhandel samengenomen en is gebruik gemaakt van cijfers uit de Nationale Rekeningen (andere methodiek).

Het blijkt in de praktijk uitermate moeilijk - zo niet onmogelijk - de kosten van winkelcriminaliteit te relateren aan de winst. Met name in de kleinere detailhandel omvat de netto winst ook de arbeidsbeloning voor de ondernemers en zijn familieleden. Als die arbeidsbeloning regulier beloond zou worden, wordt de winst nul of zelfs minder dan nul. Het is dan ook reëler om de schade te relateren aan de bruto winst (omzet exclusief BTW minus de inkoop). De bruto winst is het bedrag waaruit alle kosten gedekt moeten worden. Voor de gevestigde detailhandel bedraagt de bruto winst 31,6 miljard³⁰. *De kosten van de winkelcriminaliteit blijken dus bijna 7% van de bruto winst in beslag te nemen.*

4.2 Is criminaliteit tegen winkels toe- of afgenomen?

Het is natuurlijk interessant te bekijken hoe de criminaliteit tegen winkels zich in de afgelopen jaren heeft ontwikkeld. Daartoe kunnen we de uitkomsten van deze enquête naast de resultaten van enkele eerdere onderzoeken leggen. Bij het maken van zo'n vergelijking is voorzichtigheid geboden: de hieronder besproken onderzoeken verschillen op een aantal punten aanzienlijk van het onderhavige onderzoek. Er is sprake van verschillen in methode (EIM: schriftelijke vragenlijst), in onderzoeksonderwerpen (delicten) en vraagformuleringen. Dergelijke verschillen kunnen op zich al leiden tot verschillende, en dus moeilijk vergelijkbare, uitkomsten.

De belangrijkste eerdere onderzoeken zijn:

- Een onderzoek van het Economisch Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf (EIM) uit 1986.
Dit onderzoek bestond uit een schriftelijke enquête onder ruim 2400 detaillisten. In de enquête zijn vragen gesteld over winkeldiefstal, gelddiefstal, inbraak, vandalisme en intimidatie.
- Een onderzoek van het NIPO uit 1985: een telefonische enquête onder 205 detaillisten. Er is alleen gevraagd naar winkeldiefstal. Overigens bleek bij nadere bestudering van de door het NIPO berekende frequentie van en schade door winkeldiefstallen, dat er mogelijk een rekenfout is gemaakt door het NIPO. Men heeft waarschijnlijk nagelaten rekening te houden met het feit dat *niet alle* winkeliers slachtoffer zijn van winkeldiefstal. Hierdoor vallen de door het NIPO becijferde totalen zo'n 2½ keer te hoog uit. In het onderstaande overzicht zijn de 'gecorrigeerde' cijfers opgenomen³¹.
- Gegevens uit de Slachtoffer Enquête Bedrijven (SEB, 1989). In dit brede bedrijvenonderzoek (telefonische enquête bij 1250 vestigingen) is de detailhandel opgenomen als één van de 8 onderzochte branches. Er zijn 209 vestigingen ondervraagd. De onderzochte delicten zijn: diefstal (exclusief winkeldiefstal), inbraak, vernieling en bedreiging/intimidatie.

In de tabel op de volgende pagina wordt een globale vergelijking getrokken tussen het onderhavige onderzoek (linker kolom) en de onderzoeken van EIM en NIPO en de SEB.

³⁰ 28,7% (bruto winstmarge) van de 110 miljard omzet.

³¹ Er is navraag gedaan bij het NIPO, of er inderdaad sprake was van de genoemde rekenfout. Het NIPO kon hierover geen uitsluit geven.

Tabel 22: Vergelijking van enkele uitkomsten met eerder onderzoek

	DCP (1990/1991)	SEB (1989)	EIM (1986)	NIPO (1985)
Slachtofferschap van:	%	%	%	%
Winkeldiefstal	48	-	68	43
- betrapping	31	-		-
- vermoedens	45	-		-
Diefstal geld	10	-	19	32
- betrapping	6			-
- vermoedens	9			-
Inbraak	19	13	30	-
Vernieling	14	18	25	-
Bedreiging	7	10	-	-
Gemiddelde schade per vestiging (in guldens)				
Winkeldiefstal	9.600	-	7.100	5.500 ³²
Inbraak (poging + geslaagd)	19.000	5.600	4.700	-
Vernieling	6.100	2.900	2.100	-
Totale omvang winkeldiefstal (x 1 miljoen)	2,1	-	-	3,2 ³⁴
Totale schade winkeldiefstal (x 1 miljoen guldens)	567,9	-	-	298,1 ³⁵

Allereerst valt op dat de gegevens van het NIPO (1985) lager liggen dan de EIM-gegevens (1986), terwijl deze onderzoeken niet ver van elkaar af liggen in de tijd. Het feit dat het EIM onderzoek (als enige van de hier besproken onderzoeken) schriftelijk is uitgevoerd kan hiertoe hebben bijgedragen³⁶.

Ook als we rekening houden met deze verschillen lijkt er een trend zichtbaar in de tabel: ten opzichte van 5 jaar geleden (EIM) is het percentage slachtoffers van alle delicten aanzienlijk afgenomen. Alleen inbraak geeft een iets afwijkend beeld; ten opzichte van 1986 is er sprake van een afname, maar ten opzichte van 1989 lijkt er sprake van een toename van het aantal inbraakslachtoffers.

Zeer opmerkelijk is echter wel, dat de gemiddelde *schade* die slachtoffers van criminaliteit leden aanzienlijk is *toegenomen*. Met name de gemiddelde schade door inbraak is enorm gestegen ten opzichte van 1986.

Enerzijds zijn er dus minder slachtoffers, hetgeen kan betekenen dat meer winkeliers effectieve preventiemaatregelen zijn gaan nemen. Anderzijds is de schade die de groep van wel-slachtoffers oploopt behoorlijk gestegen.

Een mogelijke verklaring voor de hoge schades zou kunnen zijn, dat de slachtoffers van criminaliteit met meer delicten worden geconfronteerd dan 5 jaar daarvoor. Jammer genoeg

32 Dit getal is afgeleid uit andere gegevens door de auteurs van dit rapport.

33 Idem.

34 Door auteurs gecorrigeerd getal.

35 Idem.

36 Een schriftelijke enquête geeft de respondent meer ruimte om nog eens na te denken of navraag te doen over bepaalde gevraagde gegevens. Hierdoor kunnen de uitkomsten dus wat hoger uitvallen dan bij een telefonische enquête, waarbij de respondent zijn kennis direct paraat moet hebben.

kunnen we deze verklaring maar ten dele toetsen: alleen voor het delict winkeldiefstal is bekend hoeveel delicten per vestiging werden gepleegd, en daaruit blijkt dat het totaal aantal winkeldiefstallen *daalde* van ruim 3 miljoen naar ruim 2 miljoen. Voor winkeldiefstal geldt dat de gestegen schade alleen verklaard kan worden uit de gestegen schade *per geval*: in 1985 werd per diefstal gemiddeld voor f 94,- gestolen, in 1990/1991 is dit bedrag opgelopen tot ruim f 275,- per diefstal.

Het EIM en het NIPO leveren geen gegevens over het aantal gevallen bij de overige delicten, dus we kunnen hiervoor niet nagaan waaraan de stijging van de schade ligt.

De veronderstelling dat het afgenomen slachtofferschap onder detaillisten mede het gevolg is van betere preventie kan ten dele worden getoetst in de onderstaande tabel³⁷. In de tabel zijn geen gegevens van de SEB opgenomen, aangezien in dat onderzoek de beveiligingsmaatregelen niet zijn uitgesplitst voor de branche detailhandel.

Tabel 23: Vergelijking genomen preventiemaatregelen

	DCP (1990/1991) %	EIM (1986) %	NIPO (1985) %
Preventie winkeldiefstal			
overzichtelijke indeling winkel	40	64	8
vitruines	20	-	10
spiegels	29	-	9
elektronische artikelbeveiliging	11	16	9
gesloten TV-circuit	9	9	2
instructie personeel	32	-	1
Preventie inbraak			
inbraakalarm	43 ³⁸	21	-
rolluiken	14	13	-
bewakingsdienst	2	2	-

Uit de tabel blijkt dat, zeker als we de DCP-gegevens vergelijken met de NIPO-gegevens, beduidend meer winkeliers preventiemaatregelen hebben genomen. Het is aannemelijk dat hierdoor de slachtofferpercentages zijn afgenomen.

Resumerend

De vergelijking van de DCP-gegevens met gegevens uit eerdere onderzoeken levert het volgende beeld op:

- In de afgelopen 5 jaar lijkt het percentage slachtoffers van criminaliteit onder winkeliers te zijn afgenomen.
- De preventiebereidheid van winkeliers lijkt te zijn toegenomen. Waarschijnlijk heeft dit bijgedragen aan de verlaging van het aantal slachtoffers.
- Voor de groep winkeliers die wel het slachtoffer is geworden van criminaliteit geldt, dat zij daarvan aanzienlijk meer schade ondervonden dan 5 jaar geleden.
- Deze toegenomen schade per slachtoffer kan door 2 factoren worden veroorzaakt: het *aantal* delicten per slachtoffer is toegenomen en/of de schade per geval is toegenomen.

37 Bij de vergelijking van de uitkomsten is enige voorzichtigheid geboden. In het recente DCP-onderzoek is aan de winkeliers gevraagd om zelf spontaan de genomen maatregelen te noemen. Dit geeft altijd lagere percentages dan wanneer de maatregelen worden opgenoemd en de respondent 'ja' of 'nee' moet zeggen. Bij spontaan opnoemen worden vooral zeer voor de hand liggende maatregelen vaak vergeten. Het is niet bekend op welke wijze EIM en NIPO hebben gevraagd naar de genomen preventiemaatregelen.

38 Eenvoudig inbraakalarm (29%) + stil alarm (14%).

- Alleen voor het delict winkeldiefstal is bekend welke factor het zwaarste weegt: het aantal delicten per slachtoffer is *afgenomen* (met circa 40%), maar de schade per diefstal is aanzienlijk *toegenomen* (met circa 300%).
- Alles bij elkaar genomen kan gesteld worden dat criminaliteit tegen winkels zich lijkt te concentreren op een kleinere groep winkels. Deze winkels zuchten onder een toenemend zware criminaliteitsdruk.

Daarbij dient de kanttekening geplaatst te worden dat de uitkomsten van de diverse onderzoeken niet altijd even goed vergelijkbaar zijn.

Deel II



Levensmiddelen



Genotsartikelen



Textiel en schoeisel



Woninginrichting



BRANCHE
PLAATJES



Technische huisraad



Boek en kantoor



Doe-het-zelf en ontspanning



Lichaamsverzorging



Warenhuizen



Benzine

Inleiding

In dit deel worden de uitkomsten van het onderzoek nader geanalyseerd per branche. Er zijn 10 branches onderscheiden. De gepresenteerde gegevens hebben betrekking op de totale (Nederlandse) populatie van vestigingen in die branche. Om tot deze totaalbeschrijvingen te kunnen komen zijn de gegevens uit de steekproef herwogen en 'opgeblazen' naar de totale groep vestigingen.

Deze opblaasoperatie maakt het onmogelijk om met het blote oog te zien, op hoeveel antwoorden (respondenten) een bepaald gegeven nu eigenlijk gebaseerd is.

Bij de analyse naar branche, met een gemiddelde steekproefomvang van 90 vestigingen per branche, komen we al snel uit op kleine aantallen slachtoffers in de originele steekproef.

Om te voorkomen dat te verstrekkende conclusies worden getrokken uit een (te) klein aantal antwoorden, zijn de gegevens over omvang en schade van een delict uit de rapportage weggelaten als zij gebaseerd zijn op minder dan 10 respondenten in de originele steekproef (in de tabel staat dan 'niet berekend'). Het percentage slachtoffers is wel vermeld, maar tussen haakjes gezet.

Daar waar het aantal slachtoffers van meer delicten tezamen genomen *wel* boven de 10 uitkomt, is het gemiddelde voor deze groep wel in de tabel vermeld, met de aanduiding 'overige delicten tezamen'.

5 Levensmiddelen



JAN BOGAERTS/HH

5.1 Basisgegevens over criminaliteit

In de enquête zijn 114 vestigingen in de levensmiddelenbranche onderzocht. De resultaten zijn herwogen naar de totale groep vestigingen in de levensmiddelenbranche, die (medio 1991) circa 30.670 vestigingen omvat. Daarmee maakt deze branche 25% uit van het totaal aantal vestigingen in de detailhandel. De vestigingen in deze branche zijn over het algemeen wat groter dan gemiddeld: 21% van de vestigingen is een éénmanszaak, 55% heeft 2-4 werknemers en 25% heeft 5 of meer werknemers (zie ook bijlage 1).

Ruim de helft van de vestigingen in de levensmiddelenbranche (55%) heeft in de periode september 1990-september 1991 te maken gehad met één of meer van de onderzochte vormen van criminaliteit. Dit slachtofferpercentage ligt iets onder het gemiddelde voor de totale detailhandel (63%).

Tabel 24: Percentage slachtoffers in de branche levensmiddelen (30.670 vestigingen), en in de totale detailhandel (123.070 vestigingen)

	levensmiddelen branche %	totale detailhandel %
Diefstal koopwaar	37	48
Diefstal geld/waardepapier	12	10
Inbraak	17	19
Graffiti	19	14
Vernieling	19	14
Berooving	(4) ³⁹	2
Bedreiging	9	7
Totaal	55	63

Als we de slachtofferpercentages in de levensmiddelenbranche vergelijken met die voor de detailhandel dan valt het volgende op:

- Wat betreft diefstal van koopwaar ligt het slachtofferpercentage in deze branche behoorlijk ver onder het gemiddelde. Ook voor inbraak loopt men iets minder risico dan gemiddeld. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat de 'buit' niet erg aantrekkelijk is, met name voor de meer professionele dief of inbreker.
- Van de agressieve delicten vernieling, graffiti en bedreiging zijn de slachtofferpercentages juist hoger dan het gemiddelde. Het lijkt aannemelijk dat dit samenhangt met de grote hoeveelheid publiek die deze winkels dagelijks te verwerken krijgen. Bovendien liggen levensmiddelenwinkels over het algemeen dichtbij woonbebouwing. De nabijheid van grote aantallen mensen in en om de winkel vergroot de kans op dit soort delicten.

In de volgende tabel staat vermeld hoeveel delicten er gemeld zijn in de enquête.

³⁹ = aantal in originele steekproef is lager dan 10.

Tabel 25: Totaal aantal gepleegde delicten en totale schade in de branche levensmiddelen (30.670 vestigingen)

	totaal aantal gepleegde delicten abs	totale schade (x 1 miljoen gulden)
Diefstal koopwaar	923.000	82,2
- betrappingen	257.900	
- vermoedens	666.000	
Diefstal geld/waardepapier	13.000	7,9
- betrappingen	4.100	
- vermoedens	8.900	
Inbraak	12.200	106,6
- geslaagde inbraken	5.000	
- pogingen	7.200	
Graffiti	95.900	4,1
Vernieling	27.100	21,6
Beroving	niet berekend	niet berekend
Bedreiging	15.000	n.v.t.
Totaal	1.088.000	225,9

In het totaal ging het om ruim 1 miljoen delicten. Dit is 43% van het totaal aantal delicten tegen de detailhandel, hetgeen betekent dat criminaliteit wat betreft het aantal delicten onevenredig zwaar drukt op de levensmiddelenbranche. Diefstal van koopwaar is duidelijk het meest voorkomende delict. Daarbij zij vermeld, dat *vermoedens* van diefstal een groot aandeel hebben in de meldingen (62%). Zoals in hoofdstuk 2 al werd gezegd, zijn deze vermoedens een wat minder 'hard' gegevens dan de diefstallen waarbij een dader werd betrapt.

De *schade* door criminaliteit beloopt bijna een kwart miljoen gulden (in 1 jaar tijd). Bijna de helft van deze schade komt voor rekening van het delict 'inbraak'. Diefstal van koopwaar neemt de tweede plaats in.

In de volgende tabel staat aangegeven hoe groot de gemiddelde *schade per geval* was. Dit geeft een indicatie van de *ernst* van de gepleegde delicten.

Tabel 26: Gemiddelde schade per incident, levensmiddelen branche en de totale detailhandel

	deze branche (gulden)	totale detailhandel (gulden)
Diefstal koopwaar	90	275
Diefstal geld/waardepapier	600	5.050
Geslaagde inbraak	20.400	17.850
Poging tot inbraak	640	400
Graffiti	50	100
Vernieling	800	800
Beroving	niet berekend	6.750
Totaal	210	550

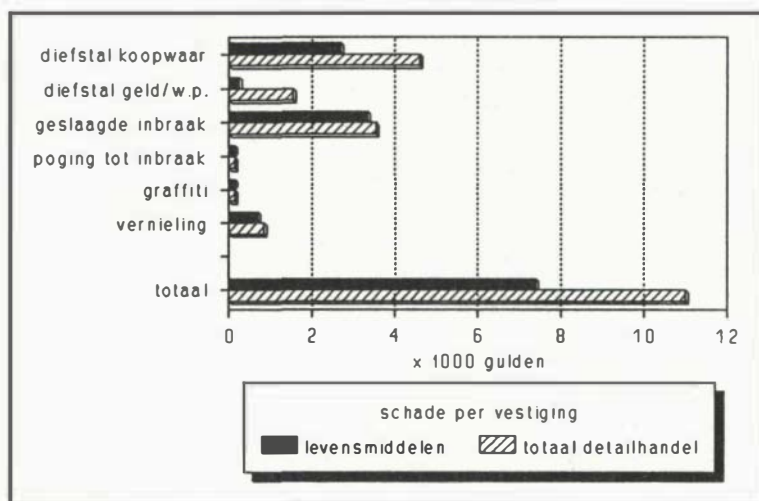
Uit de tabel blijkt dat vestigingen in de levensmiddelenbranche vooral getroffen worden door (zeer veel) delicten van relatief geringe omvang: de schades per geval liggen veelal onder het gemiddelde voor de totale detailhandel. Alleen bij inbraak is de gemiddelde schade per geval

hoger dan gemiddeld; dit heeft te maken met het feit dat bij geslaagde inbraken in levensmiddelenzaken de buit iets hoger is dan gemiddeld (per keer wordt voor f 17.900,- onvreemd tegen f 13.900,- voor de totale detailhandel).

5.2 Vergelijking met de totale detailhandel

In de onderstaande figuur wordt de criminaliteitsdruk op de branche levensmiddelen vergeleken met die in de totale detailhandel. Daartoe is de totale directe schade door criminaliteit gemiddeld over *alle* vestigingen in de branche (respectievelijk de totale detailhandel), dus inclusief de vestigingen die geen slachtoffer werden van criminaliteit. Dit geeft een beeld van de gemiddelde criminaliteitsdruk op de branche, vergeleken met de criminaliteitsdruk op de totale detailhandel.

Figuur 1: Gemiddelde schade per vestiging (slachtoffers + niet-slachtoffers) in de branche levensmiddelen, en gemiddelde schade totale detailhandel



Uit figuur 1 blijkt dat de branche levensmiddelen relatief wat minder schade ondervindt van diefstal delicten, dan voor de totale detailhandel het geval is. Voor de overige delicten volgt deze branche ongeveer het schadepatroon van de totale detailhandel.

5.3 Reacties op criminaliteit

In deel I van dit rapport werd reeds vermeld dat winkeliers niet erg ijverige aangevers zijn: slechts 10% van de feitelijk gepleegde delicten wordt aangegeven bij de politie.

De levensmiddelenbranche scoort wat aangiftegedrag betreft nog lager dan dit gemiddelde: men geeft slechts 8% van de delicten aan (zie ook tabel 3 in bijlage 2). Deze lage score is met name te wijten aan de zeer lage aangiftepercentages voor diefstal van koopwaar (6% wordt aangegeven, tegen 8% voor de totale detailhandel) en diefstal van geld (8% wordt aangegeven, tegen 29% totale detailhandel). De lage aangiftebereidheid voor diefstal heeft wellicht te maken met de relatief geringe schade per geval. Gezien het zeer grote aantal diefstallen in de levensmiddelenbranche is deze lage aangiftebereidheid een probleem: hier gaat een belangrijk signaal naar andere instanties als politie en justitie verloren.

Wat betreft *maatregelen* ter preventie van criminaliteit valt op, dat winkeliers in deze branche gemiddeld wat minder maatregelen noemen dan de totale groep detaillisten (zie ook de tabellen 4 en 5 in bijlage 2). Maatregelen die opmerkelijk weinig worden genoemd, zijn:

- een goede indeling van de winkel (20%)
- elektronische artikelbeveiliging (3%)
- eenvoudig inbraakalarm (18%).

Voorts meldt 34% van de vestigingen in deze branche dat men geen maatregelen neemt tegen inbraak (totale groep 20%). Dit terwijl de gemiddelde schade door inbraak (zie tabel hiervoor) hoger ligt in deze branche in de totale detailhandel.

Deze geringe activiteit op het gebied van beveiliging is niet te verklaren met het argument dat het om veel kleine winkels zou gaan. In de levensmiddelenbranche zijn juist relatief veel wat grotere winkels aanwezig.

Vestigingen in de levensmiddelenbranche investeren gemiddeld f 2.400,- per jaar in beveiliging. Daarmee zijn zij de laagste investeerders in de gehele detailhandel (gemiddelde investering in beveiliging gehele detailhandel f 9.400,- per vestiging).

5.4 De kosten van criminaliteit

De levensmiddelenbranche lijdt zo'n 225 miljoen gulden directe schade door criminaliteit. Daarnaast wordt nog eens tussen de 37 en 74 miljoen gulden uitgegeven aan beveiliging tegen criminaliteit⁴⁰. Het is niet bekend hoeveel geld deze branche kwijt is aan betaalde verzekeringspremies in verband met criminaliteitsrisico's. Voor deze branche bedragen de kosten van criminaliteit dus minimaal zo'n 260 miljoen gulden per jaar.

5.5 Samenvattend

- Vestigingen in de levensmiddelenbranche lopen iets minder kans slachtoffer te worden van criminaliteit dan de totale groep detaillisten.
- Dit lagere risico heeft vooral te maken met lagere slachtofferpercentages voor de instrumentele delicten diefstal van koopwaar en inbraak. Voor de meer agressieve delicten vernieling, graffiti en bedreiging loopt men daarentegen hogere risico's.
- Ondanks de lagere risico's belooft het totaal aantal in deze branche gepleegde delicten bijna de helft van alle in de detailhandel gepleegde diefstallen van koopwaar. Het blijkt dat deze branche vooral zwaar wordt getroffen door grote aantallen diefstallen van relatief geringe omvang.
- Het aangiftgedrag van winkeliers in deze branche is ronduit slecht te noemen: men geeft nog minder vaak delicten aan dan collega's in andere branches.
- Ook op het gebied van beveiliging tegen diefstal en inbraak scoort de levensmiddelenbranche onder het gemiddelde. Het lage beveiligingsniveau kan niet verklaard worden uit de bedrijfsgrootte: in deze branche komen juist relatief veel grotere winkels voor (5 of meer werknemers) en relatief weinig eenmansbedrijven.
- In het totaal kost criminaliteit deze branche minstens 260 miljoen per jaar. De kosten van verzekering zijn hierbij nog niet meegerekend.

40 aangezien bijna 50% van de vestigingen in deze branche de vraag naar de kosten van beveiliging niet heeft beantwoord, zijn er twee getallen berekend. Bij de minimum-berekening zijn de niet-antwoorders buiten beschouwing gelaten. Bij de maximum-berekening zijn de niet-antwoorders wel meegeteld. Zij kregen daarbij het gemiddelde voor die branche toebedeeld.

5.6 Aandachtspunten voor preventie

- Het doen van aangifte - en dan met name van diefstal van koopwaar - zal gestimuleerd moeten worden. Nu ontbreekt het signaal naar politie en justitie dat er sprake is van een fors criminaliteitsprobleem. Bovendien beschikken deze instanties nu niet over de informatie die nodig is om een goed preventief en repressief beleid te ontwikkelen.
- Ook de beveiliging tegen criminaliteit laat te wensen over: zowel het niveau van de diefstalbeveiliging als dat van de inbraakbeveiliging liggen onder het beveiligingsniveau van de totale detailhandel.
- Gezien de grote aantallen kleine 'gelegenheidsdelicten' kunnen maatregelen gericht op het verminderen van die gelegenheid zeker effectief zijn in deze branche.
- Een punt van zorg voor deze branche is voorts het vrij veelvuldig voorkomen van agressie jegens het personeel (bedreiging, en mogelijk ook beroving). Een onveilige werksituatie voor het personeel is uiteraard onwenselijk. Het doet bovendien afbreuk aan het (toch al niet zo positieve) imago van deze branche bij potentiële werknemers.

6 Genotsartikelen



G6 DUBBELMAN/HH

6.1 Basisgegevens over criminaliteit

De branche 'genotsartikelen' bestaat (medio 1991) uit circa 6.630 vestigingen. Deze branche maakt daarmee ruim 5% uit van het totaal aantal vestigingen in de detailhandel. De vestigingen in deze branche zijn overwegend klein: 47% is een eenmanszaak, 50% heeft 2 tot 4 werknemers en slechts 3% heeft 5 of meer werknemers (zie ook bijlage 1). In de enquête zijn 94 vestigingen in deze branche ondervraagd. De gegevens uit de gesprekken zijn vervolgens herwogen naar de totale groep vestigingen in de branche.

Driekwart van de vestigingen in de genotsartikelenbranche (75%) is in de periode september 1990 - september 1991 slachtoffer geworden van één of meer van de onderzochte delicten. Deze branche kent daarmee een hoog percentage slachtoffers. De branche genotsartikelen scoort flink boven het gemiddelde, met uitzondering van inbraak (en mogelijk ook diefstal van geld/waardepapier).

Tabel 27: Percentage slachtoffers in de branche genotsartikelen (6.632 vestigingen), en in de totale detailhandel (123.070 vestigingen)

	genotsartikelen branche %	totale detailhandel %
Diefstal koopwaar	64	48
Diefstal geld/waardepapier	(5) ⁴¹	10
Inbraak	20	19
Graffiti	23	14
Vernieling	32	14
Beroving	(6) ⁴²	2
Bedreiging	10	7
Totaal	75	63

In het totaal zijn er ruim 170.000 delicten gepleegd tegen de genotsartikelenbranche, waarvan het overgrote deel (80%) diefstal van koopwaar betrof. Daarbij zij opgemerkt dat het in vrij veel gevallen gaat om vermoedelijke diefstallen, waarbij geen dader is betrapt. Slechts in 18% van alle gemelde gevallen van diefstal werd een dader betrapt. Ongeveer 7% van alle delicten in de detailhandel wordt gepleegd in de genotsartikelenbranche.

41 = aantal in originele steekproef is lager dan 10.

42 Idem.

Tabel 28: Totaal aantal gepleegde delicten en totale schade in de branche genotsartikelen (6.632 vestigingen)

	totaal aantal gepleegde delicten abs	totale schade (x 1 miljoen gulden)
Diefstal koopwaar	136.500	9,0
- betrappingen	24.800	
- vermoedens	111.700	
Diefstal geld/waardepapier	niet berekend	niet berekend
Inbraak	4.100	3,6
- geslaagde inbraken	400	
- pogingen	3.700	
Graffiti	22.800	0,7
Vernieling	6.500	6,1
Beroving	niet berekend	niet berekend
Bedreiging	1.800	n.v.t.
Totaal deze branche	172.800	26,3

De totale schade van criminaliteit in deze branche bedraagt ruim 26 miljoen gulden. Diefstal van koopwaar en vernieling vormen de grootste kostenposten in deze branche. De relatief geringe schade van diefstal van koopwaar doet vermoeden dat het om diefstallen met vrij geringe schade per geval gaat.

In de volgende tabel staat de gemiddelde schade per incident vermeld, voor de branche genotsartikelen en voor de totale detailhandel. Dit geeft een indicatie van de *ernst* van de gepleegde delicten.

Tabel 29: Gemiddelde schade per incident, genotsartikelen branche en de totale detailhandel

	deze branche (gulden)	totale detailhandel (gulden)
Diefstal koopwaar	60	275
Diefstal geld/waardepapier	niet berekend	5.050
Geslaagde inbraak	2.750	17.850
Poging tot inbraak	675	400
Graffiti	30	100
Vernieling	940	800
Beroving	niet berekend	6750
Totaal	150	550

Met name bij diefstal van koopwaar blijkt het te gaan om kleine diefstalletjes, met een gemiddelde waarde van het gestolene van circa 60 gulden. Ook de schade die men door een inbraak, een geval van graffiti of een vernieling oploopt blijft ver onder het gemiddelde voor de totale detailhandel.

De geringe schade van inbraken wordt veroorzaakt door het feit dat de buit bij geslaagde inbraken relatief gering is: in deze branche heeft de buit een gemiddelde waarde van f 1.500,- per inbraak, in de totale detailhandel wordt er per inbraak voor bijna f 14.000,- onttreemd⁴³.

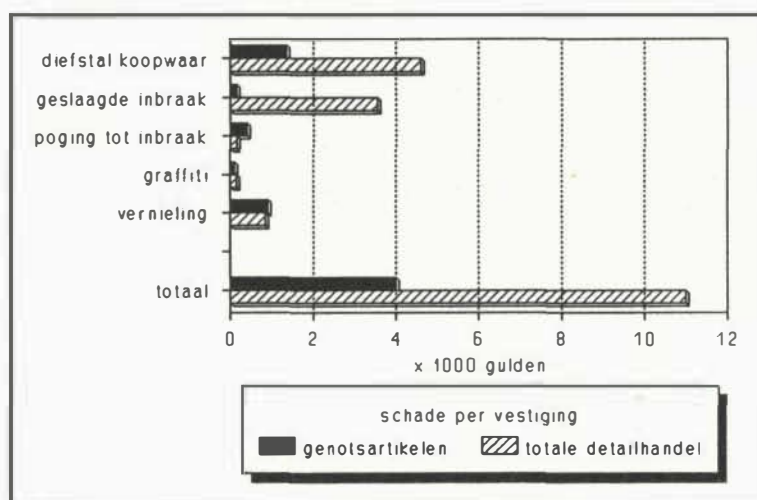
43 Deze getallen vindt u niet als zodanig terug in de tabel: daar zijn de waarde van de onttreemde zaken (buitschade) en de schade door braak (braakschade) samengevoegd.

Voorts speelt een rol dat vrij veel inbraken stranden in een poging. Slechts 29% van de inbraakpogingen leidde tot een geslaagde inbraak. De schade van inbraakpogingen is vrij gering. Over het algemeen geldt dat de branche genotsartikelen vooral getroffen wordt door relatief lichte criminele vergrijpen.

6.2 Vergelijking met de totale detailhandel

In de onderstaande figuur wordt de criminaliteitsdruk op de branche genotsartikelen vergeleken met die in de totale detailhandel. Daartoe is de totale directe schade door criminaliteit gemiddeld over *alle* vestigingen in de branche (respectievelijk de totale detailhandel), dus inclusief de vestigingen die geen slachtoffer werden van criminaliteit. Dit geeft een beeld van de gemiddelde criminaliteitsdruk op de branche, vergeleken met de criminaliteitsdruk op de totale detailhandel.

Figuur 2: Gemiddelde schade per vestiging (slachtoffers + niet-slachtoffers) in de branche genotsartikelen, en gemiddelde schade totale detailhandel



Uit de figuur blijkt dat de branche genotsartikelen meer dan gemiddeld schade ondervindt van van inbraakpogingen. Daar staat tegenover dat de gemiddelde schadebedragen voor diefstal van koopwaar en geslaagde inbraak aan de lage kant zijn.

6.3 Reacties op criminaliteit

Zoals in deel I van dit rapport al is besproken blinkt de detailhandel niet uit in aangiftebereidheid: slechts 10% van alle gepleegde delicten wordt aangegeven bij de politie. De branche genotsartikelen wijkt niet af van dit gemiddelde (zie ook tabel 3 in bijlage 2). Daarbij moet wel opgemerkt worden dat de aangiftebereidheid bij diefstal van koopwaar lager is dan het gemiddelde voor de gehele detailhandel (5% van de delicten wordt aangegeven, tegen 8% totale detailhandel). De geringe schade per geval zal hierbij zeker een rol spelen. Voor enkele andere delicten geldt overigens dat de aangiftebereidheid in deze branche aan de hoge kant is, zo wordt van de vernielingen 65% aangegeven (totale detailhandel: 16%). Dit is dan ook een delict met een relatief hoge schade per geval.

Als we kijken naar de genomen *maatregelen* ter preventie van diefstal en inbraak (zie ook de tabellen 4 en 5 in bijlage 2), lijkt de genotsartikelenbranche niet sterk af te wijken van de totale groep detaillisten. Veel genomen anti-diefstal maatregelen zijn: een goede indeling van de winkel (48%), afkomen van kassagelden (36%) en gebruik van afgesloten vitrines (31%).

Relatief vaak genomen inbraakpreventieve maatregelen zijn inbraakwerend hang- en sluitwerk (74%), toepassing van een eenvoudig alarm (33%) en rolluiken (28%).

De vestigingen in deze branche geven gemiddeld f 3.400,- per jaar uit aan deze beveiligingsmaatregelen (gemiddelde gehele detailhandel: f 9.400,- per jaar).

Kosten van criminaliteit

Criminaliteit in de genotsartikelenbranche leidt tot een directe schade van ruim 26 miljoen gulden.

Daarnaast wordt tussen de 17 en 23 miljoen gulden per jaar uitgegeven aan beveiliging⁴⁴. Het is niet bekend hoeveel geld deze branche per jaar kwijt is aan verzekeringspremies in verband met criminaliteitsrisico's. De totale kosten van criminaliteit voor de genotsartikelenbranche bedragen dus minimaal 43 miljoen gulden per jaar (exclusief premies van verzekeringen).

6.4 Samenvattend

- De branche genotsartikelen heeft een vrij hoog risico wat betreft criminaliteit: in 1 jaar tijd werd 75% van de vestigingen in deze branche slachtoffer van 1 of meer delicten.
- Het blijkt vooral te gaan om diefstallen van koopwaar (80% van de gepleegde delicten). Deze diefstallen zijn over het algemeen kleine diefstalletjes. Ook de gemiddelde schade per inbraak ligt laag, waarbij de hoge proportie pogingen tot inbraak (71%) zeker een rol speelt.
- De aangiftebereidheid van vestigingen in de genotsartikelenbranche ligt precies op het gemiddelde voor de totale detailhandel: 10% van de delicten wordt aangegeven. Het aangiftepercentage van diefstal van koopwaar (5% aangegeven) is echter vrij laag, terwijl er voor de overige delicten juist een wat hogere aangiftebereidheid lijkt te zijn.
- Wat betreft maatregelen ter preventie van criminaliteit blijven vestigingen in deze branche niet achter bij collega's in andere branches van de detailhandel. Afschermdende maatregelen (vitrines, rolluiken) worden wat vaker dan gemiddeld toegepast.
- Criminaliteit komt deze branche op een kostenpost van minstens 43 miljoen gulden per jaar te staan, exclusief de kosten van verzekeringspremies.

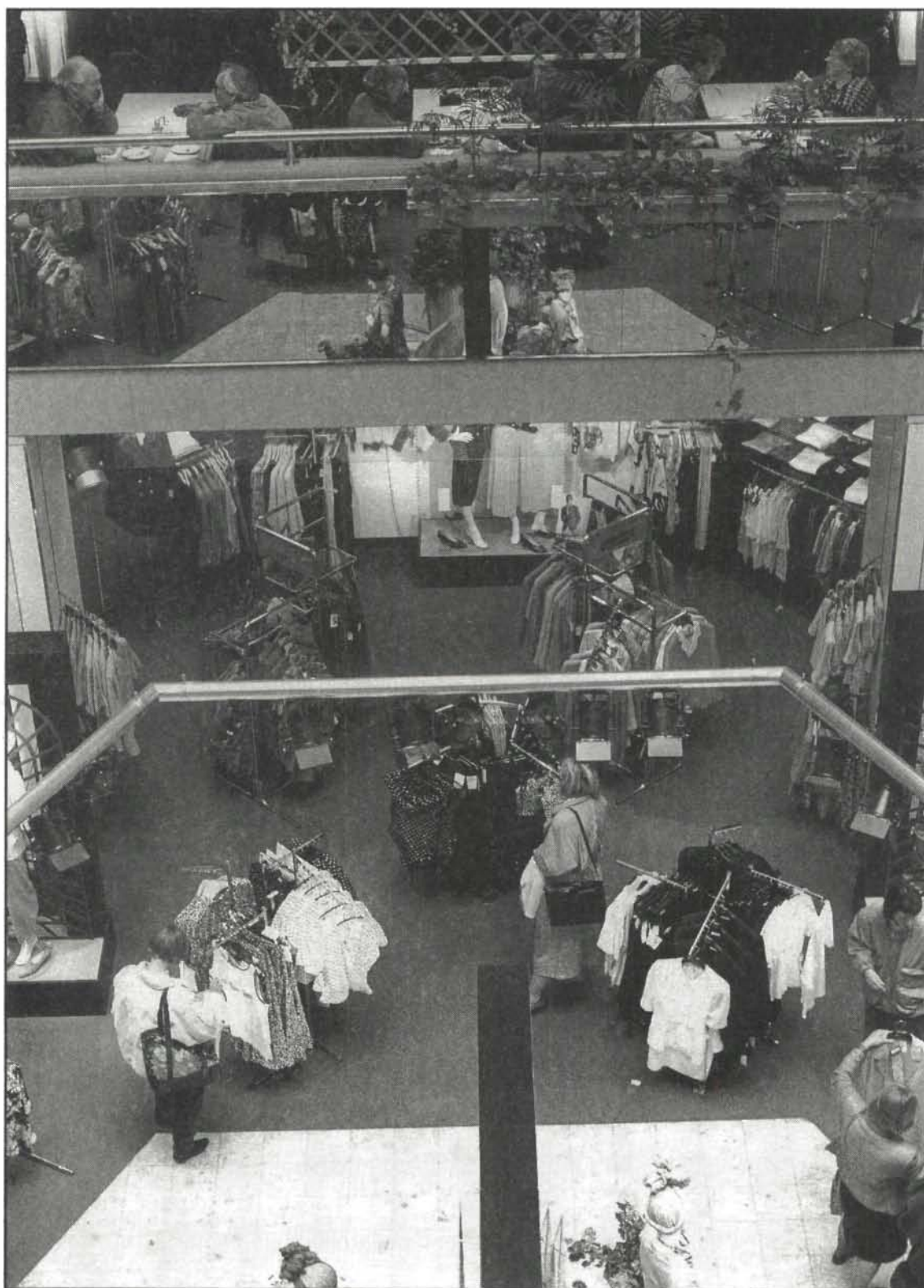
6.5 Aandachtspunten voor preventie

De branche genotsartikelen wordt vooral geplaagd door relatief 'kleine' delicten, die per stuk niet veel schade opleveren.

De door de branches gekozen typen van beveiliging, met hun nadruk op afscherming van goederen door middel van vitrines en dergelijke, lijken goed afgestemd op de werkelijke risico's. Een punt van aandacht is wel het vrij hoge percentage slachtoffers van agressief getinte delicten als graffiti, vernieling en bedreiging.

⁴⁴ aangezien circa 30% van de vestigingen in deze branche de vraag naar de kosten van beveiliging niet heeft beantwoord, zijn er twee getallen berekend. Bij de minimum-berekening zijn de niet-antwoorders buiten beschouwing gelaten. Bij de maximum-berekening zijn de niet-antwoorders wel meegeteld. Zij kregen daarbij het gemiddelde voor die branche toebedeeld.

7 Textiel en schoeisel



CO DE KRIJF/HH

7.1 Basisgegevens criminaliteit

De branche textiel en schoeisel (verder kortweg aangeduid met 'textiel') omvat een kleine 22.000 vestigingen. Deze branche maakt daarmee 18% uit van het totaal aantal vestigingen in de detailhandel. In deze branche komen veel kleine winkels voor: 35% van de vestigingen is een éénmanszaak, 52% heeft 2 tot 4 werknemers, 10% heeft er 5 tot 9 en slechts 3% heeft 10 of meer werknemers in dienst (zie ook bijlage 1). In de enquête zijn 82 vestigingen in de textielbranche ondervraagd. De gegevens zijn vervolgens herwogen naar de totale groep vestigingen in deze branche.

Tweederde (66%) van de vestigingen in de textiel heeft in één jaar tijd (september 1990 - 1991) te maken gekregen met één of meer van de onderzochte delicten. Dit slachtofferpercentage ligt dichtbij het slachtofferpercentage voor het totale bedrijfsleven. Er zijn in deze branche vooral veel slachtoffers van koopwaar: 64% (totale detailhandel: 48%). Met uitzondering van diefstal van koopwaar en inbraak liggen de slachtofferpercentages in deze branche dermate laag, dat er geen aparte uitspraken kunnen worden gedaan over de meeste delicten (het aantal slachtoffers in de originele steekproef ligt lager dan 10). Om toch een totaalbeeld te kunnen geven zijn de delicten met weinig slachtoffers (diefstal geld/waardepapier, graffiti, vernieling, beroving en bedreiging samengevoegd tot één groep 'overige delicten'.

Tabel 30: Percentage slachtoffers in de branche textiel (21.967 vestigingen), en in de totale detailhandel (123.070 vestigingen)

	textiel branche %	totale detailhandel %
Diefstal koopwaar	64	48
Diefstal geld/waardepapier	(5) ⁴⁵	10
Inbraak	13	19
Graffiti	(7) ⁴⁶	14
Vernieling	(2) ⁴⁷	14
Beroving	-	2
Bedreiging	(6) ⁴⁸	7
Totaal	66	63

In het totaal zijn er zo'n 275.000 delicten gepleegd tegen vestigingen in de textielbranche. Op het eerste gezicht een indrukwekkend aantal, maar toch in vergelijking met andere branches niet zo hoog⁴⁹.

45 = aantal in originele steekproef is lager dan 10.

46 Idem.

47 Zie noot 45.

48 Zie noot 45.

49 In de levensmiddelenbranche (met circa 31.000 vestigingen) werden bijvoorbeeld 1,1 miljoen delicten gepleegd.

Tabel 31: Totaal aantal gepleegde delicten en totale schade in de branche textiel (21.967 vestigingen)

	totaal aantal gepleegde delicten abs	totale schade (x 1 miljoen gulden)
Diefstal koopwaar	231.100	156,2
- betrappingen	39.600	
- vermoedens	191.500	
Inbraak	10.100	35,5
- geslaagde Inbraken	3.500	
- pogingen	6.600	
Overige delicten tezamen ⁵⁰	32.800	13,8
Totaal	274.000	205,5

Het overgrote deel van de gemelde delicten (ongeveer 80%) heeft betrekking op diefstal van koopwaar. Het gaat daarbij in vrij veel gevallen om vermoedens van diefstal, en niet om concrete betrappingen. In slechts 17% van de gemelde gevallen van diefstal is er sprake van een betrapte dader. Voorts valt bij inbraak op, dat van de ruim 10.000 inbraken er slechts 3.500 zijn geslaagd: 65% van de inbraken blijft dus beperkt tot een poging. De gepleegde delicten leverden de slachtoffers een totale schade op van ruim 200 miljoen gulden. Omdat het aantal gepleegde delicten niet zo hoog is, doet dit vermoeden dat de schade per geval (per individueel delict) aan de hoge kant moet zijn.

Tabel 32: Gemiddelde schade per incident, textiel branche en de totale detailhandel

	deze branche (guldens)	totale detailhandel (guldens)
Diefstal koopwaar	675	275
Geslaagde Inbraak	9.830	17.850
Poging tot inbraak	165	400
Overige delicten tezamen ⁵¹	420	920
Totaal	750	550

Uit de tabel blijkt dat de schade per geval bovengemiddeld hoog is bij diefstal van koopwaar, terwijl de schadebedragen van inbraak lager liggen dan het gemiddelde voor de totale detailhandel. De textielbranche lijkt dus te worden getroffen door een relatief klein aantal delicten, waarvan diefstal van koopwaar de hoofdmoot uitmaakt. Deze diefstallen zijn vrij ernstig van aard.

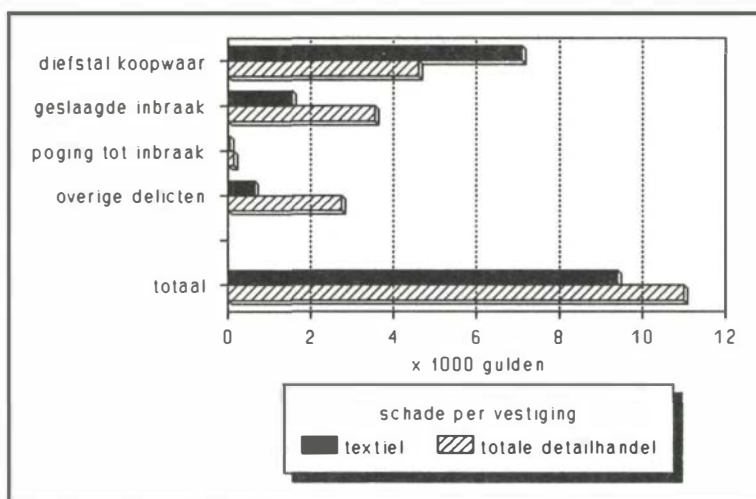
7.2 Vergelijking met de totale detailhandel

In de figuur op de volgende pagina wordt de criminaliteitsdruk op de branche textiel vergeleken met die in de totale detailhandel. Daartoe is de totale directe schade door criminaliteit gemiddeld over *alle* vestigingen in de branche (respectievelijk de totale detailhandel), dus inclusief de vestigingen die geen slachtoffer werden van criminaliteit. Dit geeft een beeld van de gemiddelde criminaliteitsdruk op de branche, vergeleken met de criminaliteitsdruk op de totale detailhandel.

50 = diefstal geld/waardepapier + graffiti + vernieling + beroving + bedreiging.

51 = diefstal geld/waardepapier + graffiti + vernieling + beroving + bedreiging.

Figuur 3: Gemiddelde schade per vestiging (slachtoffers + niet-slachtoffers) in de branche textiel, en gemiddelde schade totale detailhandel



Uit de figuur blijkt dat het delict 'diefstal van koopwaar', ook in de vergelijking met de totale detailhandel, vrij zwaar drukt op de branche textiel. Wat de schade van de overige delicten betreft zit deze branche onder het gemiddelde.

7.3 Reacties op criminaliteit

De aangiftebereidheid van vestigingen in de textiel wijkt niet echt af van die in de totale detailhandel: 13% van de in deze branche gepleegde delicten wordt aangegeven bij de politie (totale detailhandel 10%). Zie ook tabel 3 in bijlage 2.

Op het gebied van de maatregelen ter preventie van diefstal en inbraak (zie ook de tabellen 4 en 5 in bijlage 2) zijn de vestigingen in de textiel actiever dan hun collega's in andere branches (men noemt meer maatregelen). De volgende diefstal-preventiemaatregelen worden vooral vaak ingezet:

- een goede indeling van de winkel (64%)
- afroemen van kassagelden (55%)
- spiegels (51%)
- goede instructie van het personeel (47%)
- elektronische artikelbeveiliging (21%).

Van kledingklemmen maakt 8% van de winkeliers gebruik.

Ook op het gebied van de inbraakpreventie zijn de vestigingen in de textiel actiever dan vele andere branches. Er wordt relatief veel gebruik gemaakt van inbraakalarmering: 40% van de vestigingen heeft een eenvoudig alarm, 23% heeft een stil alarm met aansluiting op een meldkamer en 10% heeft alarmopvolging door een bewakingsdienst geregeld.

Toch bedragen de gemiddelde uitgaven aan beveiliging slechts 2.800 gulden per vestiging per jaar (gemiddelde gehele detailhandel: 9.400 gulden per vestiging per jaar).

7.4 Kosten van criminaliteit

De directe schade door criminaliteit bedraagt ruim 205 miljoen gulden. Daarboven komen de jaarlijkse kosten voor beveiliging, voor de totale textielbranche liggen deze tussen de 35 en 62 miljoen gulden⁵². De kosten die men kwijt is aan verzekeringspremies in verband met criminaliteitsrisico's zijn niet bekend voor deze branche. De totale kosten van criminaliteit bedragen dus minimaal 240 miljoen gulden per jaar voor de textielbranche (exclusief verzekeringspremies).

7.5 Samenvatting

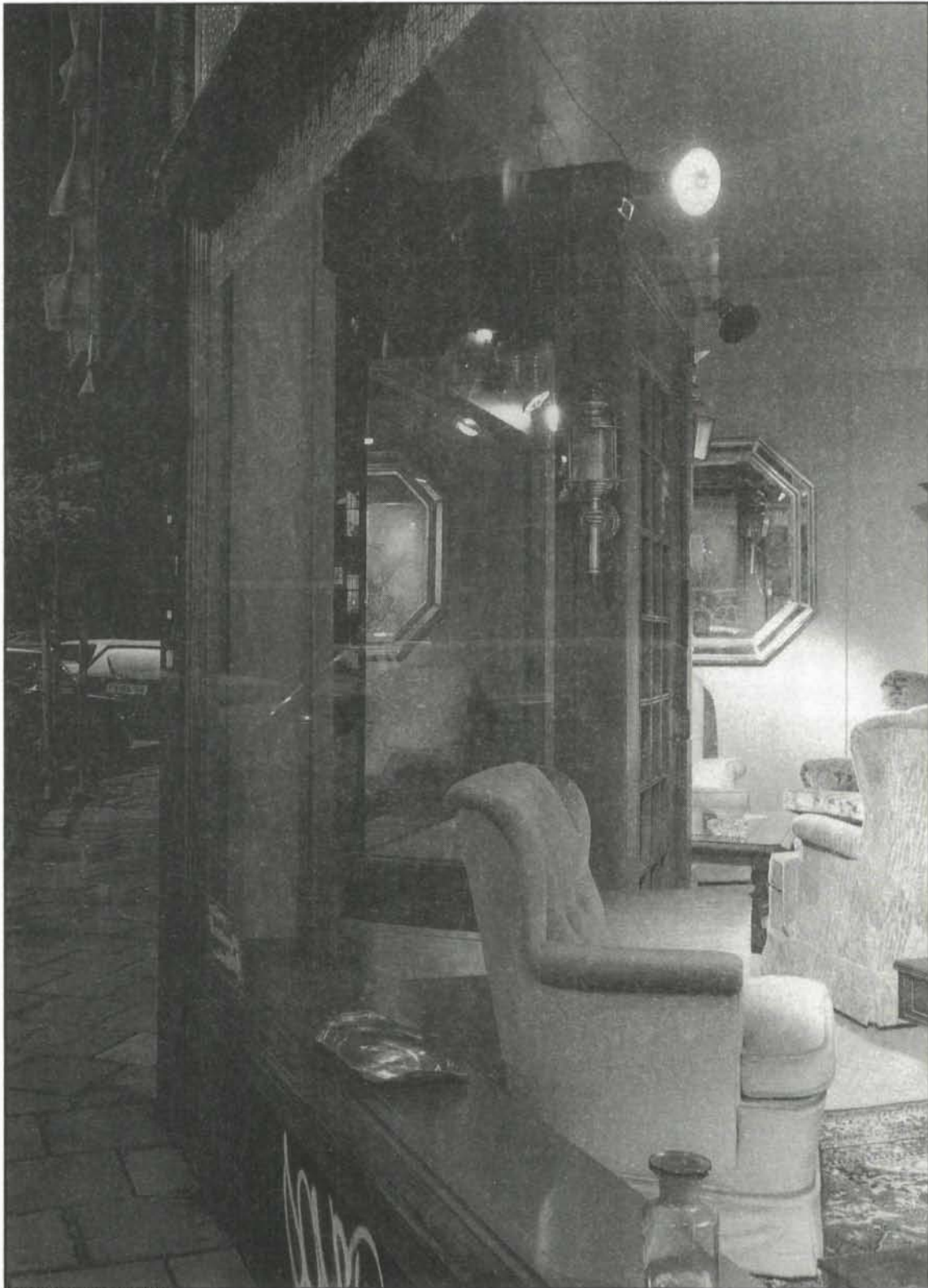
- Tweederde van de vestigingen in de textiel is in 1 jaar tijd slachtoffer geworden van de onderzochte delicten. Dit percentage ligt dichtbij het slachtofferpercentage voor de totale detailhandel (63%).
- Diefstal van koopwaar scoort hoog, op grote afstand gevolgd door inbraak. Voor de overige delicten zitten de slachtofferpercentages in deze branche dermate laag, dat er geen betrouwbare uitspraken kunnen worden gedaan over de omvang en schade van die delicten.
- Het aantal delicten dat gepleegd wordt is - in vergelijking met andere branches - niet hoog te noemen. De schade per geval is voor diefstal van koopwaar echter relatief hoog, zodat er toch nog een totale criminaliteitsschade van ruim 200 miljoen gulden becijferd kan worden.
- Samenvattend kan men stellen dat vestigingen in deze branche met name een grote (schade)druk ervaren van diefstal van koopwaar.
- De aangiftebereidheid van vestigingen in de textiel ligt iets boven het (lage) gemiddelde van de totale detailhandel.
- Vestigingen in de textiel geven niet veel geld uit aan beveiliging, maar toch is er sprake van een behoorlijk beveiligingsniveau. Deze beveiligingsinspanning lijkt ons gepast, gezien de grote schades per delict. Elke diefstal van koopwaar die kan worden voorkomen, levert in deze branche een behoorlijke bezuiniging op.

7.6 Aandachtspunten voor preventie

Beveiliging van koopwaar heeft terecht de aandacht van de meeste winkeliers in de textielbranche, maar het kan altijd beter. Van relatief nieuwe vindingen als kledingklemmen wordt nog slechts door een kleine groep winkeliers gebruik gemaakt (8%).

⁵² Aangezien circa 40% van de vestigingen in deze branche de vraag naar de kosten van beveiliging niet heeft beantwoord, zijn er twee getallen berekend. Bij de minimum-berekening zijn de niet-antwoorders buiten beschouwing gelaten. Bij de maximum-berekening zijn de niet-antwoorders wel meegeteld. Zij kregen daarbij het gemiddelde voor die branche toebedeeld.

8 Woninginrichting



Gé DUBBELMAN/HH

8.1 Basisgegevens criminaliteit

De branche woninginrichting omvat ruim 11.500 vestigingen. Deze branche maakt daarmee 9% uit van het totaal aantal vestigingen in de detailhandel. Deze branche kent relatief veel eenmansbedrijven (40%), bijna de helft van de winkels (46%) heeft 2 tot 4 werknemers in dienst, 10% heeft 5 tot 9 werknemers en 4% heeft er 10 of meer (zie ook bijlage 1). In de enquête zijn 72 vestigingen in de branche woninginrichting ondervraagd. De gegevens zijn vervolgens herwogen naar de totale groep vestigingen in deze branche.

De branche woninginrichting behoort tot de laag-risico groepen in de detailhandel: iets meer dan de helft van de vestigingen in de branche woninginrichting is in één jaar tijd (september 1990-september 1991) slachtoffer geworden van een of meer van de onderzochte delicten.

Daarmee zit deze branche behoorlijk ver onder slachtofferpercentage van de totale detailhandel.

Tabel 33: Percentage slachtoffers in de branche woninginrichting (11.565 vestigingen), en in de totale detailhandel (123.070 vestigingen)

	woninginrichting branche %	totale detailhandel %
Diefstal koopwaar	40	48
Diefstal geld/waardepapier	(7) ⁵³	10
Inbraak	26	19
Graffiti	(9) ⁵⁴	14
Vernieling	(13) ⁵⁵	14
Beroving	(1) ⁵⁶	2
Bedreiging	(8) ⁵⁷	7
Totaal	53	63

Uit de tabel blijkt dat de branche woninginrichting zeer gevoelig is voor één delict: inbraak in de vestiging. Ruim één op de vier vestigingen heeft in één jaar tijd een inbraak(-poging) meegemaakt. Met uitzondering van inbraak en diefstal koopwaar zijn de slachtofferpercentages van de delicten te laag om betrouwbare uitspraken te kunnen doen over de omvang en schade van die delicten (aantal slachtoffers in de originele steekproef is lager dan 10).

Om toch een totaalbeeld van de omvang en schade van criminaliteit te kunnen geven zijn deze delicten (diefstal geld/waardepapier, graffiti, vernieling, beroving en bedreiging) verder samengevoegd tot één categorie 'overige delicten'.

In het totaal zijn ruim 94.000 delicten gepleegd in de branche woninginrichting. Diefstal van koopwaar maakt 80% uit van het totaal aantal gemelde delicten. Daarbij zij opgemerkt dat het bij meldingen van diefstal veelal gaat om vermoedens: slechts bij 23% van alle gemelde diefstallen is sprake van een betrapte dader.

Voorts is bij inbraak het aandeel van de inbraakpogingen zeer hoog: maar liefst 89% van de inbraken bleef beperkt tot een poging.

53 = aantal in originele steekproef is lager dan 10.

54 Idem.

55 Zie noot 54.

56 Zie noot 54.

57 Zie noot 54.

Tabel 34: Totaal aantal gepleegde delicten en totale schade in de branche woninginrichting (11.565 vestigingen)

	totaal aantal gepleegde delicten abs	totale schade (x 1 miljoen gulden)
Diefstal koopwaar	75.900	21,7
- betrappingen	17.200	
- vermoedens	58.700	
Inbraak	3.600	6,2
- geslaagde inbraken	400	
- pogingen	3.200	
Overige delicten tezamen ⁵⁸	14.900	128,5
Totaal	94.400	156,4

De totale schade door criminaliteit bedraagt in deze branche ruim 156 miljoen gulden. Daarvan zit een groot deel in de categorie 'overige delicten'. Dit is terug te leiden op hoge schades van diefstal van geld en beroving.

In de volgende tabel staat vermeld hoeveel schade één incident gemiddeld opleverde.

Tabel 35: Gemiddelde schade per incident, branche woninginrichting en de totale detailhandel

	deze branche (gulden)	totale detailhandel (gulden)
Diefstal koopwaar	285	275
Diefstal geld/waardepapier	niet berekend	5.050
Geslaagde inbraak	1.350	17.850
Poging tot inbraak	280	400
Overige delicten tezamen ⁵⁹	8.625	920
Totaal	1.660	550

Kijkend naar de schade per incident blijkt dat de schade door inbraak - een delict dat in deze branche vrij veel voorkomt - vrij gering is. Het totale schadebeeld voor deze branche wordt sterk beïnvloed door een gering aantal delicten met zeer hoge schades, die in de categorie 'overige delicten' vallen. Zoals gezegd gaat het daarbij om schade van geldddiefstal en beroving.

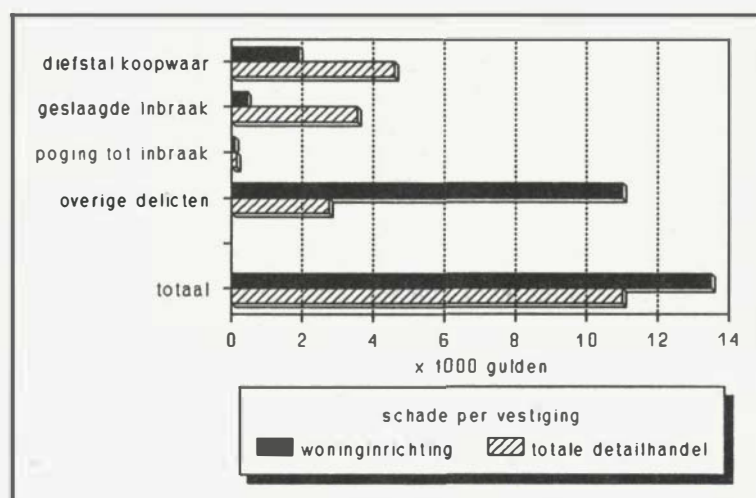
8.2 Vergelijking met de totale detailhandel

In de figuur op de volgende pagina wordt de criminaliteitsdruk op de branche woninginrichting vergeleken met die in de totale detailhandel. Daartoe is de totale directe schade door criminaliteit gemiddeld over *alle* vestigingen in de branche (respectievelijk de totale detailhandel), dus inclusief de vestigingen die geen slachtoffer werden van criminaliteit. Dit geeft een beeld van de gemiddelde criminaliteitsdruk op de branche, vergeleken met de criminaliteitsdruk op de totale detailhandel.

⁵⁸ = Diefstal geld + graffiti + vernieling + beroving + bedreiging.

⁵⁹ = Diefstal geld + graffiti + vernieling + beroving + bedreiging.

Figuur 4: Gemiddelde schade per vestiging (slachtoffers + niet-slachtoffers) in de branche woninginrichting, en gemiddelde schade totale detailhandel



Zoals ook al uit de voorgaande figuren en tabellen bleek, wordt de branche woninginrichting vooral geplaagd door zeer hoge schades in de categorie 'overige delicten' (diefstal van geld/waardepapier en berovingen). De criminaliteitsdruk door diefstal van koopwaar en inbraak is, in vergelijking met de totale detailhandel, vrij gering te noemen.

8.3 Reacties op criminaliteit

De branche woninginrichting doet relatief vaak aangifte van delicten: 14% van de gemelde delicten is aangegeven bij de politie (totale detailhandel: 10%, zie ook tabel 3 in bijlage 2).

Wat betreft de maatregelen ter preventie van criminaliteit geeft deze branche een wat merkwaardig beeld te zien. Het aantal opgenoemde preventiemaatregelen is in deze branche vrij laag (zie ook de tabellen 4 en 5 in bijlage 2). Alleen op het gebied van de elektronische artikelbeveiliging is men actiever dan gemiddeld: 24% van de vestigingen treft maatregelen in deze sfeer. Slechts 13% van de winkels beschikt over een kluis. Ook wat betreft inbraakpreventie scoort deze branche onder het gemiddelde, met uitzondering van 2 maatregelen: zwaailichten (21%) en stil alarm met aansluiting op een meldkamer (19%) komen wat vaker voor dan gemiddeld.

Ondanks deze vrij beperkte preventie-activiteiten wordt een gemiddelde jaarlijkse kostenpost voor beveiliging genoemd van f 26.300,-. Dit is ver boven het gemiddelde voor de totale detailhandel (f 9.400,-).

8.4 Kosten van criminaliteit

Criminaliteit kost de branche woninginrichting per jaar ruim 156 miljoen gulden. Men geeft bovendien tussen de 215 en 300 miljoen gulden per jaar uit aan beveiliging⁶⁰.

De kosten van verzekeringspremies in verband met criminaliteitsrisico's zijn niet bekend voor deze branche. De totale jaarlijkse kosten van criminaliteit bedragen voor de branche woninginrichting dus minimaal 370 miljoen gulden (exclusief verzekeringspremies).

8.5 Samenvatting

- De branche woninginrichting kent een relatief laag risico om slachtoffer te worden van criminaliteit (53% slachtoffer). Opvallend is wel het vrij hoge slachtofferpercentage van inbraak (26%).
- Het aantal in deze branche gepleegde delicten is laag in vergelijking met de aantallen delicten in andere branches.
- De opgegeven schadecijfers zijn daarentegen aanzienlijk. Het zwaartepunt van de schade ligt in de categorie 'overige delicten' en is terug te leiden op een gering aantal geldddiefstallen en berovingen met zeer hoge schades. Aangezien de aantallen slachtoffers van deze delicten onder de gestelde grens van 10 vestigingen (in de originele steekproef) vallen, kunnen hieraan verder niet al te verstrekkende conclusies worden verbonden.
- De aangiftebereidheid in de branche woninginrichting is iets hoger dan gemiddeld.
- De door deze branche genoemde beveiligingsmaatregelen zijn beperkt in aantal, maar wel van het geavanceerde type (elektronische artikelbeveiliging, stil alarm). Dit verklaart (deels) de hoge kosten van beveiliging.

8.6 Aandachtspunten voor preventie

- De branche woninginrichting kent een vrij hoog inbraakrisico (26% slachtoffer). Men lijkt echter redelijk goed in staat om inbrekers te weren (89% van de inbraken blijft steken in een poging) en de schade van inbraak beperkt te houden. Men betaalt hiervoor ook een forse prijs in termen van de kosten van (elektronische) beveiliging. Deze investering lijkt op zijn plaats, gezien de risico's en de waarde van de buit.
- Diefstal van koopwaar is een minder groot probleem in deze branche, in vergelijking met de totale detailhandel. Hoewel ook voor deze branche zo'n 80% van de gepleegde delicten betrekking heeft op diefstal van koopwaar, is de opgelopen schade gering in vergelijking met de schade door andere delicten.
- Van de overige delicten is de gegevensbasis erg smal, het is dan ook niet mogelijk hierover gerichte preventie-aanbevelingen te geven.

⁶⁰ Aangezien bijna 40% van de vestigingen in deze branche de vraag naar de kosten van beveiliging niet heeft beantwoord, zijn er twee getallen berekend. Bij de minimum-berekening zijn de niet-antwoorders buiten beschouwing gelaten. Bij de maximum-berekening zijn de niet-antwoorders wel meegeteld. Zij kregen daarbij het gemiddelde voor die branche toebedeeld.

9 Technische huisraad



JAN LANKVELD/HH

9.1 Basisgegevens criminaliteit

Er zijn circa 4.950 vestigingen in de branche technische huisraad. Aan deze branche (audio, video, huishoudelijke apparatuur, fotografie) zijn juwelierswinkels toegevoegd.

Wat de grootte van de winkels betreft scoort deze branche vrijwel precies op het gemiddelde voor de totale detailhandel: 32% is een éénmanszaak, 55% heeft 2 tot 4 werknemers in dienst, 10% heeft 5 tot 9 werknemers en 4% heeft er 10 of meer (zie ook bijlage 1). In de enquête zijn 105 vestigingen in deze branche ondervraagd. De resultaten zijn vervolgens herwogen naar de totale groep vestigingen in deze branche.

De branche technische huisraad behoort, met 80% slachtoffers van een of meer van de onderzochte delicten, tot de hoog-risicogroepen in de detailhandel. Dit is niet echt verwonderlijk, gezien de waarde en aantrekkelijkheid van de verkochte artikelen.

Tabel 36: Percentage slachtoffers in de branche technische huisraad (4.947 vestigingen), en in de totale detailhandel (123.070 vestigingen)

	technische huisraad branche %	totale detailhandel %
Diefstal koopwaar	64	48
Diefstal geld/waardepapier	9	10
Inbraak	27	19
Graffiti	25	14
Vernieling	15	14
Beroving	(6) 61	2
Bedreiging	11	7
Totaal	80	63

Uit de tabel blijkt dat vestigingen in deze branche hoog scoren op vrijwel alle delicten, met uitzondering van diefstal van geld/waardepapier en vernieling.

Het aantal delicten in de branche technische huisraad bedraagt zo'n 58.000, waarvan een groot deel (67%) diefstallen van koopwaar. Daarbij moet opgemerkt worden dat het vooral gaat om vermoedens van diefstal: slechts in 23% van de gemelde gevallen van diefstal (van koopwaar en geld) is sprake van een betrapte dader. Voor inbraak geldt, dat vrij veel inbraken blijven steken in een poging (75%).

61 = aantal in originele steekproef is lager dan 10.

Tabel 37: Totaal aantal gepleegde delicten en totale schade in de branche technische huisraad (4.947 vestigingen)

	totaal aantal gepleegde delicten abs	totale schade (x 1 miljoen gulden)
Diefstal koopwaar	38.700	32,4
- betrappingen	9.100	
- vermoedens	29.800	
Diefstal geld/waardepapier	1.200	0,4
- betrappingen	—	
- vermoedens	1.200	
Inbraak	1.600	7,4
- geslaagde inbraken	400	
- pogingen	1.200	
Graffiti	8.100	0,5
Vernieling	1.700	1,9
Beroving	niet berekend	niet berekend
Bedreiging	6.400	n.v.t.
Totaal	58.000	42,6

De totale jaarschade door criminaliteit bedraagt 42 miljoen gulden. Ook hier komt diefstal van koopwaar naar voren als het meest prominente delict: 76% van de totale criminaliteitsschade wordt veroorzaakt door dit vergrijp.

In de volgende tabel staat vermeld hoeveel schade de verschillende delicten per incident veroorzaakten. Dit geeft een indicatie van de ernst van de delicten.

Tabel 38: Gemiddelde schade per incident, branche technische huisraad en de totale detailhandel

	deze branche (guldens)	totale detailhandel (guldens)
Diefstal koopwaar	835	275
Diefstal geld/waardepapier	330	5.050
Geslaagde inbraak	9.500	17.850
Poging tot inbraak	3.000	400
Graffiti	60	100
Vernieling	1.120	800
Beroving	niet berekend	6.750
Totaal	735	550

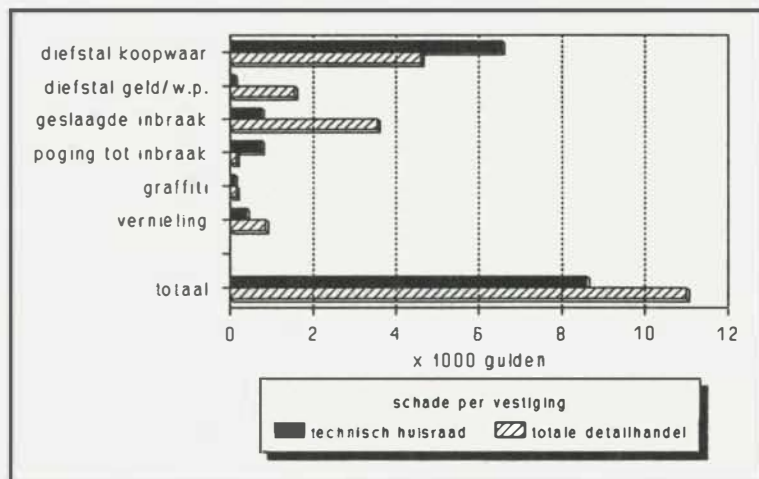
Uit de tabel blijkt dat het bij diefstal van koopwaar om vrij forse diefstallen gaat: per diefstal wordt er ter waarde van 835 gulden gestolen. Voorts valt de hoge braakschade bij inbraakpogingen op⁶².

62 Deze hoge braakschade kan een indicatie zijn dat de vestigingen in deze branche goed beveiligd zijn.

9.2 Vergelijking met de totale detailhandel

In de onderstaande figuur wordt de criminaliteitsdruk op de branche technische huisraad vergeleken met die in de totale detailhandel. Daartoe is de totale directe schade door criminaliteit gemiddeld over *alle* vestigingen in de branche (respectievelijk de totale detailhandel), dus inclusief de vestigingen die geen slachtoffer werden van criminaliteit. Dit geeft een beeld van de gemiddelde criminaliteitsdruk op de branche, vergeleken met de criminaliteitsdruk op de totale detailhandel.

Figuur 5: Gemiddelde schade per vestiging (slachtoffers + niet-slachtoffers) in de branche technische huisraad, en gemiddelde schade totale detailhandel



Uit de figuur blijkt dat de branche technische huisraad relatief veel schade ondervindt van diefstallen van koopwaar en inbraakpogingen. Wat de overige delicten betreft blijven de gemiddelde schades (ver) onder het gemiddelde voor de totale detailhandel.

9.3 Reacties op criminaliteit

De aangiftebereidheid in de branche technische huisraad is - zeker als we deze vergelijken met de overige branches - zeer goed te noemen: 25% van de delicten is aangegeven bij de politie (totale detailhandel: 10%, zie ook tabel 3 in bijlage 2). Voor vrijwel alle delicten is sprake van een hoge aangiftebereidheid: van de diefstallen van koopwaar werd 29% aangegeven, en ook vernielingen worden vaak aan de politie gemeld (63%). Dit zijn ook de delicten waarvan de branche technische huisraad relatief grote schades per incident ondervindt. Opmerkelijk is overigens de geringe aangiftebereidheid bij bedreiging (4% van de gevallen is aangegeven): dit delict komt juist vaak voor in deze branche.

Gezien de aard en waarde van de in de branche technische huisraad verhandelde goederen, kan verwacht worden dat vestigingen in deze branche meer dan gemiddeld beveiligd zijn (zie ook de tabellen 4 en 5 in bijlage 2). Wat betreft diefstalpreventie scoort de branche technische huisraad hoger dan gemiddeld op:

- bescherming van kassa's met een speciale kap (18%)
- elektronische artikelbeveiliging (27%)
- gesloten TV-circuit (18%).

Wat betreft inbraakpreventie wordt vaker dan gemiddeld degelijk hang- en sluitwerk toegepast (72%). Voorts hebben veel winkels (51%) een eenvoudig inbraakalarm, en worden kostbare goederen vaker gemerkt (11%). Gemiddeld geeft een vestiging in de branche technische huisraad 10.500 gulden per jaar uit aan deze beveiligingsmaatregelen (voor de totale detailhandel: gemiddeld f 9.400,- per vestiging).

9.4 Kosten van criminaliteit

De branche technische huisraad lijdt per jaar een directe schade door criminaliteit van bijna 43 miljoen gulden. Voorts besteedt deze branche per jaar tussen de 35 en 52 miljoen gulden aan beveiliging⁶³. De kosten van verzekeringspremies in verband met criminaliteitsrisico's zijn niet bekend. In het totaal kost criminaliteit deze branche minstens 78 miljoen gulden per jaar (exclusief verzekeringspremies).

9.5 Samenvatting

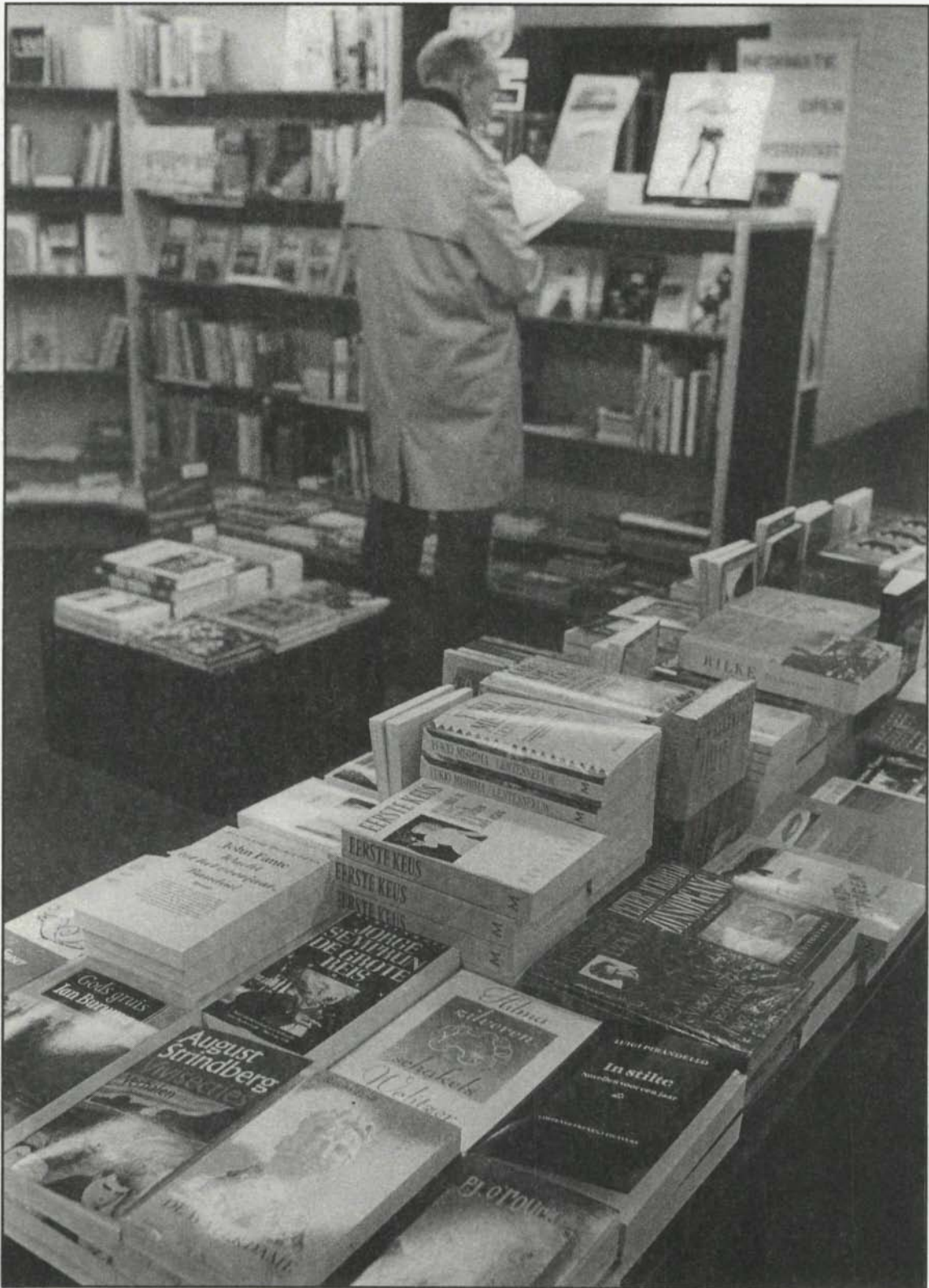
- De branche technische huisraad behoort tot de hoog-risicogroepen in de detailhandel: met uitzondering van gelddiefstal en vernieling liggen de slachtofferpercentages van alle delicten (ver) boven het gemiddelde.
- Diefstal van koopwaar neemt - net zoals bij vele andere branches het geval is - een zeer prominente plaats in. De schade door dit delict is groot omdat er per diefstal veel waarde verloren gaat (835 gulden).
- Verder valt de hoge braakschade bij inbraakpogingen op. Deze kan wijzen op een goede inbraakpreventie. Het blijkt dan ook dat deze branche hoog scoort op technopreventieve inbraakmaatregelen (goed hang- en sluitwerk). De proportie geslaagde inbraken is dienovereenkomstig laag (25% geslaagd, tegen 35% geslaagde inbraken in de totale detailhandel).
- In vergelijking met de totale detailhandel scoort de branche technische huisraad weliswaar hoog wat het risico betreft (hoge slachtofferpercentages), maar wat betreft het aantal delicten en de totale schade is het beeld vrij gunstig. Ook dit wijst in de richting van een redelijk goede beveiliging.
- De aangiftebereidheid in de branche technische huisraad is vrij hoog, hetgeen niet verwonderlijk is gezien de hoge schades per geval.
- Het beveiligingsniveau van de branche technische huisraad is redelijk hoog, met de nadruk op technopreventieve en elektronische beveiligingsmaatregelen. De kosten van de beveiliging zijn dienovereenkomstig (iets boven het gemiddelde).

9.6 Aandachtspunten voor preventie

In de branche technische huisraad lijkt sprake van een redelijk goed afstemming van de beveiligingsmaatregelen op de reële risico's. Gezien de hoge waarde van de gestolen artikelen verdient de beveiliging van deze artikelen blijvende aandacht. In deze branche leidt iedere winkeldiefstal die voorkomen kan worden tot een aanzienlijke besparing. Voorts verdienen de hoge slachtofferpercentages van bedreiging (en mogelijk beroving) aandacht.

⁶³ Aangezien bijna 35% van de vestigingen in deze branche de vraag naar de kosten van beveiliging niet heeft beantwoord, zijn er twee getallen berekend. Bij de minimum-berekening zijn de niet-antwoorders buiten beschouwing gelaten. Bij de maximum-berekening zijn de niet-antwoorders wel meegeteld. Zij kregen daarbij het gemiddelde voor die branche toebedeeld.

10 Boek & kantoor



ANTHONEY FAIRLEY/HH

10.1 Basisgegevens over criminaliteit

De branche boek & kantoor (boekhandels, kantoorboekwinkels en andere kantoorartikelen) omvat ruim 4.000 vestigingen. Dit is 3% van het totaal aantal vestigingen in het bedrijfsleven. In deze branche komen veel éénmanszaken voor (42%). Bijna de helft (45%) heeft 2 tot 4 werknemers, 9% heeft 5 tot 9 werknemers en 4% heeft 10 of meer werknemers in dienst (zie ook bijlage 1).

In de enquête zijn 92 vestigingen in de branche boek & kantoor ondervraagd. De gegevens zijn vervolgens herwogen naar de totale groep vestigingen in de branche boek & kantoor.

In de branche boek & kantoor is 80% van de vestigingen in één jaar tijd (september 1990-september 1991) het slachtoffer geworden van één of meer van de onderzochte delicten. Daarmee behoort deze branche tot de hoog-risicogroep.

Met name voor diefstal van koopwaar, diefstal van geld en inbraak zijn de risico's bovengemiddeld hoog.

Tabel 39: Percentage slachtoffers in de branche boek & kantoor (4.013 vestigingen), en in de totale detailhandel (123.070 vestigingen)

	boek & kantoor branche %	totale detailhandel %
Diefstal koopwaar	59	48
Diefstal geld/waardepapier	22	10
Inbraak	29	19
Graffiti	16	14
Vernieling	17	14
Beroving	(3) ⁶⁴	2
Bedreiging	(4) ⁶⁵	7
Totaal	80	63

In het totaal zijn er bijna 65.000 delicten gepleegd in deze branche. Diefstal van koopwaar maakt 85% uit van dit totaal. Voor beide vormen van diefstal (koopwaar en geld/waardepapieren) geldt overigens, dat het in vrij veel gevallen gaat om vermoedens: slechts in 33% van de gevallen van diefstal werd een dader betrapt. Het betrappingspercentage in deze branche ligt daarmee overigens wel boven dat van de totale detailhandel (in 25% van de gevallen van diefstal een dader betrapt).

64 = aantal in originele steekproef is lager dan 10.

65 Idem.

Tabel 40: Totaal aantal gepleegde delicten en totale schade in de branche boek & kantoor (4.013 vestigingen)

	totaal aantal gepleegde delicten abs	totale schade (x 1 miljoen gulden)
Diefstal koopwaar	55.000	10,3
- betrapingen	18.200	
- vermoedens	36.800	
Diefstal geld/waardepapier	1.300	0,6
- betrapingen	300	
- vermoedens	1.000	
Inbraak	1.600	21,8
- geslaagde inbraken	1.000	
- pogingen	600	
Graffiti	4.200	0,1
Vernieling	1.900	1,3
Beroving	niet berekend	niet berekend
Bedreiging	niet berekend	n.v.t.
Totaal	64.900	34,1

Bij inbraak valt op, dat zeer veel inbraken ook slagen: slechts 37% van de inbraken blijft beperkt tot een poging. Voor de totale detailhandel ligt deze proportie pogingen veel hoger, namelijk op 65%.

De schade door criminaliteit bedraagt ruim 34 miljoen gulden (in 1 jaar tijd). Opmerkelijk is het grote aandeel van schade door inbraak: dit delict veroorzaakt 64% van de totale criminaliteitsschade (totale detailhandel: 33%).

In de onderstaande tabel staat vermeld hoeveel schade de delicten *per incident* berokkenen. Dit geeft een indicatie van de ernst van de gepleegde delicten.

Tabel 41: Gemiddelde schade per incident, branche boek & kantoor en de totale detailhandel

	deze branche (guldens)	totale detailhandel (guldens)
Diefstal koopwaar	190	275
Diefstal geld/waardepapier	440	5.050
Geslaagde inbraak	21.700	17.850
Poging tot inbraak	165	400
Graffiti	30	100
Vernieling	700	800
Beroving	niet berekend	6.750
Totaal	525	550

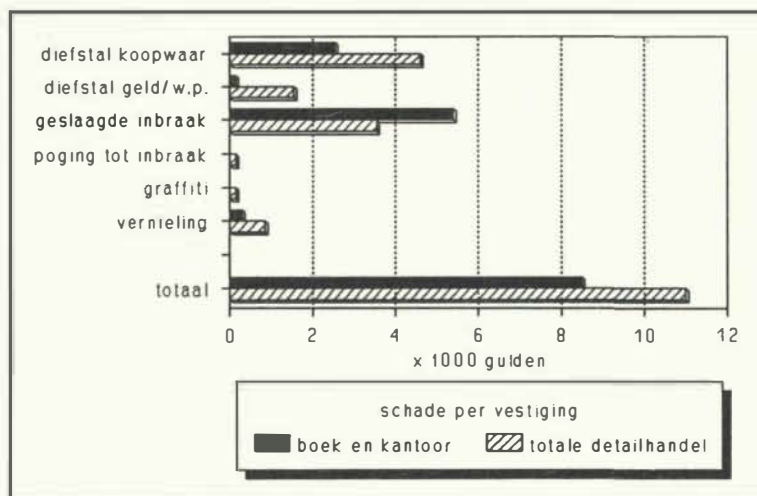
Over het algemeen ligt de schade per incident onder het gemiddelde voor de detailhandel. Echter, ook hier springt (geslaagde) inbraak eruit: per inbraak wordt voor ruim f 20.000,- aan goederen buitgemaakt, daarnaast is er per keer voor zo'n f 1000,- braakschade aangericht.

De twee diefstal delicten zitten onder het gemiddelde voor de totale detailhandel: het gaat blijkbaar om diefstallen van relatief geringe omvang. Het aantal vestigingen dat hiervan het slachtoffer wordt is echter wel vrij hoog.

10.2 Vergelijking met de totale detailhandel

In de onderstaande figuur wordt de criminaliteitsdruk op de branche boek en kantoor vergeleken met die in de totale detailhandel. Daartoe is de totale directe schade door criminaliteit gemiddeld over *alle* vestigingen in de branche (respectievelijk de totale detailhandel), dus inclusief de vestigingen die geen slachtoffer werden van criminaliteit. Dit geeft een beeld van de gemiddelde criminaliteitsdruk op de branche, vergeleken met de criminaliteitsdruk op de totale detailhandel.

Figuur 6: Gemiddelde schade per vestiging (slachtoffers + niet-slachtoffers) in de branche boek en kantoor, en gemiddelde schade totale detailhandel



Zoals al eerder uit andere berekeningen bleek, lijdt de branche boek en kantoor veel schade door geslaagde inbraken. Wat de overige delicten betreft is de schade in deze branche veel lager dan gemiddeld.

10.3 Reacties op criminaliteit

De aangiftebereidheid in de detailhandel is laag: slechts 10% van de delicten werd aangegeven bij de politie. In de branche boek & kantoor is 14% van de gemelde delicten aangegeven. Vooral vernieling wordt vrij vaak aangegeven (72%, zie ook tabel 3 in bijlage 2).

Vestigingen in de branche boek & kantoor nemen vrij veel maatregelen tegen diefstal (zie ook tabel 4 in bijlage 2). De volgende maatregelen komen meer dan gemiddeld voor:

- een overzichtelijke indeling van de winkel (59%)
- afgesloten vitrines (44%)
- spiegels (46%)
- elektronische artikelbeveiliging (20%)

Ook op het gebied van de inbraakbeveiliging is men redelijk actief, waarbij de nadruk ligt op afscherming van ramen (zie ook tabel 5 in bijlage 2):

- rolluiken (40%)
- speciaal glas (20%)
- andere vormen van glasafscherming (15%).

Relatief weinig winkeliers noemen echter de toepassing van degelijk hang- en sluitwerk (42%), terwijl ook vrij weinig winkels over een alarm beschikken: 35% van de vestigingen heeft een inbraakalarm.

Gemiddeld besteedt een vestiging in de branche boek & kantoor f 13.800,- aan deze beveiligingsmaatregelen, hetgeen meer is dan het gemiddelde voor de totale detailhandel (f 9.400,- per vestiging).

10.4 Kosten van criminaliteit

De directe jaarschade door criminaliteit in de branche boek & kantoor bedraagt ruim 34 miljoen gulden. Daarnaast wordt tussen de 31 en 55 miljoen gulden per jaar uitgegeven aan beveiliging⁶⁶.

Het is niet bekend hoeveel deze branche uitgeeft aan verzekeringspremies in verband met criminaliteitsrisico's. Criminaliteit kost de branche boek & kantoor dus minimaal 65 miljoen gulden per jaar.

10.5 Samenvatting

- De branche boek & kantoor behoort tot de hoog-risicogroep in de detailhandel (80% slachtoffer). Met name de risico's van diefstal en inbraak zijn hoog.
- Wat het *aantal* delicten betreft, is diefstal van koopwaar het grootste probleem. Kijken we naar de *schade*, dan springt inbraak eruit als het meest prominente delict.
- In de branche boek & kantoor is 14% van de delicten aangegeven; vooral vernielingen worden vaak aangegeven.
- De branche boek & kantoor neemt vrij veel maatregelen om diefstal te voorkomen. Inbraakpreventieve inspanningen zijn vooral gericht op afscherming van ramen. Toepassing van degelijk hang- en sluitwerk en alarmering worden relatief weinig genoemd.

10.6 Aandachtspunten voor preventie

De preventie van inbraak is een duidelijk aandachtspunt voor deze branche: de proportie geslaagde inbraken is hoog en de waarde van het gestolene (f 20.000,- per inbraak) is zeer aanzienlijk.

De genoemde inbraak beveiligingsmaatregelen zijn in dit licht bezien aan de magere kant. Verbetering van hang- en sluitwerk en het veelvuldiger toepassen van inbraakalarmering zijn voor de hand liggende strategieën.

⁶⁶ Aangezien bijna 30% van de vestigingen in deze branche de vraag naar de kosten van beveiliging niet heeft beantwoord, zijn er twee getallen berekend. Bij de minimum-berekening zijn de niet-antwoorders buiten beschouwing gelaten. Bij de maximum-berekening zijn de niet-antwoorders wel meegeteld. Zij kregen daarbij het gemiddelde voor die branche toebedeeld.

11 Doe-het-zelf & ontspanning



Gé DUBBELMAN/HH

11.1 Basisgegevens criminaliteit

De branche doe-het-zelf & ontspanning (hierna kortweg aangeduid als doe-het-zelf) omvat 22.600 vestigingen. Dit is 18% van het totaal aantal vestigingen in de detailhandel. De meeste vestigingen in deze branche zijn éénmanszaken (35%) of hebben 2 tot 4 werknemers (55%), 8% heeft 5 tot 9 werknemers en 2% heeft 10 of meer mensen in dienst (zie ook bijlage 1).

In de enquête zijn 98 vestigingen in de branche doe-het-zelf ondervraagd. De gegevens zijn vervolgens herwogen naar de totale groep vestigingen in deze branche.

In de branche doe-het-zelf is 49% van de vestigingen in één jaar tijd (september 1990-september 1991) slachtoffer geworden van een of meer van de onderzochte delicten. Daarmee behoort deze branche tot de laag-risico groep.

Tabel 42: Percentage slachtoffers in de branche doe-het-zelf (22.601 vestigingen), en in de totale detailhandel (123.070 vestigingen)

	doe-het-zelf branche %	totale detailhandel %
Diefstal koopwaar	40	48
Diefstal geld/waardepapier	12	10
inbraak	17	19
Graffiti	13	14
Vernieling	12	14
Beroving	0	2
Bedreiging	(6) ⁶⁷	7
Totaal	49	63

De slachtofferpercentages in de branche doe-het-zelf liggen voor alle delicten rond of iets onder het gemiddelde voor de totale detailhandel. Opvallend is dat geen enkele vestiging in deze branche een beroving meldde.

In het totaal zijn er ruim 350.000 delicten gepleegd in de branche doe-het-zelf. Diefstal van koopwaar maakt ruim 60% van dit aantal delicten uit. Daarbij moet worden opgemerkt dat veel gemelde gevallen van diefstal betrekking hebben op vermoedens: in slechts 7% van de gevallen van diefstal (koopwaar + geld) is een dader betrapt. Dit betrappingspercentage ligt lager dan het gemiddelde voor de totale detailhandel (in 25% van de gevallen van diefstal een dader betrapt).

67 = aantal in originele steekproef is lager dan 10.

Tabel 43: Totaal aantal gepleegde delicten en totale schade in de branche doe-het-zelf (22.601 vestigingen)

	totaal aantal gepleegde delicten abs	totale schade (x 1 miljoen gulden)
Diefstal koopwaar	216.000	255,9
- betrapingen	18.100	
- vermoedens	197.900	
Diefstal geld/waardepapier	12.300	5,6
- betrapingen	1.300	
- vermoedens	11.000	
Inbraak	21.200	229,1
- geslaagde inbraken	7.200	
- pogingen	14.000	
Graffiti	26.000	5,4
Vernieling	67.100	61,6
Beroving	0	0
Bedreiging	niet berekend	n.v.t.
Totaal	353.800	557,6

Voor inbraak geldt dat van de ruim 21.000 inbraken zo'n 65% bleef steken in een poging. Vergeleken met de andere branches is het aantal gemelde vernielingen opvallend hoog (24 vernielingen per slachtoffer, zie ook tabel 1 in bijlage 2).

De totale schade door criminaliteit is zeer aanzienlijk en bedraagt ruim 557 miljoen gulden. Dit is ruim 40% van de totale schade die de detailhandel lijdt als gevolg van criminaliteit (1,4 miljard gulden). Hoofdcomponenten in deze schadesom zijn schade door diefstal van koopwaar (46%) en inbraakschade (41%).

De onderstaande tabel geeft weer hoeveel schade de delicten *per incident* opleverden. Dit geeft een indicatie van de ernst van de gepleegde delicten.

Tabel 44: Gemiddelde schade per incident, branche doe-het-zelf en de totale detailhandel

	deze branche (gulden)	totale detailhandel (gulden)
Diefstal koopwaar	1.185	275
Diefstal geld/waardepapier	460	5.050
Geslaagde inbraak	31.375	17.850
Poging tot inbraak	230	400
Graffiti	210	100
Vernieling	920	800
Beroving	0	6.750
Totaal	1.450	550

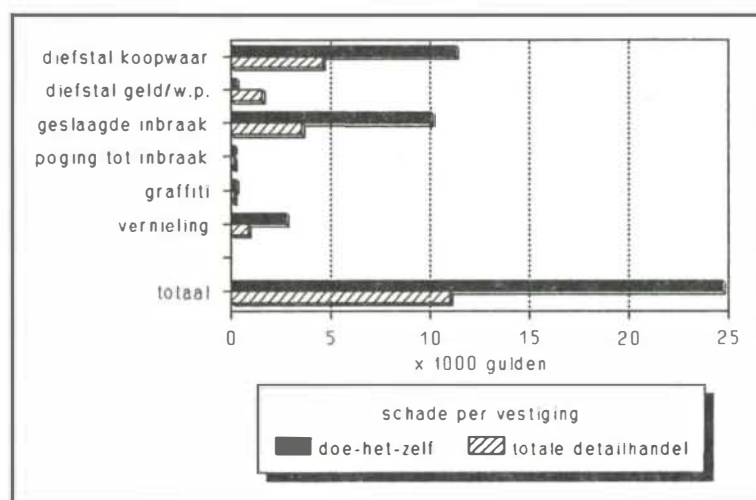
Uit de tabel blijkt dat de branche doe-het-zelf wordt getroffen door vrij ernstige delicten. Alleen diefstal van geld/waardepapieren en poging tot inbraak kennen vrij lage schadecijfers per incident.

De schade van geslaagde inbraken is zeer hoog: per inbraak wordt gemiddeld voor f 27.000,- aan buit ontvreemd, daarnaast is er een gemiddelde braakschade van f 4.375,-⁶⁸. Bij diefstal van koopwaar ligt de gemiddelde waarde van het gestolene ook zeer hoog: per keer gaat het om bijna 2.000 gulden.

11.2 Vergelijking met de totale detailhandel

In de onderstaande figuur wordt de criminaliteitsdruk op de branche doe-het-zelf vergeleken met die in de totale detailhandel. Daartoe is de totale directe schade door criminaliteit gemiddeld over *alle* vestigingen in de branche (respectievelijk de totale detailhandel), dus inclusief de vestigingen die geen slachtoffer werden van criminaliteit. Dit geeft een beeld van de gemiddelde criminaliteitsdruk op de branche, vergeleken met de criminaliteitsdruk op de totale detailhandel.

Figuur 7: Gemiddelde schade per vestiging (slachtoffers + niet-slachtoffers) in de branche doe-het-zelf, en gemiddelde schade totale detailhandel



Uit de figuur blijkt dat de branche doe-het-zelf bovengemiddeld veel schade ondervindt van de delicten diefstal van koopwaar, geslaagde inbraak en vernieling. Alleen de schade door gelddiefstal ligt ver onder het gemiddelde voor de totale detailhandel.

Kijkend naar de totale gemiddelde schade per vestiging kan geconcludeerd worden dat deze branche een (zeer) hoge criminaliteitsdruk kent in vergelijking met de totale detailhandel. Na warenhuizen heeft de branche doe-het-zelf de hoogste gemiddelde schade per vestiging (bijna 25.000 gulden per vestiging per jaar).

11.3 Reacties op criminaliteit

De detailhandel geeft weinig delicten aan: slechts 10% van de delicten werd aangegeven bij de politie (zie ook tabel 3 in bijlage 2). De branche doe-het-zelf wijkt hier niet van af: 9% van de delicten werd aangegeven. Met name gelddiefstallen (15% aangegeven) en inbraakpogingen (10% aangegeven) worden relatief weinig aangegeven. Gezien de zwaarte van de gerapporteerde delicten is deze lage aangiftebereidheid nogal merkwaardig.

⁶⁸ Een hoge braakschade kan een indicatie zijn van goede technopreventieve beveiliging.

Rekening houdend met de hoge schades die diefstal en inbraak tot gevolg hebben in deze branche, zou men verwachten dat vestigingen in deze branche zeer actief zijn op het gebied van beveiliging tegen deze delicten. Dit is echter niet het geval: de branche doe-het-zelf scoort niet boven het gemiddelde wat betreft alle in het onderzoek meegenomen beveiligingsmaatregelen (zie ook de tabellen 4 en 5 in bijlage 2).

Desondanks meldt men een gemiddelde jaarlijkse besteding aan beveiliging van ruim f 12.000,- per vestiging (totale detailhandel: f 9.400,- per vestiging). Het is niet duidelijk waaraan deze kosten dan precies gemaakt worden.

11.4 Kosten van criminaliteit

De directe schade door criminaliteit in de branche doe-het-zelf bedraagt ruim 557 miljoen gulden per jaar. Daarnaast wordt tussen de 160 en 275 miljoen gulden per jaar uitgegeven aan beveiliging⁶⁹. Het is niet bekend hoeveel geld vestigingen in deze branche besteden aan verzekeringspremies in verband met criminaliteitsrisico's.

Criminaliteit kost de branche doe-het-zelf dus minimaal 717 miljoen gulden per jaar.

11.5 Samenvattend

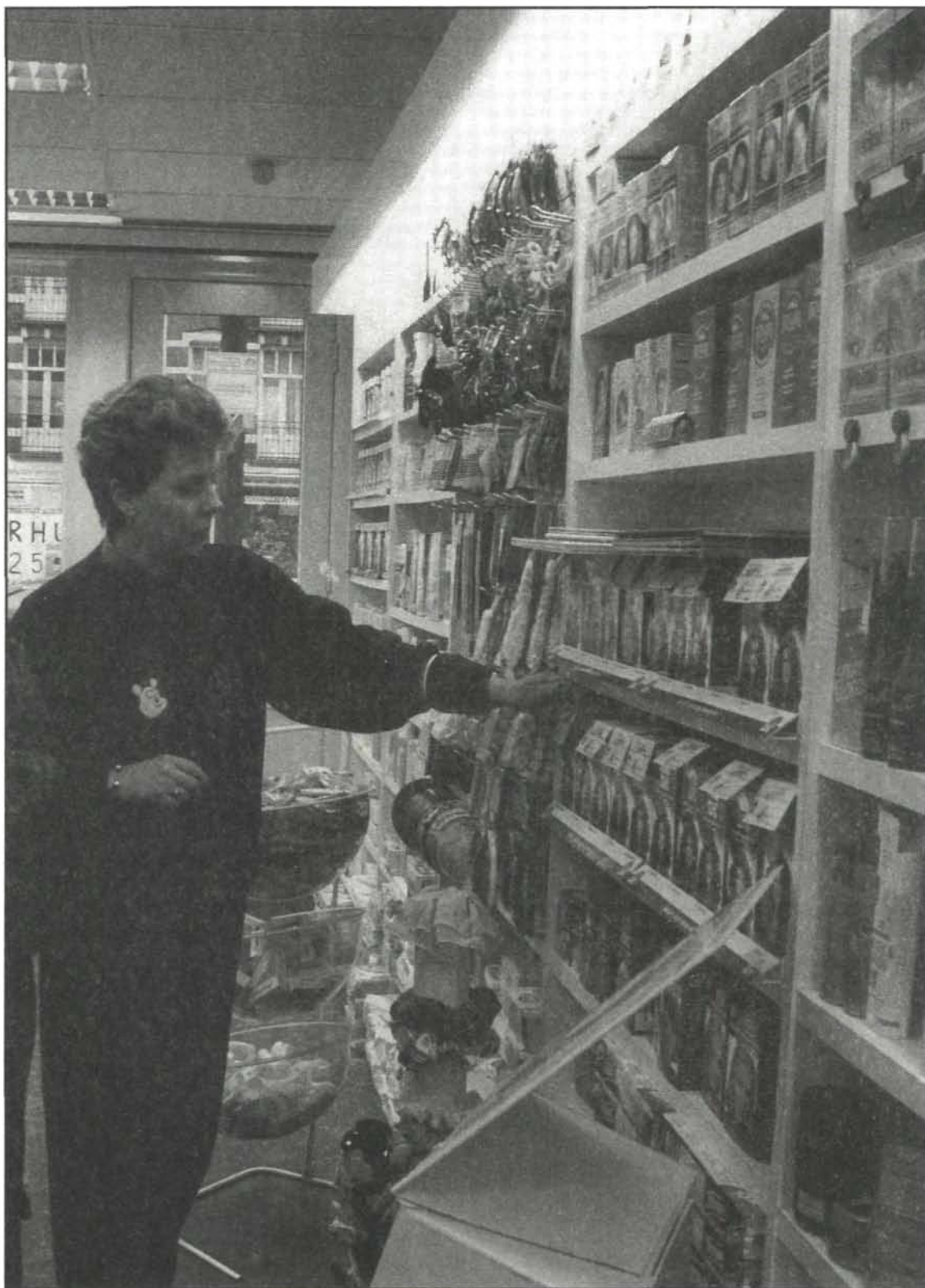
- Vestigingen in de branche doe-het-zelf lopen relatief weinig risico om slachtoffer te worden van criminaliteit (49% slachtoffers).
- Daar staat tegenover dat de vestigingen die wel slachtoffer worden, veel schade lijden als gevolg van de gepleegde delicten. Met name diefstal van koopwaar en inbraken leveren zeer hoge schades op.
- De aangiftebereidheid in de branche doe-het-zelf is ongeveer gelijk aan het gemiddelde voor de totale detailhandel. Dit is vreemd, gezien de ernst van de gepleegde delicten.
- Uit de opgave van genomen beveiligingsmaatregelen blijkt dat de vestigingen in de branche doe-het-zelf een laag beveiligingsniveau hebben. Toch wordt een vrij hoog bedrag opgevoerd als kosten van beveiliging. Het is niet duidelijk waar dit bedrag dan aan besteed wordt.

11.6 Aandachtspunten voor preventie

- De aangiftebereidheid in de branche doe-het-zelf laat te wensen over. Zeker gezien de vrij hoge schadebedragen die gemoeid zijn met elke individuele diefstal of inbraak, is het niet doen van aangifte een onverstandige strategie.
- Het beveiligingsniveau van vestigingen in deze branche dient verhoogd te worden. Dit geldt zowel voor preventie van diefstal van koopwaar, als voor inbraakpreventie. Voor deze branche geldt dat elke diefstal of inbraak die voorkomen kan worden een behoorlijke winst oplevert.

⁶⁹ Aangezien bijna 40% van de vestigingen in deze branche de vraag naar de kosten van beveiliging niet heeft beantwoord, zijn er twee getallen berekend. Bij de minimum-berekening zijn de niet-antwoorders buiten beschouwing gelaten. Bij de maximum-berekening zijn de niet-antwoorders wel meegeteld. Zij kregen daarbij het gemiddelde voor die branche toebedeeld.

12 Lichaamsverzorging



G6 DUBBELMAN/HH

12.1 Basisgegevens criminaliteit

De branche lichaamsverzorging telt ruim 4.650 vestigingen en maakt daarmee 4% uit van het totaal aantal vestigingen in de detailhandel. In deze branche komen relatief weinig éénmanszaken voor (16%) en relatief veel wat grotere vestigingen: 26% heeft 5-9 werknemers en 7% heeft 10 of meer werknemers in dienst. De grootste groep (55%) heeft 2-4 werknemers (zie ook bijlage 1).

In de enquête zijn 55 vestigingen in de branche lichaamsverzorging ondervraagd. De gegevens zijn vervolgens herwogen naar de totale groep vestigingen in deze branche.

Van de vestigingen in de branche lichaamsverzorging is in de periode september 1990-september 1991 bijna driekwart (74%) slachtoffer geworden van een of meer van de onderzochte delicten. Dit is hoger dan het gemiddelde van de totale detailhandel. Het hoge slachtofferpercentage is geheel toe te schrijven aan diefstal van koopwaar. Voor de overige delicten zijn de slachtofferpercentages aan de lage kant. Omdat er slechts 55 vestigingen in deze branche zijn onderzocht, zakt het aantal slachtoffers in de originele steekproef voor alle delicten onder de gestelde grens van 10, diefstal van koopwaar uitgezonderd. Om toch betrouwbare totaalgegevens over omvang en schade te kunnen berekenen zijn de delicten met lage aantallen slachtoffers samengevoegd tot een categorie 'overige delicten'.

Tabel 45: Percentage slachtoffers in de branche lichaamsverzorging (4.654 vestigingen), en in de totale detailhandel (123.070 vestigingen)

	lichaamsverzorging branche %	totale detailhandel %
Diefstal koopwaar	66	48
Diefstal geld/waardepapier	(9) ⁷⁰	10
Inbraak	(10) ⁷¹	19
Graffiti	(9) ⁷²	14
Vernieling	(14) ⁷³	14
Beroving	0	2
Bedreiging	(7) ⁷⁴	7
Totaal	74	63

In het totaal zijn in één jaar tijd bijna 95.000 delicten gepleegd in deze branche. Diefstal van koopwaar maakt 89% uit van het totaal aantal gemelde delicten. Daarbij moet aangetekend worden dat het vaak gaat om vermoedens van diefstal: bij slechts 20% van de gevallen van diefstal is sprake van een betrapte dader.

70 = aantal in originele steekproef is lager dan 10.

71 Idem.

72 Zie noot 72.

73 Zie noot 72.

74 Zie noot 72.

Tabel 46: Totaal aantal gepleegde delicten en totale schade in de branche lichaamsverzorging (4.654 vestigingen)

	totaal aantal gepleegde delicten abs	totale schade (x 1 miljoen gulden)
Diefstal koopwaar	83.400	16,1
- betrappingen	16.300	
- vermoedens	67.100	
Overige delicten tezamen ⁷⁵	10.800	1,4
Totaal	94.200	17,5

Ook de totale schade door criminaliteit (ruim 17 miljoen gulden) wordt voor 92% veroorzaakt door diefstal van koopwaar.

In de onderstaande tabel worden de gemiddelde schades per incident weergegeven. Dit geeft een indruk van de *ernst* van de delicten.

Tabel 47: Gemiddelde schade per incident, branche lichaamsverzorging en de totale detailhandel

	deze branche (guldens)	totale detailhandel (guldens)
Diefstal koopwaar	195	275
Overige delicten tezamen ⁷⁶	130	1.600
Totaal	185	550

De gemiddelde schade per diefstal van koopwaar is iets lager dan het gemiddelde voor de totale detailhandel. De overige delicten zitten ver onder het gemiddelde voor de totale detailhandel. De branche lichaamsverzorging wordt dus vooral geplaagd door 'kleine' delicten.

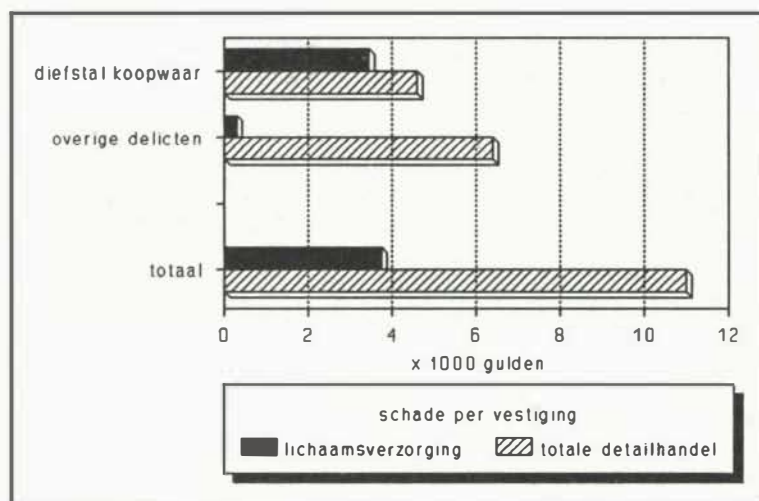
12.2 Vergelijking met de totale detailhandel

In de figuur op de volgende pagina wordt de criminaliteitsdruk op de branche lichaamsverzorging vergeleken met die in de totale detailhandel. Daartoe is de totale directe schade door criminaliteit gemiddeld over *alle* vestigingen in de branche (respectievelijk de totale detailhandel), dus inclusief de vestigingen die geen slachtoffer werden van criminaliteit. Dit geeft een beeld van de gemiddelde criminaliteitsdruk op de branche, vergeleken met de criminaliteitsdruk op de totale detailhandel.

75 = Diefstal geld + inbraak + graffiti + vernieling + bedreiging.

76 = Diefstal geld + inbraak + graffiti + vernieling + bedreiging.

Figuur 8: Gemiddelde schade per vestiging (slachtoffers + niet-slachtoffers) In de branche lichaamsverzorging, en gemiddelde schade totale detailhandel



Uit de tabel blijkt dat de branche lichaamsverzorging, in vergelijking met de totale detailhandel, een geringe criminaliteitsdruk kent. Er is eigenlijk maar één delict met een gemiddelde schade van betekenis: diefstal van koopwaar. De totale gemiddelde schade per vestiging (3.750 gulden) is de laagste schade in de gehele detailhandel.

12.3 Reacties op criminaliteit

In de branche lichaamsverzorging is 13% van de in de enquête gemelde delicten aangegeven bij de politie. Dit aangiftepercentage is ongeveer gelijk aan dat van de totale detailhandel (10%, zie ook tabel 3 in bijlage 2).

De branche lichaamsverzorging is vrij actief op het gebied van diefstalpreventie; de nadruk ligt daarbij op organisatorische en technische maatregelen. Meer geavanceerde vormen van artikelbeveiliging (elektronisch) worden niet veel toegepast (zie ook de tabellen 4 en 5 in bijlage 2). Veel voorkomende diefstalpreventiemaatregelen zijn:

- overzichtelijke indeling van de winkel (51%)
- afroemen van kassagelden (49%)
- spiegels (44%)
- vitrines (39%)
- instructie van het personeel (37%).

Op het gebied van de inbraakpreventie is deze branche niet erg actief. Ook hier ligt de nadruk op technische maatregelen (hang- en sluitwerk), slechts 1% van de vestigingen heeft een geavanceerd (stil) alarm. Bijna een kwart (23%) van de vestigingen in deze branche zegt geen enkele inbraakpreventieve maatregel te hebben genomen.

De gemiddelde jaarlijkse kosten van beveiliging bedragen f 8.100,- per vestiging in de branche lichaamsverzorging. Dit ligt onder het gemiddelde van de totale detailhandel (f 9.400,- per vestiging).

12.4 Kosten van criminaliteit

De branche lichaamsverzorging lijdt ruim 17 miljoen gulden directe schade per jaar door criminaliteit. Daarnaast wordt tussen de 20 en 38 gulden per jaar uitgegeven aan beveiliging⁷⁷. Het is niet bekend hoeveel geld deze branche uitgeeft aan verzekeringspremies in verband met criminaliteitsrisico's. Criminaliteit kost de branche lichaamsverzorging dus minimaal 37 miljoen gulden per jaar.

12.5 Samenvatting

- In de branche lichaamsverzorging is 74% van de vestigingen slachtoffer geworden van criminaliteit. Wat risico betreft behoort deze branche daarmee tot de 'middenmoot'.
- Diefstal van koopwaar is veruit het meest prominente delict in deze branche, zowel wat betreft het aantal slachtoffers als wat betreft het aantal delicten en de opgelopen schade.
- Vergelijking met de totale detailhandel leert dat de branche lichaamsverzorging qua aantal delicten 'zijn portie' krijgt, maar dat de schade relatief gering is aangezien het om delicten met relatief weinig schade gaat.
- De aangiftebereidheid in deze branche ligt rond het gemiddelde. Preventiemaatregelen beperken zich tot organisatorische en technische maatregelen. Meer geavanceerde vormen van (bijvoorbeeld elektronische) beveiliging komen weinig voor. De gemiddelde jaarlijkse besteding van beveiliging ligt dan ook wat onder het gemiddelde voor de totale detailhandel.

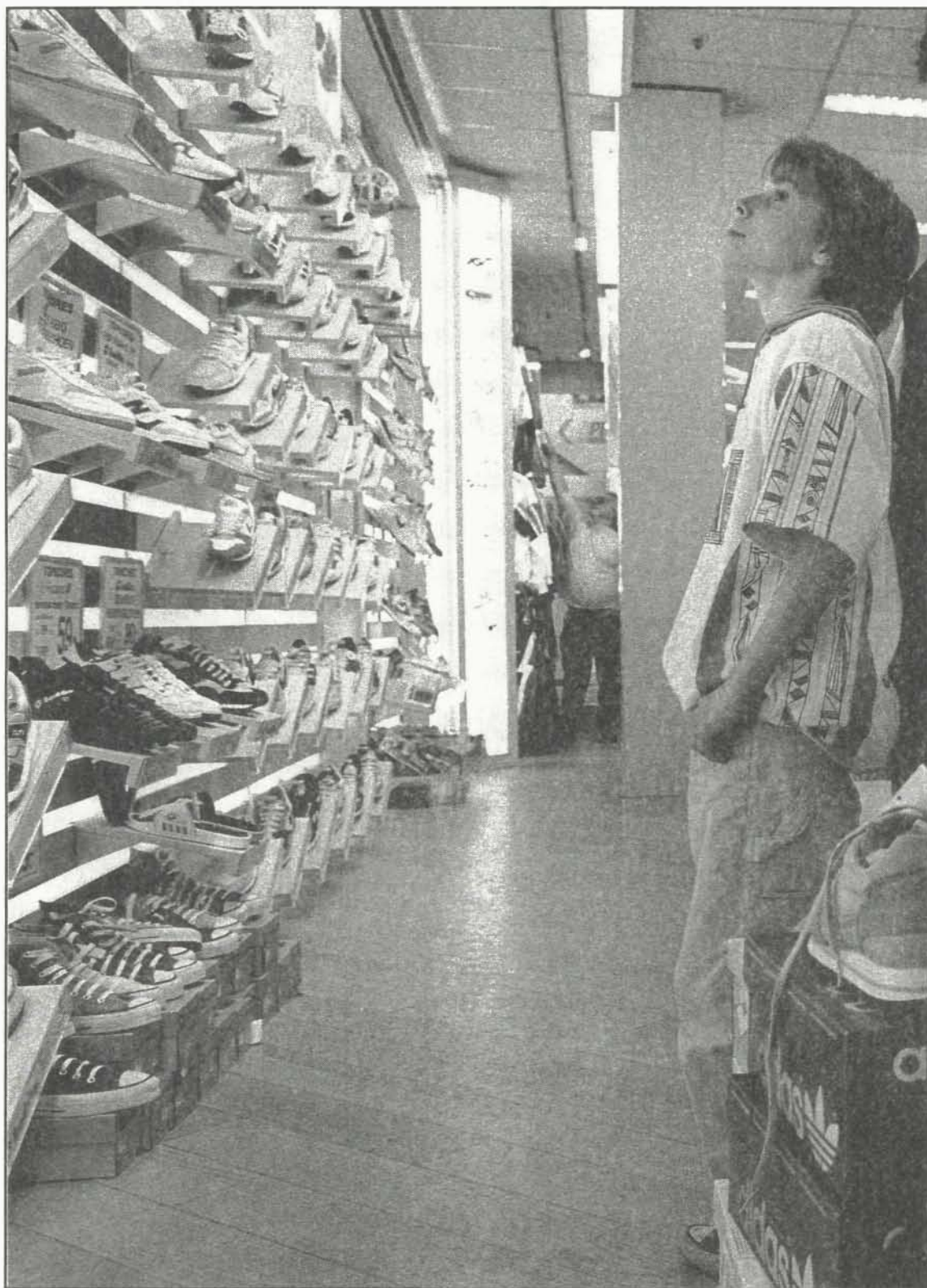
12.6 Aandachtspunten voor preventie

Diefstal van koopwaar is een redelijk groot probleem in deze branche. Het is vooral een volume-probleem: veel 'kleine' diefstalletjes zorgen tezamen voor een schade van 16 miljoen gulden per jaar.

In deze branche kan winst geboekt worden door verbetering van de diefstalpreventie: afscherming van gewilde artikelen (vitrines) en de toepassing van elektronische vormen van artikelbeveiliging. Dit laatste gebeurt nog nauwelijks in deze branche.

⁷⁷ Aangezien bijna 45% van de vestigingen in deze branche de vraag naar de kosten van beveiliging niet heeft beantwoord, zijn er twee getallen berekend. Bij de minimum-berekening zijn de niet-antwoorders buiten beschouwing gelaten. Bij de maximum-berekening zijn de niet-antwoorders wel meegeteld. Zij kregen daarbij het gemiddelde voor die branche toebedeeld.

13 Warenhuizen



ARNO LINGERAK/HH

13.1 Basisgegevens criminaliteit

De branche warenhuizen omvat 383 vestigingen. Het is veruit de kleinste branche in de detailhandel: het maakt 0,3% uit van het totaal aantal vestigingen in de detailhandel. Ook wat betreft de grootte van de winkels is deze branche atypisch: 61% van de vestigingen heeft 20 of meer werknemers in dienst, 17% heeft 10-19 werknemers en slechts 10% heeft minder dan 5 werknemers (zie ook bijlage 1).

In de enquête zijn 74 warenhuizen ondervraagd⁷⁸. De gegevens zijn vervolgens herwogen naar de totale groep warenhuizen.

Het zal niemand verbazen dat warenhuizen behoren tot de hoog-risicogroep in de detailhandel: 89% van de warenhuizen gaf aan slachtoffer te zijn geworden van een of meer van de onderzochte delicten.

Tabel 48: Percentage slachtoffers in de branche warenhuizen (383 vestigingen), en in de totale detailhandel (123.070 vestigingen)

	warenhuizen %	totale detailhandel %
Diefstal koopwaar	84	48
Diefstal geld/waardepapier	28	10
Inbraak	21	19
Graffiti	50	14
Vernieling	24	14
Beroving	(3) ⁷⁹	2
Bedreiging	38	7
Totaal	89	63

Warenhuizen scoren wat slachtofferschap betreft hoger dan gemiddeld op alle delicten, met als uitschieters: diefstal van koopwaar, diefstal van geld, graffiti en bedreiging⁸⁰. De slachtofferpercentages van deze delicten zijn de hoogste van alle branches in de detailhandel. In het totaal worden er 52.500 delicten gemeld. Voor het overgrote deel (86%) betreft het diefstallen van koopwaar. Daarbij zij opgemerkt dat het in 43% van de gevallen gaat om vermoedens van diefstal (geen dader betrapt). Bij de meldingen van inbraak valt op dat het vrijwel uitsluitend⁸¹ gaat om inbraakpogingen.

78 Daarbij zij opgemerkt dat een aantal warenhuizen, die deel uitmaken van een grotere keten, niet hebben meege-
werkt aan de enquête (geen toestemming van het moederbedrijf).

79 = aantal in originele steekproef is lager dan 10.

80 Bedreiging komt niet alleen in veel vestigingen voor, het komt in die vestigingen ook heel vaak voor: gemiddeld
25 keer in 1 jaar tijd (gemiddelde totale detailhandel: 6 keer).

81 In het totaal zijn er 24 geslaagde inbraken gemeld in deze branche. Aangezien de aantallen in de tabel zijn
afgerond op honderdtallen leidt dit aantal tot een '-' in de tabel.

Tabel 49: Totaal aantal gepleegde delicten en totale schade in de branche warenhuizen (383 vestigingen)

	totaal aantal gepleegde delicten	totale schade abs (x 1 miljoen gulden)
Diefstal koopwaar	45.000	23,4
- betrappingen	19.400	
- vermoedens	25.600	
Diefstal geld/waardepapier	1.100	4,0
- betrappingen	300	
- vermoedens	800	
Inbraak	200	0,2
- geslaagde inbraken	—	
- pogingen	200	
Graffiti	2.300	1,0
Vernieling	300	1,0
Beroving	niet berekend	niet berekend
Bedreiging	3.600	n.v.t.
Totaal	52.500	29,8

De totale schade als gevolg van deze delicten bedraagt bijna 30 miljoen gulden. Ook hier is het aandeel van diefstal van koopwaar groot: 79% van de criminaliteitsschade wordt veroorzaakt door dit delict. Diefstal van geld veroorzaakt 13% van de totale criminaliteitsschade. De schade door inbraak is bijzonder laag.

In de volgende tabel staat vermeld hoeveel schade de delicten *per incident* veroorzaakten. Dit geeft een indicatie van de ernst van de gepleegde delicten.

Tabel 50: Gemiddelde schade per incident, warenhuizen branche en de totale detailhandel

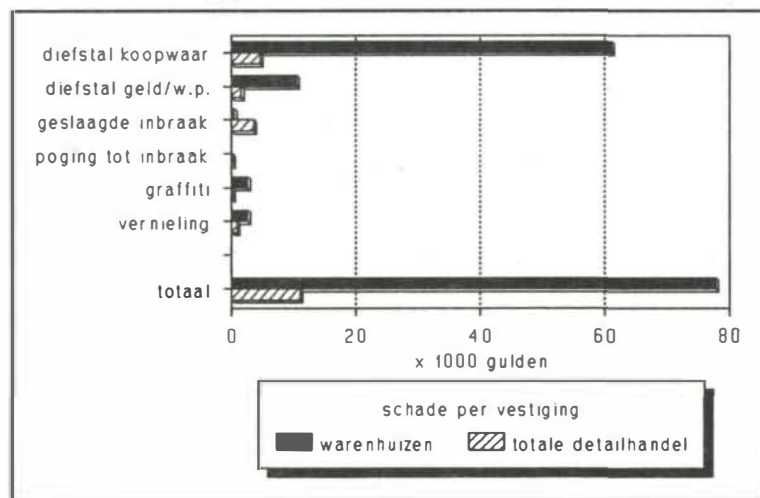
	deze branche (guldens)	totale detailhandel (guldens)
Diefstal koopwaar	520	275
Diefstal geld/waardepapier	3.590	5.050
Geslaagde inbraak	6.500	17.850
Poging tot inbraak	40	400
Graffiti	430	100
Vernieling	3.215	800
Beroving	niet berekend	6.750
Totaal	570	550

Uit de tabel blijkt dat warenhuizen niet alleen te kampen hebben met veel delicten, maar dat het ook in de meeste gevallen gaat om vrij ernstige delicten: de schades per incident liggen veelal ver boven het gemiddelde voor de totale detailhandel met uitzondering van de schades door geldddiefstal en inbraak.

13.2 Vergelijking met de totale detailhandel

In de onderstaande figuur wordt de criminaliteitsdruk op de branche warenhuizen vergeleken met die in de totale detailhandel. Daartoe is de totale directe schade door criminaliteit gemiddeld over *alle* vestigingen in de branche (respectievelijk de totale detailhandel), dus inclusief de vestigingen die geen slachtoffer werden van criminaliteit. Dit geeft een beeld van de gemiddelde criminaliteitsdruk op de branche, vergeleken met de criminaliteitsdruk op de totale detailhandel.

Figuur 9: Gemiddelde schade per vestiging (slachtoffers + niet-slachtoffers) in de branche warenhuizen, en gemiddelde schade totale detailhandel



Uit de figuur blijkt dat de branche warenhuizen het wat schade betreft zeer zwaar te verduren heeft. De gemiddelde schades per vestiging liggen ver boven het gemiddelde voor de totale detailhandel. Uiteraard speelt hierbij ook een rol dat het om vrij grote winkels gaat. Opmerkelijk is de bijzonder lage schade door inbraak. Met een totale schade van bijna 80.000 gulden per vestiging per jaar zitten warenhuizen ver boven het gemiddelde voor de gehele detailhandel.

13.3 Reacties op criminaliteit

De aangiftebereidheid in de totale detailhandel is laag: slechts 10% van de in de enquête gemelde delicten werd aangegeven bij de politie. Warenhuizen blijken 31% van de delicten te hebben aangegeven. Met name diefstal van koopwaar leidt in deze branche vaker tot een aangifte (32% werd aangegeven, tegen 8% in de totale detailhandel). Ook de delicten graffiti (17% aangegeven) en vernieling (83% aangegeven) worden vaker aan de politie gemeld, dan in de totale detailhandel het geval is (respectievelijk 3% en 16%, zie ook tabel 3 in bijlage 2).

Zoals te verwachten valt, zijn warenhuizen ook zeer actief bezig met de preventie van delicten (zie ook de tabellen 4 en 5 in bijlage 2). Met name op het gebied van de diefstalpreventie worden veel en diverse maatregelen getroffen: op alle in de enquête opgenomen maatregelen scoren warenhuizen hoog tot zeer hoog.

Ook de inbraakpreventie is goed geregeld, met een nadruk op de meer geavanceerde elektronische maatregelen (stil alarm, TV-circuit). Een behoorlijk deel van de warenhuizen is

aangesloten op een meldkamer (57%) en/of heeft vaste manbewaking (18%) of laat het pand controleren door een surveillancedienst (21%).
Gemiddeld geeft een warenhuis f 44.000,- per jaar uit aan deze maatregelen (totale detailhandel: f 9.400,- per vestiging per jaar).

13.4 Kosten van criminaliteit

Warenhuizen lijden een directe schade van bijna 30 miljoen gulden per jaar door criminaliteit. Bovendien betaalt men tussen de 8 en 17 miljoen gulden per jaar aan beveiliging⁸².

Het is niet bekend hoeveel geld warenhuizen besteden aan verzekeringspremies in verband met criminaliteitsrisico's.

Criminaliteit kost de warenhuizen dus minimaal 38 miljoen gulden per jaar.

13.5 Samenvatting

- Warenhuizen lopen van alle branches in de detailhandel het grootste risico slachtoffer te worden van criminaliteit. Met name diefstal, graffiti en bedreiging komen in zeer veel vestigingen voor.
- Diefstal van koopwaar is veruit het meest prominente delict, zowel qua omvang als qua schade.
Opmerkelijk is de geringe betekenis van inbraak: geslaagde inbraken komen bijna niet voor en de schade door inbraak is dienovereenkomstig gering.
- Met uitzondering van inbraak kan de criminaliteitsproblematiek van warenhuizen getypeerd worden als omvangrijk, niet alleen wat betreft het aantal delicten, maar ook wat betreft de ernst van de delicten (hoge schades per geval).
- Warenhuizen reageren zeer actief op hun criminaliteitsproblemen: zowel de aangifte- als de preventiebereidheid zijn groot. De uitgaven voor beveiliging zijn dienovereenkomstig hoog.

13.6 Aandachtspunten voor preventie

Warenhuizen zijn al zeer actief op het gebied van de diefstal- en inbraakpreventie en zeker wat betreft inbraak werpt deze strategie zijn vruchten af.

Een punt van zorg is het hoge slachtofferpercentage van bedreiging (38% slachtoffer). Het feit dat dit in zoveel warenhuizen met grote regelmaat (gemiddeld 25 keer per jaar) voorkomt, is - ook vanuit het oogpunt van de veiligheid van het personeel - in feite niet acceptabel. Het is niet mogelijk om op basis van de gegevens uit deze enquête meer toegespitste preventie-adviezen te formuleren. Daartoe zou apart onderzoek gedaan moeten worden, waarin dieper wordt ingegaan op de ontwikkeling en achtergronden van de agressie waarmee personeel in warenhuizen (en enkele andere branches, o.a. benzinestations) geconfronteerd wordt.

Gezien de ernst van de criminaliteitsproblematiek is het te betreuren dat - zo bleek tijdens de uitvoering van dit onderzoek - veel vestigingen in deze branche geen toestemming krijgen om mee te werken aan extern onderzoek. Dit beperkt de mogelijkheden om in samenwerking met de relevante instanties goed preventief beleid te ontwikkelen voor deze branche.

⁸² Aangezien ruim 50% van de vestigingen in deze branche de vraag naar de kosten van beveiliging niet heeft beantwoord, zijn er twee getallen berekend. Bij de minimum-berekening zijn de niet-antwoorders buiten beschouwing gelaten. Bij de maximum-berekening zijn de niet-antwoorders wel meegeteld. Zij kregen daarbij het gemiddelde voor die branche toebedeeld.

14 Benzine



BOB BRONSHOFF/HH

14.1 Basisgegevens criminaliteit

De branche benzine(stations) omvat 2.236 vestigingen. Dit is 2% van het totaal aantal vestigingen in de detailhandel. Bijna tweederde (65%) van de benzinestations heeft 2 tot 4 werknemers in dienst, 18% is een eenmansbedrijf en 14% heeft 5 tot 9 werknemers (zie ook bijlage 1).

In de enquête zijn 109 benzinestations ondervraagd. De gegevens zijn vervolgens herwogen naar de totale groep benzinestations.

Ruim driekwart van de vestigingen in deze branche is in een jaar tijd (september 1990-september 1991) het slachtoffer geworden van één of meer van de onderzochte delicten. Daarmee zit deze branche boven het gemiddelde van de totale detailhandel.

Tabel 51: Percentage slachtoffers in de branche benzine (2.236 vestigingen), en in de totale detailhandel (123.070 vestigingen)

	benzine branche %	totale detailhandel %
Diefstal koopwaar	53	48
Diefstal geld/waardepapier	28	10
Inbraak	46	19
Graffiti	14	14
Vernieling	42	14
Beroving	13	2
Bedreiging	20	7
Totaal	76	63

Delicten die voor deze branche opvallend hoge risico's met zich meebrengen zijn: geldddiefstal⁸³, inbraak, vernieling, beroving en bedreiging.

Benzinestations scoren het hoogst van alle branches op inbraak, vernieling en beroving.

In het totaal worden 76.500 delicten gemeld door deze branche. Een groot deel van deze meldingen (72%) heeft betrekking op diefstal van koopwaar. Het gaat hierbij veelal om vermoedens: slechts in 14% van de gevallen is er een dader betrapt.

⁸³ Het hoge risico voor geldddiefstal heeft mogelijk ook te maken met het fenomeen 'wegrijden zonder te betalen' bij zelfbedieningsstations.

Tabel 52: Totaal aantal gepleegde delicten en totale schade in de branche benzine (2.236 vestigingen)

	totaal aantal gepleegde delicten abs	totale schade (x 1 miljoen gulden)
Diefstal koopwaar	55.200	6,3
- betrappingen	8.100	
- vermoedens	47.100	
Diefstal geld/waardepapier	4.200	6,4
- betrappingen	200	
- vermoedens	4.000	
Inbraak	3.800	11,5
- geslaagde inbraken	1.400	
- pogingen	2.400	
Graffiti	1.500	0,1
Vernieling	10.400	19,7
Beroving	300	0,4
Bedreiging	1.100	n.v.t.
Totaal	76.500	44,4

Vergeleken met ander branches is het aandeel van vernielingen vrij hoog: 14% van de gemelde delicten. Van de 3.800 inbraken blijft 63% beperkt tot een inbraakpoging.

De totale schade door deze delicten bedroeg ruim 44 miljoen gulden. De delicten vernieling en inbraak geven de grootste schadeposten. Het veel voorkomende delict diefstal van koopwaar geeft verhoudingsgewijs weinig schade.

In de volgende tabel staat vermeld hoeveel schade de delicten *per incident* veroorzaakten. Dit geeft inzicht in de *ernst* van de verschillende delicten.

Tabel 53: Gemiddelde schade per incident, branche benzine en de totale detailhandel

	deze branche (guldens)	totale detailhandel (guldens)
Diefstal koopwaar	115	275
Diefstal geld/waardepapier	1.525	5.050
Geslaagde inbraak	6.285	17.850
Poging tot inbraak	1.125	400
Graffiti	80	100
Vernieling	1.900	800
Beroving	1.330	6.750
Totaal	580	550

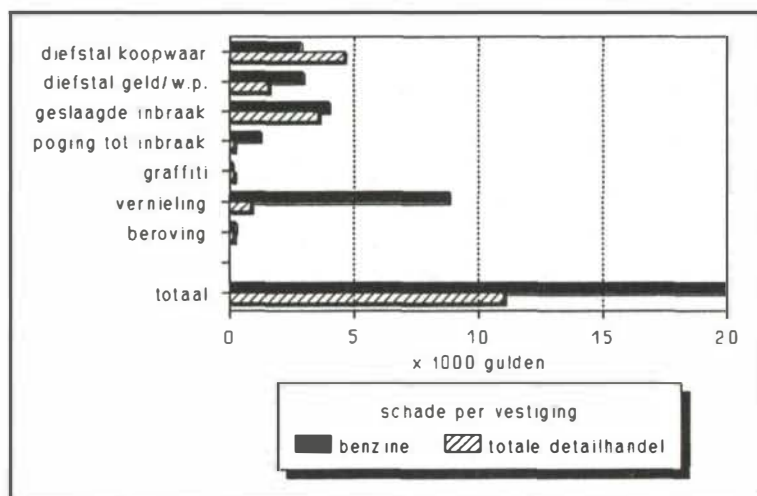
Diefstal van koopwaar blijkt inderdaad (vergeleken met de totale detailhandel) van het relatief 'onschuldige' type te zijn. Daar staat tegenover dat inbraakpogingen⁸⁴ en met name vernielingen zeer hoge schades per geval opleveren.

84 Een hoge schade bij inbraakpogingen kan wijzen op een goede inbraakbeveiliging: de inbreker moet blijkbaar veel werk verzetten (schade aanrichten) om binnen te kunnen komen.

14.2 Vergelijking met de totale detailhandel

In de onderstaande figuur wordt de criminaliteitsdruk op de branche benzine vergeleken met die in de totale detailhandel. Daartoe is de totale directe schade door criminaliteit gemiddeld over *alle* vestigingen in de branche (respectievelijk de totale detailhandel), dus inclusief de vestigingen die geen slachtoffer werden van criminaliteit. Dit geeft een beeld van de gemiddelde criminaliteitsdruk op de branche, vergeleken met de criminaliteitsdruk op de totale detailhandel.

Figuur 10: Gemiddelde schade per vestiging (slachtoffers + niet-slachtoffers) in de branche benzine, en gemiddelde schade totale detailhandel



Uit de figuur blijkt dat de branche benzine relatief veel schade ondervindt van vrijwel alle onderzochte delicten. Alleen wat betreft diefstal van koopwaar en graffiti zit men wat onder het gemiddelde voor de totale detailhandel. Na de warenhuizen en de branche doe-het-zelf kent de branche benzine de hoogste gemiddelde criminaliteitsschade per vestiging (bijna 20.000 gulden per vestiging per jaar).

14.3 Reacties op criminaliteit

Van de in de enquête gemelde delicten is 13% aangegeven bij de politie. Het gemiddelde voor de totale detailhandel is 10%. Met name van inbraakpogingen, vernielingen en bedreigingen wordt relatief vaak aangifte gedaan. Diefstal van koopwaar en diefstal van geld worden daarentegen weinig aangegeven (zie ook tabel 3 in bijlage 2).

Maatregelen tegen diefstal richten zich vooral op de preventie van geldddiefstal en beroving: men past beschermkappen op de kassa's toe (19%), men beschikt vaak over een gesloten TV-circuit (27%) en vrij veel benzinestations beschikken over een kluis bij de kassa (46%). Zie ook tabel 4 in bijlage 2.

Op het gebied van de inbraakpreventie worden vrij veel en gevarieerde maatregelen toegepast. Met name glasafscherming met behulp van rolluiken, toepassing van speciale glassoorten en het aanbrengen van een luid (60%) en/of stil alarm (55%) komen veelvuldig voor in deze branche. Een derde (32%) van de benzinestations maakt gebruik van alarmopvolging door een bewakingsdienst (zie ook tabel 5 in bijlage 2).

Toch zegt nog 16% van de benzinestations geen inbraakpreventieve maatregelen te nemen. Gemiddeld geeft een benzinestation f 14.200,- per jaar uit aan beveiliging (totale detailhandel: f 9.400,- per jaar per vestiging).

14.4 Kosten van criminaliteit

De directe schade van criminaliteit in deze branche bedraagt ruim 44 miljoen gulden per jaar. Daarnaast wordt tussen de 14 en 32 miljard gulden per jaar uitgegeven aan beveiliging⁸⁵. Het is niet bekend hoeveel geld deze branche per jaar uitgeeft aan verzekeringspremies in verband met criminaliteitsrisico's. Criminaliteit kost de benzinestations dus minimaal 58 miljoen gulden per jaar (exclusief verzekeringen).

14.5 Samenvatting

- Van de benzinestations is ruim driekwart in 1 jaar tijd slachtoffer geworden van criminaliteit. Daarmee behoort deze branche qua algemeen risico tot de 'middenmoot'. Kijken we echter naar de specifieke delicten, dan blijkt deze branche extreem hoge risico's te lopen wat betreft inbraak, vernieling en beroving.
- Diefstal van koopwaar is het delict dat het meest voorkomt. Aangezien het om relatief kleine diefstallen gaat, blijft de totale schade door dit delict beperkt.
- De grootste schadeveroorzakers zijn inbraak en vernieling. De schade door inbraak zit voor een belangrijk deel in de aangebrachte braakschade (de buit is relatief gering). De in benzinestations aangerichte vernielingen blijken van vrij ernstige aard (f 1.900,- schade per vernieling), waardoor dit delict uiteindelijk de hoogste schadepost vormt voor deze branche.
- De vestigingen in de branche benzine doen relatief vaak aangifte van inbraak(pogingen), vernielingen en bedreigingen. Dit zijn ook de delicten die veel slachtoffers maken in deze branche.
Van diefstal (van geld en koopwaar) wordt zeer weinig aangifte gedaan, terwijl deze tezamen toch verantwoordelijk zijn voor 30% van de criminaliteitsschade.
- Benzinestations zijn behoorlijk actief op het gebied van beveiliging. Vooral op inbraakpreventief gebied wordt vrij veel ondernomen. Men geeft dan ook veel geld uit aan beveiliging.

14.6 Aandachtspunten voor preventie

- Benzinestations zijn door hun ligging⁸⁶ zeer kwetsbaar voor 'lawaaierige' delicten als inbraak en vernieling. De schades die juist deze delicten opleveren, liegen er dan ook niet om.
Aangezien sociale controle op veel benzinestations ontbreekt, moet veel aandacht worden besteed aan technische en elektronische beveiliging. Een mogelijke verklaring voor de hoge vernielingsschades is het feit dat benzinepompen nogal eens opgebroken

⁸⁵ Aangezien bijna 55% van de vestigingen in deze branche de vraag naar de kosten van beveiliging niet heeft beantwoord, zijn er twee getallen berekend. Bij de minimum-berekening zijn de niet-antwoorders buiten beschouwing gelaten. Bij de maximum-berekening zijn de niet-antwoorders wel meegeteld. Zij kregen daarbij het gemiddelde voor die branche toebedeeld.

⁸⁶ Van alle benzinestations ligt 67% geïsoleerd van andere winkels (totale detailhandel 13%) en 40% buiten de bebouwde kom (totale detailhandel: 9%).

worden, zodat men gratis kan tanken⁸⁷. Wellicht is het mogelijk deze pompen verder te verstevigen. Mogelijk spelen ook vernielingsschades als gevolg van acties van politieke actiegroepen hier een rol.

Een tweede aandachtspunt zijn de hoge risico's wat betreft beroving en bedreiging. Naast de materiële schade is de immateriële schade (letsel, onveiligheidsgevoelens bij het personeel) van deze delicten uiteraard aanzienlijk. Gezien de 'eenzame' werkplek zal preventie zich vooral moeten richten op technische en elektronische maatregelen. Daarnaast kan formeel toezicht (bewakingsbeambten, surveillancedienst) ingezet worden.

87 Hier is niet apart naar gevraagd in de enquête. Het is echter aannemelijk dat een aantal respondenten dit hebben opgevat als 'vernieling'.

Bijlagen

Bijlage 1: Beschrijving van populatie en steekproef

Tabel 1: Aantal vestigingen in de populatie en in de steekproef, per branche

Branche	Aantal in steekproef		Aantal in populatie	
	abs	%	abs	%
Levensmiddelen	114	11	30.673	25
Genotmiddelen	94	9	6.632	5
Textiel & schoeisel	82	8	21.967	18
Wonen (woninginrichting en huisraad	72	7	11.565	9
Technische huisraad (audio/video/foto) ¹	105	11	4.947	4
Boeken & kantoor-behoefden	92	9	4.013	3
Doe-het-zelf & ontspanning	98	10	22.601	18
Lichaamsverzorging	55	6	4.654	4
Warenhuizen	74	7	383	-
Benzinestations	109	11	2.236	2
Overige/anders	97	10	13.400	11
Totaal	992	100	123.070	100

¹ Aan deze categorie is de (kleine) groep juweliers toegevoegd.

Tabel 2: Populatie naar branche en grootte klasse²

Branche	Grootte klasse (werknemers 12+ uur per week)					Totaal (100%)
	1 %	2-4 %	5-9 %	10-19 %	20-+ %	
Levensmiddelen	21	55	15	6	3	30.673
Genotmiddelen	47	50	3	³	⁴	6.632
Textiel & Schoeisel	35	52	10	2	1	21.967
Wonen	40	46	10	3	1	11.565
Technische Huisraad (audio/video/foto) + Juwelen	32	55	10	3	1	4.947
Boeken & Kantoorbehoeften	42	45	9	3	1	4.013
Doe-het-zelf & Ontspanning	35	55	8	1	1	22.601
Lichaamsverzorging	16	52	26	7	0	4.654
Warenhuizen	0	10	12	17	61	383
Benzinestations	18	65	14	2	1	2.236
Overige/anders	50	38	7	4	2	13.400
Totaal	33	51	11	3	2	123.071

² 0 = Geen enkele vestiging in deze grootte klasse.

³ - = aantal vestigingen haalt de 1% niet.

⁴ Idem.

Bijlage 2: Overzichtstabellen

Tabel 1 A: Gemiddeld aantal delicten per slachtoffer, per branche⁵

Branche	Diefstal koopwaar betrapping	vermoeden	Diefstal geld/ waardepapier betrapping	vermoeden	Inbraak geslaagd	poging
Levensmiddelen	30,4	65,9	2,1	2,8	2,4	1,8
Genotsartikelen	37,5	32,5	(1,1)	(1,9)	1,2	3,0
Textiel & schoeisel	4,8	14,6	(1,0)	(1,8)	1,9	2,3
Woninginrichting	2,5	13,0	(1,4)	(1,2)	2,0	1,1
Technische huisraad	4,4	11,5	1,0	2,8	1,2	1,1
Boek & Kantoor	10,1	16,8	1,3	1,6	1,1	1,8
Doe-het-zelf	3,5	26,1	1,0	4,0	2,4	4,8
Lichaamsverzorging	7,5	25,2	(1,4)	(1,0)	(1,5)	(14,8)
Warenhuizen	69,5	82,0	6,3	8,4	2,2	2,2
Benzine	13,0	40,9	1,1	6,4	2,7	2,4
Totaal	12,1	29,0	1,4	2,6	2,1	2,4

tabel 1 B: Gemiddeld aantal delicten per slachtoffer, per branche (vervolg)

	Graffiti	Vernieling	Beroving	Bedreiging
Levensmiddelen	16,4	4,6	(1,2)	5,2
Genotmiddelen	14,8	3,1	(1,0)	2,7
Textiel & schoeisel	(11,4)	(5,1)	(1,0)	(7,2)
Woninginrichting	(6,7)	(1,9)	(1,5)	(3,3)
Technische huisraad	6,5	2,4	(1,0)	11,6
Boek & Kantoor	6,6	2,8	(2,4)	(4,4)
Doe-het-zelf	8,8	24,3	n.v.t.	(7,9)
Lichaamsverzorging	(1,4)	(1,6)	n.v.t.	(6,2)
Warenhuizen	11,9	3,2	(1,0)	25,5
Benzine	5,1	11,2	1,0	2,6
Totaal	10,8	7,7	1,2	6,2

n.v.t. = geen slachtoffers

⁵ De tussen haakjes staande gegevens zijn gebaseerd op een groep respondenten die kleiner is dan 10.

Tabel 2 A: Gemiddelde schade per slachtoffer, per branche (x f 1.000.-)⁶

Branche	Diefstal koopwaar	Diefstal geld	Inbraak geslaagd	Inbraak poging	Graffiti	Ver- nieeling
Levensmiddelen	7,3	2,1	49,4	1,1	0,7	3,7
Genotmiddelen	2,1	(16,1)	3,0	2,1	0,5	2,9
Textiel & schoeisel	11,1	(2,0)	18,8	0,4	(4,2)	(8,1)
Woninginrichting	4,7	(134,0)	28,0	0,3	(0,7)	(0,4)
Technische huisraad	10,2	1,0	11,3	3,4	0,4	2,5
Boek & Kantoor	4,4	0,7	23,0	0,3	0,2	2,0
Doe-het-zelf	28,2	2,0	77,2	1,1	1,8	22,3
Lichaamsverzorging	5,3	n.b.	(2,0)	(0,3)	(0,1)	(0,9)
Warenhuizen	73,2	36,9	14,2	0,1	5,2	10,6
Benzine	5,4	10,1	16,9	2,9	0,4	21,1
Totaal	9,6	17,4	37,9	0,9	1,0	6,1

Tabel 2 B: Gemiddelde schade per slachtoffer, per branche (x f 1.000.-) (vervolg)

	Beroving	Totaal
Levensmiddelen	(2,6)	13,3
Genotmiddelen	(4,6)	5,2
Textiel & schoeisel	(0,1)	14,1
Woninginrichting	(181,5)	26,2
Technische huisraad	(0,2)	11,1
Boek & Kantoor	(0,3)	10,4
Doe-het-zelf	n.v.t.	45,9
Lichaamsverzorging	n.v.t.	5,1
Warenhuizen	(15,0)	83,3
Benzine	1,3	26,4
Totaal	8,1	17,5

n.v.t. = geen slachtoffers

n.b. = niet bekend: slachtoffers hebben geen schadecijfer opgegeven

⁶ De tussen haakjes staande gegevens zijn gebaseerd op een groep respondenten die kleiner is dan 10.

Tabel 3A:

Percentage aangegeven delicten, naar branche*

	Diefstal koopwaar %	Diefstal geld %	Inbraak geslaagd %	Inbraak poging %	Graffiti %	Vernie- ling %
Levensmiddelen	6	11	100	100	3	33
Genotmiddelen	5	(45)	100	88	3	65
Textiel & schoeisel	11	(100)	100	52	(3)	(21)
Woninginrichting	10	(100)	100	100	(0)	(12)
Technische huisraad	29	2	100	100	9	63
Boek & Kantoor	10	21	100	53	2	72
Doe-het-zelf	8	15	100	10	(0)	1
Lichaamsverzorging	10	(0)	(100)	(16)	(28)	(100)
Warenhuizen	32	22	100	65	17	83
Benzine	4	19	100	72	1	22
Totaal	8	28	100	60	3	16

tabel 3B: Percentage aangegeven delicten, naar branche (vervolg)

	Beroving %	Bedrei- ging %	Totaal %
Levensmiddelen	(98)	15	8
Genotmiddelen	(100)	31	10
Textiel & schoeisel	(100)	(7)	13
Woninginrichting	(50)	(11)	14
Technische huisraad	(100)	4	25
Boek & Kantoor	(83)	(8)	14
Doe-het-zelf	n.v.t.	(37)	9
Lichaamsverzorging	n.v.t.	(68)	13
Warenhuizen	(100)	16	31
Benzine	100	63	13
Totaal	91	14	10

* De tussen haakjes staande gegevens zijn gebaseerd op een groep respondenten die kleiner is dan 10.
n.v.t. = geen slachtoffers

Tabel 4A:

Maatregelen ter preventie van diefstal, naar branche*

	Levens middelen %	Genots middelen %	Textiel & schoeisel %	Woning Inr %	Techn huisraad %	Boek & kantoor %
indeling winkel	20	48	64	52	43	59
instructie personeel	34	26	47	10	24	22
gescheiden in/uitgang	13	7	15	2	14	7
bordjes 'bij diefstal'	9	6	17	1	10	10
controle paskamers	0	0	23	0	0	0
kleedklem	0	0	8	0	0	0
vertragsshaken	1	1	2	0	0	0
spiegels	33	22	51	4	20	46
vitruines	22	31	13	5	26	44
electr. art. beveiliging	3	1	21	24	27	20
TV-circuit	7	4	9	6	18	6
speciale verpakkingen	3	3	1	0	6	8
afromen kassageld	26	36	55	20	29	33
kluis bij kassa	9	12	17	13	14	18
kap kassa	9	7	5	1	18	2
Gemiddeld aantal maat- regelen genoemd	2,1	2,3	3,6	1,4	2,7	3,0

Tabel 4B:

Maatregelen ter preventie van diefstal, naar branche (vervolg)

	Doe-het zelf %	Lichaams verz %	Waren hulzen %	Benzine %	Totaal %
indeling winkel	29	51	52	42	40
instructie personeel	33	37	67	43	23
gescheiden in/uitgang	9	16	23	20	11
bordjes 'Bij diefstal'	11	16	47	13	10
controle paskamers	0	-	14	0	5
kleedklem	0	-	26	0	2
vertragsshaken	0	0	26	0	1
spiegels	20	44	72	19	29
vitruines	13	39	62	18	20
electr. art. beveiliging	6	4	28	16	11
TV-circuit	11	6	30	27	9
speciale verpakkingen	1	17	26	4	3
afromen kassageld	27	49	65	36	32
kluis bij kassa	7	5	44	46	11
kap kassa	14	13	29	19	8
Gemiddeld aantal maat- regelen genoemd	2,1	3,1	6,2	3,2	2,4

* - = percentage kleiner dan 0,5

Tabel 5A:

Maatregelen ter preventie van inbraak, naar branche*

	Levens middelen %	Genot middelen %	Textiel & schoeisel %	Woning Inr %	Techn hulpsraad %	Boek & Kantoor %
hang- en sluitwerk	53	74	64	69	72	42
rolluiken	13	28	11	2	17	40
andere glasafscherming	5	6	18	-	8	15
speciaal glas	15	13	14	1	13	20
eenvoudig alarm	18	33	40	28	51	21
zwaailicht	3	3	10	21	10	4
stil alarm + meldkamer	11	8	23	19	14	14
alarmopvolging	4	2	10	-	8	8
surveillancedienst	2	-	4	1	4	2
vaste manbewaking	-	-	-	-	4	-
TV-circuit	6	1	9	1	8	5
goederen gemerkt	7	3	8	1	11	10
Gemiddeld aantal maat- regelen genoemd	1,5	1,9	2,3	1,4	2,3	1,8

Tabel 5B:

Maatregelen ter preventie van inbraak, naar branche (vervolg)

	Doe-het- zelf %	Lichaams verz %	Waren hulzen %	Benzine %	Totaal %
hang- en sluitwerk	58	63	64	60	62
rolluiken	10	9	21	28	14
andere glasafscherming	6	1	20	12	7
speciaal glas	16	18	17	27	14
eenvoudig alarm	26	26	69	60	29
zwaailicht	10	3	9	17	9
stil alarm + meldkamer	1	15	57	55	14
alarmopvolging	1	2	29	32	5
surveillancedienst	1	0	21	4	2
vaste manbewaking	-	-	18	1	-
TV-circuit	8	3	13	17	6
goederen gemerkt	3	6	9	10	5
Gemiddeld aantal maat- regelen genoemd	1,5	1,5	3,5	3,3	1,7

* - = percentage kleiner dan 0,5

DCP-Publikaties

*** Verlichting**

*Verlichtingstechniek als hulpmiddel
bij criminaliteitspreventie*

ISBN 90-5319-002-3

S.W. Heugen
S.M.J. de Krom
A.W.A. Moll
A.J.H. Voermans
december 1989

*** Woninginbraak in Nederland**

*Een analyse van het inbraakrisico op
landelijk, regionaal en lokaal niveau
in 1988*

ISBN 90-5319-003-1

J.J.A. Essers
A.W.M. Eijken
januari 1990

*** Voorlichting**

*Effecten van voorlichting
bij misdaadpreventie, 1985-1988*

ISBN 90-5319-004-X

A.W.M. Eijken
D.D. van Oosterzee
maart 1990

*** Bedrijfsleven en Criminaliteit**

*Kerngetallen uit de eerste Nederlandse
Slachtofferenquête onder bedrijven, 1988*

ISBN 90-5319-005-8

Bureau Criminaliteitspreventie
Van Dijk en Van Soomeren BV
mei 1990

*** Criminaliteitsbeeld van Nederland**

*Ontwikkeling en omvang van de criminaliteit
in de periode 1980-1989*

ISBN 90-5319-006-6

A.W.M. Eijken
november 1990

*** Wegwijzer 1991**

*Taken, doelstellingen en personen
van de Directie Criminaliteitspreventie*

R.G.H. van Kaam
maart 1991

*** Preventie en Buurtbeheer**

Criminaliteitspreventie op wijk- en buurniveau

ISBN 90-5319-007-4

J. de Waard
P.M. de Savornin Lohman
juni 1991

*** Standaard enquête bevolking**
*Bevolkingsonderzoek in verband met
criminaliteitsbeleid ten behoeve van
politie, bestuur en openbaar ministerie*

ISBN 90-5319-008-2

T.J. van Dijk (AGB/Intomart)
juni 1991

*** Overvallen**
*Overvalcriminaliteit tegen het bedrijfsleven
in Nederland; periode 1980-1989*

ISBN 90-5319-009-0

N.J.G. Mertens
R.D. de Leve
juli 1991

*** Heling**
*Een onderzoek naar de mogelijkheden tot
intensivering van helingbestrijding
door politie, bestuur en justitie*

ISBN 90-5319-010-4

P.H. Renooy
september 1991

*** Slachtofferzorg en Criminaliteitspreventie**
*Werwijze en effecten bij slachtofferzorg en
preventieve voorlichting door politiefunctionarissen*

ISBN 90-5319-011-2

A.W.M. Eijken
D.D. van Oosterzee
oktober 1991

*** Woninginbraak**
*Motieven en werkwijzen
vanuit daderperspectief*

ISBN 90-5319-013-9

Van Dijk, Van Soomeren en Partners
in opdracht van DCP/LBVM
december 1991

*** Particuliere Beveiliging**
*Omvang, wet- en regelgeving
in Nederland en Europa*

ISBN 90-5319-012-0

J.J. de Waard
J. van der Hoek
december 1991

*** Criminaliteitsbeeld van Nederland**
*Criminaliteit, onveiligheid en preventie
in de periode 1980-1990*

ISBN 90-5319-014-7

A.W.M. Eijken
december 1991

*** Criminaliteit en Technology Assessment**
Verkenning van een verwaarloosde relatie

ISBN 90-5319-015-5

G.J. de Raaf
februari 1992

*** Criminaliteit en de detailhandel**

Resultaten van een enquête onder detaillisten, 1991

ISBN 90-5319-016-3

Van Dijk, Van Soomeren en Partners
in opdracht van de DCP
maart 1992

*** SEC**

Tijdschrift over Samenleving en Criminaliteitspreventie

ISSN 0920-5128

verschijnt vier maal per jaar
(1-1; 1-4; 1-7; 1-10)

Deze gratis publikaties kunnen schriftelijk worden aangevraagd bij:
Ministerie van Justitie/Stafafdeling Informatievoorziening, kamer H 403
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG
070 - 370 6542/6555/6710
Levering geschiedt zolang de voorraad strekt.